

İlham Əliyev Vladimir Putini təbrik edib

Oktyabrın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinə zəng edib.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev Prezident Vladimir Putini ad günü münasibətilə təbrik edib, ona möhkəm cansağlığı, uzun ömür və dövlətçilik fəaliyyətində yeni uğurlar arzulayıb.

Rusiya Prezidenti təbrikə və göstərilən diqqətə görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirib.

Telefon danışığı zamanı dövlət başçıları Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin inkişafından məmnunluqlarını ifadə edib, ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın müxtəlif sahələrdə inkişaf perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıblar.

Prezidentin Mətbuat Xidməti

Torpaqlarımızın azad edilməsi itkin düşmüş vətəndaşlarımızın axtarışı üçün yeni imkanlar açıb

"İtkin düşmüş şəxslər probleminin həllində etimadın gücləndirilməsi və effektiv mexanizmlərin inkişaf etdirilməsi" mövzusunda Bakı Dialoqu formatında IV beynəlxalq konfransın iştirakçılarına

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Sizi Bakı Dialoqu formatında keçirilən itkin düşmüş şəxslər probleminin həllində etimadın gücləndirilməsinə və effektiv mexanizmlərin inkişaf etdirilməsinə həsr olunmuş IV beynəlxalq konfransda səmimi-qəlbədən salamlayıram.

İtkin düşmüş şəxslər problemi silahlı münaqişələrin ən ağır nəticələrindən biridir. Biz bu məsələyə dünyanın müxtəlif bölgələrində insanların həyatına təsir edən ümumbəşəri humanitar problem kimi yanaşıırıq.

Münaqişənin bitməsinə baxmayaraq, itkin düşmüş şəxslərin taleyinin aşdırılması Azərbaycan dövləti üçün ən vacib məsələlərdən biri olaraq qalmaqdadır. Ölkəmizin təşəbbüsü ilə yaradılmış Bakı Dialoqu itkin düşmüş şəxslər məsələsində dövlətlərin, beynəlxalq təşkilatların və müxtəssislərin səylərini birləşdirərək təcrübə mübadiləsi aparmaq və əməli əməkdaşlığı genişləndirmək, bu problemə beynəlxalq diqqəti artırmaq üçün əhəmiyyətli platforma olaraq çıxış edir.

Azərbaycanın öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tam bərpa etməsi, eyni zamanda həyata keçirdiyi ardıcıl siyasət Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülh və əməkdaşlıq üçün tarixi imkan yaratmışdır. 2025-ci il avqustun 8-də Vaşinqtonda Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidentinin iştirakı ilə Azərbaycan ilə Ermənistan arasında Birgə Bəyannamənin imzalanması, habelə iki ölkə arasında sülh sahəsinin parafirlənməsi bu istiqamətdə atılmış mühüm addım idi.

Dayanıqlı sülhün bərqərar edilməsi siyasi razılaşmalarla yanaşı, etimadın möhkəmləndirilməsinə və münaqişənin humanitar nəticələrinin aradan qaldırılmasına tələb edir. İtkin düşmüş şəxslərin taleyinin müəyyənəşdirilməsi bu prosesin ayrılmaz hissəsidir və ailələr qarşısında mənəvi məsuliyyətimizdir.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı otuz ildən artıq davam edən hərbi təcavüzü nəticəsində uşaqlar, qadınlar və ahihlar da daxil olmaqla, 4010 azərbaycanlı itkin düşmüş şəxs kimi qeydə alınmışdır. Təəssüflə qeyd edirik ki, Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin bu illər ərzində fəaliyyəti nəticə verməmişdir.

Vətən müharibəsində qazandığımız tarixi Zəfər və torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi itkin düşmüş vətəndaşlarımızın axtarışı üçün yeni imkanlar açmışdır. Bu gün Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası fəaliyyətini daha da genişləndirərək itkin düşmüş vətəndaşların yerinin müəyyənəşdirilməsi, kütləvi məzarlıqların aşkar edilməsi məqsədilə intensiv tədbirlər həyata keçirir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə indiyədək 32 kütləvi məzarlıq aşkar olunmuşdur. İnsan qalıqları üzərində aparılmış ekspertizalar qətlə yetirilmiş azərbaycanlıların işğəncələrə məruz qaldığını göstərir. Əsir və girovların beynəlxalq

təşkilatlardan gizlədilməsi, işğəncə ilə öldürülməsi və cinayətlərin izlərinin ört-basdır edilməsi beynəlxalq hüququn kobud şəkildə pozulmasıdır. Bu əməllərə hüquqi qiymət verilməlidir.

Təleyi naməlum şəxslərin aqibətinə aydınlıq gətirmək məqsədilə Azərbaycan bundan sonra da bütün imkanlarını səfərbər etməyə davam edəcək. İtkin düşmüş heç bir vətəndaşımız unudulmur və onların taleyinin müəyyənəşdirilməsi daim dövlətin diqqət mərkəzindədir. Bu faciə ilə üzləşmiş bir ailəyə hərtərəfli dəstək və qayğı göstərmək, onların acılarını bölüşmək mənəvi öhdəliyimizdir.

İtkin düşmüş şəxslərin axtarışlarının səmərəliliyi dəqiq məlumatların əldə olunmasından bilavasitə aslıdır. Ermənistan itkin düşmüş azərbaycanlıların taleyi, kütləvi və fərdi dəfn yerləri barədə bütün məlumatları təqdim etməli, müvafiq arxivlərin açılmasına və şahid ifadələrinin toplanmasına şərait yaratmalıdır. Bu, hüquqi öhdəlik və humanitar məsuliyyət olmaqla yanaşı, sülhə sadiqliyin əməli ifadəsi, qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsinə töhfə olardı. İnsan taleflərinə aid məlumatlar siyasi sortləndirmə predmeti olmamalıdır.

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Azərbaycan 2002-ci ildən etibarən BMT Baş Assambleyasında itkin düşmüş şəxslərlə bağlı qətnamə təşəbbüsləri ilə çıxış edir. Hesab edirik ki, bu sahədə beynəlxalq səylərin daha da gücləndirilməsi vacibdir. BMT və digər aidiyyəti beynəlxalq təşkilatlar öz mandatları çərçivəsində axtarışlar, məlumat mübadiləsi, məhkəmə-tibbi ekspertiza imkanlarının inkişafı və ailələrlə dəstəyin artırılması işində daha fəal olmalıdırlar.

Bu xüsusda effektiv mexanizmlər siyasi iradəyə, etibarlı məlumatlara və davamlı əməkdaşlığa əsaslanmalıdır. Müasir texnologiyaların tətbiqi, arxiv məlumatlarının ölçətilməsi, müxtəssislərin hazırlanması və ailələrin münəvəz məlumatlandırılması bu işin əsas istiqamətləridir. Bütün fəaliyyət insan ləyaqətinə və beynəlxalq humanitar hüquqa hörmət əsasında, ayn-seçkililiyə yol verilmədən həyata keçirilməlidir. Azərbaycan bu məsələdə birgə təşəbbüslərə töhfə verməyə hazırdır. Bu baxımdan problemə global miqyasda daha böyük diqqətin ayrılması üçün BMT çərçivəsində itkin düşmüş şəxslər üzrə xüsusi mexanizmin yaradılmasını zəruri hesab edirik.

Öminəm ki, konfrans çərçivəsində aparılacaq müzakirələr və irolü sürülcək təkliflər itkin düşmüş şəxslərin taleyinə aydınlıq gətirilməsinə və beynəlxalq humanitar əməkdaşlığın gücləndirilməsinə xidmət edəcəkdir.

Konfransın işinə uğurlar, hər birinizə səmərəli müzakirələr arzulayıram.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 7 oktyabr 2026-cı il

Azərbaycan bütün qütblərlə təmasda olan nadir ölkədir

Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində bir çox dövlətin müxtəlif hərbi-siyasi düşürgələrə sığınmağa çalışdığı bir şəraitdə Azərbaycan öz suverenliyini və müstəqil siyasətini qoruyub saxlayan nadir ölkələrdəndir. Dövlət başçısı çıxışında bu realığı xüsusi vurğuladı: "Biz isə heç bir düşürgəyə qoşulmuruz və qoşulmayacağıq, bu, bizə lazım deyil. Ərazisi və əhalisi o qədər də böyük olmayan ölkə üçün müstəqil bir amil kimi dünya miqyasında dayanmaq və hörmət qazanmaq, əlbəttə ki, asan deyil. Bunun bir çox səbəbləri var, bu barədə çox danışmaq istəməzdim. Sadəcə olaraq, bundan sonra da vəzifələr sırasında xarici siyasətimizin müdafiəyönümlü yox, həm aktiv, daha çox fəaliyyətli olması lazımdır".

Bu gün həтта bir-birinə düşmənçilik edən ölkələrin yüksək vəzifəli nümayəndələri beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində Azərbaycanda görüşürlər. O cümlədən Azərbaycanda müəyyən beynəlxalq risklərin azaldılması üçün görüşlər, tədbirlər keçirilir. Azərbaycanın müxtəlif geopolitik qütblər tərəfindən etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilməsi təsadüfi deyil. Bütün bunlar məhz ölkəmizə olan böyük inamın və verdiyi vədlərə sadiqliyinin nəticəsidir.

Beynəlxalq siyasətdə şəxsi etimad və nüfuz çətin əldə edilir. Prezident İlham Əliyev müasir dünyada sözü imzası qədər kəsərlə olan, prinsiplərindən geri çəkilməyən və vədlərinə sadiq qalan lider imici formalaşdırıb.

6

Öz gücünə söykənən Azərbaycan

Bugünkü Azərbaycanı düzgün qiymətləndirmək üçün ölkənin hansı şəraitdən başladığını da xatırlamaq lazımdır. 1990-cı illərin əvvəllərində idarəetmədəki qüsurlar, iqtisadi tələssüzlük, müharibə və sosial böhran ölkəni ağır vəziyyətə salmışdı. Yüz minlərlə insan doğma yurtdan didərgin düşmüş, çadır şəhərciklərində, yataqxanalarda, yarımqışqıq tikililərdə məskunlaşmışdı. Bu humanitar fəlakətin ağırlığını Azərbaycan uzun illər öz üzərində daşıdı. Həmin dövrün ağır mənzərəsini Prezident İlham Əliyev belə ifadə edərək deyib: "Səkkiz milyon əhalimiz var idi, onlardan 1 milyonu qaçqın-köçkün, evsiz-əşiksiz, çadırlarda. Bu, bir humanitar fəlakət idi və biz təkbəşinə qalmışdıq. Heç kim bizə kömək etmirdi, 1990-cı

illərdə müharibədə də heç kim kömək etmirdi. Müharibədən sonra da heç kim kömək etmirdi. Biz bu çətinlikləri təkbəşinə arxada qoyduq və bu gün ayaqda möhkəm dayanmışıq. Azərbaycan xalqının iradəsi, Ulu Öndərə olan inamı, onun siyasi xətti bax, bütün bu uğurlu addımlara səbəb oldu".

8

Neftdən dərmana - Azərbaycanın yeni sənaye hekayəsi

Bu gün sənaye parklarında istehsal olunan məhsulların çeşidi də kifayət qədər genişdir. Kimya sənayesindən tekstilə, tikinti materiallarından qida və maşınqayırma sahələrinə qədər müxtəlif istiqamətlərdə müəssisələr fəaliyyət göstərir. Bu isə bir tərəfdən daxili bazanın tələbatının yerli istehsal hesabına ödənilməsinə, digər tərəfdən isə Azərbaycan məhsullarının xarici bazarlara çıxarılmasına imkan yaradır. Azərbaycanın qeyri-neft məhsullarının xarici bazarlarda daha çox yer tutması ölkənin iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Əslində, sənaye parkları bu gün yeni texnologiyaların tətbiqi baxımından "iqtisadi meydan"ın mərkəzində

yer tutan əsas iştirakçılardandır. Müasir avadanlıqlarla təchiz olunan müəssisələrin daha məhsuldar və

keyfiyyətli istehsalat keçid etmələri üçün hər cür şərait var.

Bunun bariz nümunələrindən biri Pirallahı Sənaye Parkıdır. Parkın fəaliyyəti əczaçılıq və tibbi məhsulların istehsalının genişləndirilməsi, eləcə də yerli istehsal imkanlarının artırılması baxımından diqqət cəhəti. Təsədüfi deyil ki, oktyabrın 5-də Prezident İlham Əliyev parkda yeni dərman istehsalı müəssisəsinin açılışında iştirak edib. "Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations" MMC-nin fəaliyyətə başlaması Pirallahı Sənaye Parkında əczaçılıq istiqamətinin genişləndiyini və yerli istehsal imkanlarının artdığını göstərir.

10

Vətən müharibəsi

6 il əvvəl həmin gün

9

İtkin düşmüş şəxslərlə bağlı Bakı Dialoqu formatında IV beynəlxalq konfrans işə başlayıb

Oktyabrın 7-də Bakıda Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının təşkilatçılığı ilə "İtkin düşmüş şəxslər probleminin həllində etimadın gücləndirilməsi və effektiv mexanizmlərin inkişaf etdirilməsi" mövzusunda Bakı Dialoqu formatında IV beynəlxalq konfrans işə başlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə sabiq dövlət və hökumət başçıları, beynəlxalq təşkilatların və xarici ölkələrin yüksək vəzifəli nümayəndələri, itkin düşmüş şəxslərlə iş üzrə qurumların rəhbərləri, ekspertlər, qeyri-hökumət təşkilatlarının təmsilçiləri və insan hüquqları sahəsində mütəxəssislər, həmçinin Azərbaycanla akkreditə olunmuş xarici ölkələrin səfirləri, hərbi ataşələri və digər şəxslər iştirak edirlər.

Tədbir Dövlət himninin səsləndirilməsi və ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimiz naminə cinandan keçmiş qəhrəmanların əziz xatirəsinin birdəqiqətlik sükutla yad edilməsi ilə başlayıb.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi, Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının sədri general-polkovnik Əli Nəgiyev Prezident İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına müraciətini oxuyub.

Çıxış edən general-polkovnik Əli Nəgiyev bildirib ki, 2026-cı il oktyabrın 1-nə Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasında hərbi təcavüz nəticəsində itkin düşmüş 4010 nəfər qeydiyyatdadır. Onlardan 4004 nəfəri Birinci Qarabağ müharibəsində, 6 nəfəri isə 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsində itkin düşüb. İtkinlərin 3228 nəfəri hərbi, 782 nəfəri mülki şəxsdir. Mülki şəxslər arasında 71 uşaq, 288 qadın və 319 ahlı şəxs var: "Həmin rəqəmlər faciənin miqyasını göstərir. Bizim vəzifəmiz isə hər bir insanın taleyinə aydınlıq gətirməkdir".

Xidmət rəisinin sözlərinə görə, Vətən müharibəsində qazanılmış tarixi Zəfər və 2023-cü ilin antiterror tədbirləri nəticəsində suverenliyimizin tam bərpası axtarışlar üçün yeni imkanlar yaradıb. Dövlət Komissiyası aidiyyəti qurumlarla birlikdə məzarların yerlərinin müəyyənləşdirilməsi, qazıntı, ekshumasiya və qalıqların eyniləşdirilməsi işlərini genişləndirib. İtkinlərin yaxın qohumlarından, ümumiyyətlə 11 min 566 donordan bioloji nümunələr toplanaraq sistemləşdirilib. Həmin məlumatlar şəxsiyyətin elmi əsaslarla müəyyənləşdirilməsi üçün mühüm bazadır.

"2026-cı il oktyabrın 1-dək 913 itkin şəxsə aid olduğu ehtimal edilən meyit qalıqları aşkarlanaraq götürülüb. Azad edilmiş ərazilərdə aşkar olunan 32 kütləvi məzarlıqdan 253 şəxsə aid olduğu ehtimal edilən qalıqlar ekshumasiya olunub. İnsan qalıqları üzərində aparılmış ekspertizalar qətlə yetirilmiş azərbaycanlıların işğəncələrə məruz qaldığını göstərir. Əsir və girovların beynəlxalq təşkilatlardan gizlədilməsi, işğəncə ilə öldürülməsi və cinayətlərin izlərinin ört-basdır edilməsi beynəlxalq hüququn kobud pozuntulardır. Bu əməllərə hüquqi qiymət verilməlidir. Möhkəm molekulyar-genetik ekspertizaları nəticəsində Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşmüş 328 nəfərin şəxsiyyəti müəyyənləşdirilib. Onlardan 273 nəfərin qalıqları ailələrinə təhvil verilərək milli və dini ənənələrə uyğun dəfn edilib. Dəfn olunanların 225 nəfəri hərbi, 48 nəfəri mülki şəxsdir. Mülki şəxslərdən 15 nəfəri qadın, 2 nəfəri azyaşlıdır. Həmin nəticələr Prezident İlham Əliyevin xüsusi diqqəti, dövlət səviyyəsində aparılan sistemli iş və mütəxəssislərimizin əməyi sayəsində əldə edilib. Hər bir eyniləşdirmə bir ailənin illərlə cavabsız qalmış sualına cavabdır. Ailələrlə həssas ünsiyyət, onların müntəzəm məlumatlandırılması və dəstəklənməsi də işimizin ayrılmaz hissəsidir", - deyərək general-polkovnik Əli Nəgiyev diqqətə çatdırıb.

Çıxışında Azərbaycanın iki müharibədən sonra 4 mindən çox vətəndaşının itkin düşdüyünü xatırladan xarici işlər nazirinin müavini Fərid Rəyev əlavə edib: "Minlərlə ailə üçün qeyri-müəyyənlik illər, hətta onilliklərdir davam edir. Azərbaycanın əraziləri işğaldan azad olunduqdan sonra insan qalıqlarının aşkarlandığı bir sıra kütləvi məzarlıqlar müəyyən edilib. Qalıqlar ekspertizadan keçirilib, şəxslərin kimliyi müəyyənləşdirilib və onlar layiqli şəkildə dəfn olunublar. Bu nəticələr aidiyyəti ailələr üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Bununla belə, itkin düşmüş şəxslərin böyük əksəriyyətinin taleyi hələ də məlum deyil. Minalar və müharibənin parlayıcı qalıqları ərazilərdə aparılan işləri hələ də təhlükəli edir. Beynəlxalq humanitar hüquq bu istiqamətdə səylərimiz üçün hüquqi əsas yaradır. Silahlı münaqişə tərəfləri itkin düşdüyü bildirilən şəxslərin qeydiyyatına alınması, müvafiq məlumatların toplanması və paylaşılması, həlak olanların axtarılması, eləcə də insan qalıqlarına hörmətlə yanaşılması üçün mümkün tədbirləri görməlidirlər. Ailələrin yaxınlarının taleyi barədə məlumat almaq hüququ xoşməramlılıq çərçivəsində göstərilən könüllü bir jest deyil. Axtarışma aparmaq və cavablar təqdim etmək öhdəliyi hərbi əməliyyatlar başa çatdıqdan uzun müddət sonra da qüvvədə qalır. Etimad məlumatdan başlayır".

İtkin düşmüş şəxslər üzrə Beynəlxalq Komissiyanın baş direktoru Katrin Bomberqer dünyada itkin düşmüş şəxslərin sayının artıdığını qeyd edib. "Norveç Sülh Araşdırmaları İnstitutunun məlumatına görə, hazırda 1946-cı ildən bəri ən çox münəqişənin yaşandığı dövrdəyik. Bundan əlavə, global istiləşmə nəticəsində də insanların itkin düşməsi halları artır. Beləliklə, məsələ texnoloji imkanlarla bağlı deyil. Əsas sual hökumətlərin texnologiyaya çıxış əldə etmək və ondan səmərəli istifadə etmək üçün zəruri siyasi iradəyə, institutlara, qanunlara, ekspertlərə, məlumat sistemlərinə və əməkdaşlıq mexanizmlərinə malik olub-olmamasıdır. Çünki itkin düşmüş şəxslərin taleyinin müəyyənləşdirilməsi ailələrə və cəmiyyətə etibarlı və dəqiq məlumat təqdim etmək deməkdir. Lakin bu, həm də ədalət, məsuliyyət, həqiqət və kompensasiya hüquqlarının bərpası deməkdir. Bu, eyni zamanda hüququn aliliyinin möhkəmləndirilməsi və zəruri hallarda məsuliyyətin təmin olunmasına töhfə verməkdir. Nəhayət bu, sülh və təhlükəsizliyə yətinilən səmərəyədir", - deyərək Katrin Bomberqer vurğulayıb.

Ukraynanın sabiq Prezidenti Viktor Yuşenko, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü, sabiq xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu, Türkiyənin Böyük Millət Məclisinin üzvü Şamil Aydın, Beynəlxalq Humanitar Hüquq İnstitutunun baş katibi Gian Luka Beruto, Gürcüstanın barışıq və vətəndaş bərabərliyi üzrə dövlət naziri Tea Axvlediani, Böyük Britaniya parlamentinin Lordlar Palatasının üzvü Qraham Stüart Breydi, Moldovanın sabiq Baş naziri, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin üzvü Kiril Qaburic, Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin sabiq sədri Mladen İvaniç, Küveytin xarici işlər nazirinin köməkçisi Saad Al-Adnsani çıxış edərək bildiriblər ki, itkin şəxslər məsələsi Min üğurlu noticələnməsi üçün əsas amillərdən biri etimaddır. Ailələr arasında, aidiyyəti qurumlara və siyasi mühitə etimad bu istiqamətdə aparılan işlərin səmərəliliyində mühüm rol oynayır.

Bildirilib ki, Bakı Dialoqu kimi təşəbbüslər hüquqi çərçivələrin praktiki təcürə ilə birlikdə nəzərdən keçirilməsinə, milli və beynəlxalq yanaşmaların əlaqələndirilməsinə, eləcə də itkin şəxslərin axtarışı istiqamətində əməkdaşlığın gücləndirilməsinə imkan yaradır.

Daha sonra dünyaşöhrətli fotojurnalist Reza Deqatinin müxtəlif vaxtlarda müharibə və münaqişə zonalarında lentə aldığı fotoşəkillərdən ibarət təqdimat nümayiş olunub.

Ardınca plenar sessiya və yan tədbir keçirilib.

Konfrans oktyabrın 8-də panel sessiya-larla və yan tədbirləri işini davam etdirəcək.

Nazir Vilayət Eyvazov Şəkidə vətəndaş qəbulu və sıra baxışı keçirib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığına və bölgələr üzrə vətəndaş qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov oktyabrın 6-da və 7-də Şəki şəhərində növbəti vətəndaş qəbulu keçirib.

Nazir əvvəlcə Şəki şəhərində Ümum-milli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək əziz xatirəsini dərin hörmət və ehtiramla yad edib.

Sonra Şəhər Rayon Polis Şöbəsinin inzibati binasında Şəki, Balakən, Zaqatala, Qax, Oğuz və Qəbələ rayonlarından, eləcə də digər bölgələrdən qəbula gələn 263 vətəndaşın müxtəlif məsələlərlə bağlı müraciətləri dinlənilib.

Vətəndaşların müraciətlərinin operativ və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun həlli, habelə vətəndaş məmnunluğunun təmin

olunması məqsədilə nazirliyin aidiyyəti baş idarə və idarə rəislərinə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Müraciətlərin böyük əksəriyyəti yerində həll olunub, digərləri nəzarətə götürülüb.

Səfər çərçivəsində general-polkovnik Vilayət Eyvazov polis və daxili qoşunlarda

xidmət etmək arzusunda olan gənclərin sıra baxışını da keçirib.

Sıra baxışında xidmətə qəbulun şərtlərinə uyğun gələn 258 nəfər seçim turunun növbəti mərhələsinə buraxılıb.

"Azərbaycan"

Ceyhun BAYRAMOV: "Azərbaycan MDB dövlətləri ilə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq prinsiplərinə sadıqdır"

Oktyabrın 7-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Türkmənistanla işgüzar səfəri çərçivəsində "Avaza" Milli Turizm Zonasında keçirilən Müstəqil Dövlətlər Birliyinin (MDB) Xarici İşlər Nazirləri Şurasının iclasında iştirak edib.

Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, iclasdakı çıxışında C.Bayramov artan global gerginlik fonunda beynəlxalq hüququn fundamental norma və prinsiplərinə riayət olunmasının xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini, qarşılıqlı hörmət və maraqlar əsasında ölkələr arasında əməkdaşlığın regional sabitlik, təhlükəsizlik və dayanıqlı inkişaf üçün mühüm amil olduğunu vurğulayıb.

Çıxışda həmçinin MDB-nin yaranmasının 35 illiyi və Dövlətlərarası Humanitar Əməkdaşlıq Fondunun 20 illiyi qeyd edilərək, Birliyin bərabər hüquqlu dialoq və çoxtərəfli əməkdaşlıq platforması kimi rolunu vurğulanıb. Humanitar

əməkdaşlığın gündəlikdəki mühüm yerindən bəhs edən nazir 2027-2028-ci illər üzrə iki yüzədən çox tədbiri özündə cəmləşdirən Prioritet Tədbirlər Planının önəmini diqqətə çatdırıb. Eyni zamanda Azərbaycanla keçirilmiş III MDB Oyunları və Laçın şəhərində "2025-ci il MDB-nin Mədəniyyət paytaxtı" çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlərin Birlik məkanında mədəniyyət, gənclər və idman sahələrində əməkdaşlığa mühüm töhfə verdiyi qeyd olunub.

Azərbaycanın MDB dövlətləri ilə iqtisadi-ticarət və nəqliyyat sahələrində qarşılıqlı fəaliyyətin inkişafına böyük əhəmiyyət verdiyi bildirilib. Ticarət döviyyəsinin müsbət dinamika-sı, eləcə də ölkəmizin əlverişli coğrafi mövqeyi və infrastrukturaya yatırılan irimiqyaslı sərmayələr nəticəsində "Şərqlə-Qərblə" və "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin, liman və demir yolu infrastrukturunun ardıcıl şəkildə inkişaf etdirildiyi diqqətə çatdırılıb. Bu addımların regionun tranzit və iqtisadi po-

tensialının tam reallaşdırılmasına kömək edəcəyi qeyd olunub. Sonda nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın bütün MDB dövlətləri ilə məhriban qonşuluq və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq prinsiplərinə sadıq qaldığını bir daha təsdiqləyib. Tədbir çərçivəsində həmçinin bir sıra qarşılıqlı maraq doğuran çoxtərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, dövlət və hökumət başçıları tərəfindən qəbul ediləcək bir sıra qərar layihələri nəzərdən keçirilib.

Nazir: Şərqlə Qərb arasında dayanıqlı əlaqələrin formalaşmasında Orta dəhlizin rolu artır

Oktyabrın 7-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Türkmənistanla işgüzar səfəri çərçivəsində "Avaza" Milli Turizm Zonasında keçirilən Mərkəzi Asiya dövlətləri və Azərbaycanın xarici işlər nazirlərinin müşavirəsində iştirak edib.

Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki tədbirdə çıxış edən nazir Ceyhun Bayramov müşavirənin ali səviyyəli sammit ətrafında keçirilməsinin əməkdaşlığın əsas istiqamətləri üzrə ilkin müzakirələrin aparılması baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb. Çıxışda ötən il Azərbaycanın Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları Şurasının Məşvərət Görüşü formatına tamhüquqlu üzv qəbul edilməsinin ölkəmiz arasında tarixi və mədəni bağlara, qarşılıqlı etimad və birgə strateji maraqlara əsaslanan dərin inteqrasiya proseslərinin göstəricisi olduğu qeyd edilib.

Müasir dövrdə artan global qeyri-sabitlik, geosiyasi rəqabət və təchizat zəncirlərinin pozulması fonunda dövlətlərin iqtisadi və enerji təhlükəsizliyi üçün regional əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinin zəruriliyi vurğulanıb. Bu çərçivədə C6 formatı iştirakçıları arasında bərabər hüquqlu və etimad əsaslanan siyasi dialoqun, ticarət və qarşılıqlı investisiyaların genişləndirilməsinin önəmi diqqətə çatdırılıb.

Nazir strateji əhəmiyyət kəsb edən nəqliyyat və enerji sahələrindəki əməkdaşlığa toxunaraq, Şərqlə Qərb arasında dayanıqlı əlaqələrin formalaşmasında və beynəlxalq ticarətdə Orta dəhlizin artan rolunu qeyd edib. Həmçinin "yaşıl enerji"nin istehsalı və ötürülməsi sahəsində ölkələrimiz arasında inkişaf edən strateji tərəfdaşlığın, eləcə də nəqliyyat və rəqəmsal bağlana layihələrinin regionun potensialının tam reallaşdırılması üçün əhəmiyyəti vurğulanıb.

Çıxışda ekoloji gündəliyə xüsusi diqqət ayrılıb. İqlim dəyişikliyi fəsadları, Aral dənizi və su problemləri ilə yanaşı, Xəzər dənizinin səviyyəsinin davamlı şəkildə aşağı düşməsinin sahil infrastrukturuna və ekoloji vəziyyətə mənfi təsiri qeyd olunaraq ciddi narahatlıq ifadə edilib. Bu problemlərin həlli üçün sistemli elmi yanaşma, məlumat mübadiləsi və regional əməkdaşlığın vacibliyi diqqətə çatdırılıb.

Sonda nazir Ceyhun Bayramov müşavirənin yekunlarına əsasən qəbul ediləcək sənədlərin və əldə olunacaq razılaşmaların gələcək uzunmüddətli əməkdaşlıq üçün aydın istiqamət olacağına əminliyini ifadə edib.

Azərbaycanın bu formatın möhkəmlənməsinə və qarşılıqlı qoyulan vəzifələrin icrasına fəal töhfə verməyə hazır olduğu bir daha təsdiqlənib.

Milli Məclisin komitə iclaslarında

Oktyabrın 7-də Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin növbəti iclası keçirilib. Komitə sədri Sadiq Qurbanov gündəliyə üç məsələnin daxil edildiyini bildirib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, iclasda ilk olaraq "Azərbaycan Respublikasının Hökuməti ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının, Kioto Protokollarının və Paris Sazişinin kətibliyi arasında İqlim Həftəsi-4 və Adaptasiya Komitəsinin 30-cu iclası barədə Anlaşma Memorandumu"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi müzakirəyə təqdim edilib. Bildirilib ki, qanun layihəsi Azərbaycanın beynəlxalq iqlim gündəliyi üzrə fəaliyyətinin davam etdirilməsi və BMT-nin aidiyyəti qurumları ilə əməkdaşlığın daha da inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Sonra komitə sədri "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dəyərləndirilməsi haqqında" və "Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə layihə (üçüncü oxunuş) haqqında danışıb. O, dəyişikliklərin bəzi sahələrdə dövlət nəzarətinin daha operativ və davamlı həyata keçirilməsinə, eləcə də aqrar sektorda ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) ilə bağlı öhdəliklərin risk əsaslı yanaşma və konkret komissiyat meyarları əsasında müəyyənləşdirilməsinə xidmət edəcəyini vurğulayıb.

Gündəliyin sonuncu məsələsi - "Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, "Kredit ittiqləri haqqında", "Büdcə sistemi haqqında", "Fitosanitar nəzarəti haqqında" və "Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) ilə bağlı məlumat verən Sadiq Qurbanov qeyd edib ki, qanun layihəsi "Aqrar sahə haqqında" qanun layihəsinə uyğun hazırlanıb və həmin qanunda nəzərdə tutulan normaların, eləcə də istifadə edilən anlayışların aidiyyəti sahəvi qanunvericilik aktlarında öz əksini tapmasını nəzərdə tutur.

Məsələlərlə bağlı müzakirədə komitənin üzvləri Nigar Arpadarai, Vüqar Rəhimzadə, Rövşən Muradov və Asif Əsgərov çıxış edərək sənədlərlə bağlı fikirlərini səsləndiriblər.

Müzakirəyə təqdim olunan qanun layihələrinin hamısı Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə edilib.

Oktyabrın 7-də Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin növbəti iclası keçirilib. Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, komitə sədri Musa Quliyev gündəliyə 4 məsələnin daxil edildiyini bildirib.

Komitə sədri əvvəlcə "Dövlət vergi orqanlarında xidmət haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi barədə", "Əmək pensiyaları haqqında", "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Əmək pensiyaları haqqında" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" 2023-cü il 22 dekabr tarixli 1074-VIQD nömrəli və "Diplomatik xidmət haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini (ikinci oxunuş) müzakirəyə çıxarıb. Qeyd olunub ki, dəyişikliklərlə bağlı birinci oxunuşda ətraflı məlumat verilib və layihə deputatlar tərəfindən dəstəklənib. Vurğulanıb ki, sənəd pensiya təminatı sisteminə sosial ədalətin daha da gücləndirilməsinə xidmət edir.

Musa Quliyev gündəliyin ikinci məsələsi - Mülki Prosessual Məcəllədə, Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, Cəzaların İcrası Məcəlləsində, "Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında", "Veteranlar haqqında",

"Qaçqınların və məcburi köçkünlərin (ölkə daxilində köçürülmüş şəxslərin) statusu haqqında", "Validənlərinin itirimi və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında", "Vəkillər və vəkiliyyət fəaliyyəti haqqında", "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında", "İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında", "Ünvanlı dövlət sosial yardım haqqında", "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında", "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" və "Uşaq hüquqları haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) ilə bağlı diqqətə çatdırılıb ki, sənəd "Pulsuz hüquqi yardım haqqında" yeni qanun layihəsinin müddəalarından irəli gələrək hazırlanıb. Sözügedən qanun layihəsi əsasən həssas əhəli qruplarının hüquqi yardım alma imkanlarını genişləndirməyə və onların konstitusional hüquqlarını daha etibarlı qorumağa yönəldiyindən həmin şəxslərin hüquqi statusuna müəyyən edən əlaqəli qanunlarda müvafiq dəyişikliklərin edilməsi zəruri edir.

Bildirilib ki, gündəliyin üçüncü məsələsi - Əmək Məcəlləsində, Vergi Məcəlləsində, Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, "Cinayət prosesində iştirak edən şəxslərin dövlət müdafiəsi haqqında", "Vəkillər və vəkiliyyət fəaliyyəti haqqında", "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında", "Informasiya ödə etmək haqqında", "Fərdi məlumatlar haqqında" və "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) da hazırda Milli Məclisin müzakirəsində olan "Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaqlarla bağlı məlumat verən şəxslərin həvəsləndirilməsi və müdafiəsi haqqında" yeni qanun layihəsində nəzərdə tutulan mexanizmlərin müvafiq hüquqi aktlarda təsbit olunması məqsədilə hazırlanıb. Vurğulanıb ki, layihə korrupsiya ilə mübarizənin qanunverici əsaslarını gücləndirilməsinə xidmət edir.

Gündəliyin sonuncu məsələsi olan Mülki Prosessual Məcəllədə, Vergi Məcəlləsində, Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, "Sosial sığortada haqqında", "Tibbi sığorta haqqında", "Məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti haqqında", "İnzibati icraat haqqında", "Lisensiyalar və icazələr haqqında" və "Məşğulluq haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanunun layihəsi (birinci oxunuş) barədə də komitə sədri məlu-

mat verib. Qeyd olunub ki, təklif olunan qanun layihəsi özəl ekspertiza fəaliyyəti ilə bağlıdır və sənəddə özəl məhkəmə ekspertlərinin vergi, sosial və tibbi sığorta münasibətləri dəqiqləşdirilir, onların peşə fəaliyyətinin təşkilinə dair müddəələr təsbit olunur.

İclasda deputatlar Əziz Ələkbərov, Jalə Əliyeva və Nigar Məmmədova çıxış edərək müzakirə olunan məsələlərlə bağlı fikirlərini bildirdilər, qeydlərini səsləndirdilər.

Gündəliyə komitənin üzvləri Mehriban Vəliyeva, İlham Məmmədov, Günay Ağamalı və Səbinə Xasayeva çıxış ediblər.

Oktyabrın 7-də Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin növbəti iclası keçirilib. Komitə sədri Hicran Hüseynova gündəliyə bir məsələnin daxil edildiyini bildirib.

Komitə sədri Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, "Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında", "Veteranlar haqqında", "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin (ölkə daxilində köçürülmüş şəxslərin) statusu haqqında", "Validənlərinin itirimi və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında", "Vəkillər və vəkiliyyət fəaliyyəti haqqında", "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında", "İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında", "Ünvanlı dövlət sosial yardım haqqında", "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında", "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" və "Uşaq hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) barədə məlumat verib.

Qeyd edilib ki, təqdim olunan qanun layihəsi "Pulsuz hüquqi yardım haqqında" yeni qanun layihəsinin hazırlanması zərurətindən yaranıb. Qanun layihəsinin əsas məqsədi həssas əhəli qruplarının pulsuz hüquqi yardımdan yararlanmaq hüququnu genişləndirmək və onların hüquqlarının daha etibarlı müdafiəsinin təmin etməkdir. Layihə şəhid ailələri, veteranlar, qaçqınlar, valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar, yetkinlik yaşına çatmayanlar, insan alveri və məişət zorakılığı qurbanları, sosial yardım alan ailələr-

rin üzvləri və digər müəyyən edilmiş şəxslərin pulsuz hüquqi yardım alma hüququnu təsbit edir. Bununla əlaqədar "Vəkillər və vəkiliyyət fəaliyyəti haqqında" qanuna da müvafiq dəyişikliklər edilərək vəkillərin və Vəkillər Kollegiyasının pulsuz hüquqi yardım sahəsində vəzifə və fəaliyyətləri müəyyən edilir.

Məsələ ilə bağlı müzakirələrdə komitənin sədr müavini Jalə Əliyeva, komitənin üzvləri Mehriban Vəliyeva, İlham Məmmədov, Günay Ağamalı və Səbinə Xasayeva çıxış ediblər.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

Oktyabrın 7-də Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin ictimai dirləmə formatında iclası keçirilib. İclasda birinci oxunuşda olan iki məsələ - "Aqrar sahə haqqında" və "Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, "Kredit ittiqləri haqqında", "Büdcə sistemi haqqında", "Fitosanitar nəzarəti haqqında" və "Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə" qanun layihələri müzakirəyə çıxarılıb.

Komitə sədri Tahir Rzayev iclası açaraq Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin hazırlıq dövründə aqrar sektorun dayanıqlı inkişafı, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsini, kənd təsərrüfatı torpaqlarının istifadəsinin səmərəliliyini artırmaq aqrar məhsullarının istehsalı və emalı üçün lazımi şəraitin yaradılmasını, məhsuldarlığın yüksəldilməsini başlıca vəzifə kimi qarşıya qoyduğunu vurğulayıb.

O, "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı"nın təsdiq edildiyini, "Toxumçuluq haqqında" və "Balıqçılıq haqqında" qanunların qəbul edildiyini, "Məhsul şəhadətnaməsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirədən keçdiyini söyləyib.

Tahir Rzayev bu gün təqdim olunan "Aqrar sahə haqqında" qanun layihəsinin sözügedən dövlət proqramında nəzərdə tutulan tədbirlərdən irəli gələrək hazırlandığını bildirdi. O, sənədin aqrar sahədə dövlət tənzimlənməsi və dəstəyinin hüquqi, təşkilati, sosial və iqtisadi əsaslarını müəyyən etdiyini deyib. Qeyd edib ki, aqrar sahədə müxtəlif və çoxşaxəli qanunlar mövcud olsa da, müasir dövrdə onların sistemləş-

dirilməsi, bu istiqamətdə vahid qanunvericilik bazasının yaradılması və hüquqi çərçivədə vahid yanaşmanın tətbiqi zəruridir. Bu baxımdan müzakirəyə çıxarılan qanun layihəsi baza qanunu kimi xarakterizə olunur. Qanunun qəbulu ilə "Taxıl haqqında", "Çayçılıq haqqında", "Pambıqçılıq haqqında", "Kənd təsərrüfatı kooperasiyası haqqında" qanunları ləğv olunur, onların aktual müddəaları yeni qanuna daxil edilir.

Komitə sədri ölkə başçısı tərəfindən həyata keçirilən mühüm tədbirlərin, əldə olunan nəticələrin, imzalanmış sənədlərin və qəbul edilən qanunların geniş təşviqatı olmasının əhəmiyyətindən danışıb. O, Prezident İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayındakı çağırışını xatırladaraq, Azərbaycan realitətlərinin, ölkədə görülən işlərin və mövcud müsbət ab-havanın daim ictimai müzakirələrdə saxlanılmasının vacibliyini vurğulayıb.

Tahir Rzayev görülən işlərin qiymətləndirilməsi üçün, həmçinin bu sahəyə göstərilən diqqət və maraqa nəzər alınaraq, Milli Məclisin Sədrliyi Səhəbə Qafarovanın təqdim olunan qanun layihəsinin daha geniş ictimai müzakirələrdə saxlanılmasının vacibliyini vurğulayıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, "Aqrar sahə haqqında" qanunun məqsədi ölkənin ərzaq təhlükəsizliyini, kənd yerlərinin dayanıqlı inkişafını təmin etmək, məşğulluğu artırmaq, kənd-dən şəhərə axını azaltmaq, aqrar sahənin rəqabət qabiliyyətini, investisiya cəlb ediciliyini və ixrac potensialını yüksəltməkdir. Eyni zamanda dəstək mexanizminin təkmilləşdirilməsi, insan resurslarının hazırlanması, heyvan və bitki sağlamlığının qorunması, iqtisadi fəaliyyətin şəxələndirilməsi məsələləri də müəhim əhəmiyyət daşıyır. Layihədə aqrar sahənin inkişafına dair dövlət siyasətinin formalaşdırılması, dövlət nəzarətinin təşkili və həyata keçirilməsi, dövlət dəstəyinin təmin edilməsi vacib hesab olunur. Qeyd edilib ki, torpaq və su kimi təbii resursların qorunması, ekoloji tarazlığın təmin edilməsi, heyvandarlıq, heyvan sağlamlığı və aqrar xidmətlərin təşkili dövlət orqanlarının birgə fəaliyyəti zəruri edir.

Tədbirdə kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov çıxış edib. O, müzakirəyə təqdim edilən qanun layihəsinin aqrar sahənin, ər-

zaq təhlükəsizliyinin və kənd yerlərinin dayanıqlı inkişafı, sahənin iqlim dəyişikliklərinə adaptasiyası və torpaqlardan səmərəli istifadə üçün dövlət tənzimlənməsi və dəstəyinin hüquqi əsaslarını müəyyən etdiyini bildirib.

Nəzərə çatdırılıb ki, sənəddə 47 əsas anlayış qanunvericilikdə vahid sistem şəklində təsbit olunur. İlk emalla sənaye emalı arasındakı sərhəd konkret texnologiyatla müəyyən edilir.

Daha bir mühüm yenilik dövlət dəstəyi ilə bağlıdır. Belə ki, aqrar məhsul istehsalçıları sahibkarlıq məqsədli fermerlər və ailə-kəndli təsərrüfatların əhatə edən digər istehsalçılar olmaqla iki kateqoriyaya ayrılır. Subsidiyadan güzəştli kreditə, sığortadan dövlət-özəl tərəfdaşlığa qədər 12 dəstək aləti ilk dəfə olaraq qanunda təsbit edilir. Bildirilib ki, dəstək informasiya sisteminin məlumatları və istehsalçıların reytingi əsasında göstəriləcək. Layihədə dövlətin aqrar sahədəki 32 istiqamət üzrə vəzifələri müəyyən edilir. Bunların sırasına vergi intizamı və maliyyə səfəflığı, qeyri-formal məşğulluğun azaldılması, qadınların və gənclərin aqrar fəaliyyətə cəlb edilməsi və sair daxildir.

Nazir bildirib ki, sənəddə torpaq dövlət tərəfindən qorunan əsas istehsal vasitəsi elan olunur. Xırdaalanmanın vahid ökin, konsolidasiya və kooperativləşmə yolu ilə azaldılması nəzərdə tutulur. İstifadəyə yararlı torpaqların istifadəsiz saxlanılmasının və ökin yerlərinin yandırılmasının qarşısı alınır. Bununla yanaşı, su itkilərini azaldan suvarma sistemləri, bitki növləri üzrə suvarma normaları və sutoraların yaradılması tənzimlənir. Aqrar qanunvericilikdə ilk dəfə iqlim dəyişikliklərinin təsirinə azaldılması və adaptasiya tədbirləri tənzimlənir.

Layihədə kənd yerlərinin inkişafına da xüsusi yer ayrılır. Aqroparklar və aqroklasterlər, logistika infrastrukturunu və aqroturizm kompleksinə əsasən tənzimlənir. Bazar, yarmarka, fermer mağazası, soyuq satış yerləri, elektron platformalar kimi satış yerlərinin növləri müəyyən edilir. Aqrar kooperativlərin satış yerləri təşkil etmək hüququ verilir.

Qeyd edilib ki, qanunun qəbulu aqrar sahədə normativ tənzimlənmənin vahidləşdirilməsini, dövlət dəstəyinin ünvanlı və şəffaf olmasını, resurslardan səmərəli istifadəni təmin edəcək.

Müzakirələrdə Milli Məclisin komitə və komissiya sədrləri Siya-

vuş Novruzov, Sadiq Qurbanov, El-dar İbrahimov, Aqrar siyasət komitəsinin sədr müavini Razi Nurullayev, deputatlar Tahir Mirkişili, Əlibala Məhərrəmmədov, Asif Əsgərov, Vüqar İskəndərov, Aydın Hüseyinov, Fatma Yıldırım, Elman Məmmədov, Elman Nəsimov, Rövşən Muradov, Azər Bədamov məsələ barədə öz fikirlərini açıqlayıblar.

Tədbirdə iştirak edən Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədr müavini Əli Nəbiyev, Azərpambiq ASC Sabirabad filialının direktoru Əfrat Əsgərov, Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin rektoru Zəfər Qurbanov, Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədr müavini İlham Bayramov, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədri, "Quş öti, yumurta istehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyası" İctimai Birliyinin sədri, "Xəmsə M" MMC-nin təsisçisi və direktoru Mürvət Həsənlı, Azərbaycan Meyvə və Tərəvəz İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyası İctimai Birliyinin sədri, "Buta Group" MMC-nin təsisçisi Bəşir Quliyev layihə ilə bağlı qeyd və təkliflərini səsləndiriblər.

Çıxışlarda sənədin əhəmiyyəti, gətirdiyi yeniliklər və sahənin gələcək tənzimlənməsi barədə söhbət açılıb. Həmçinin ölkəmizdə kənd təsərrüfatının mövcud vəziyyəti, aqrar sahənin inkişafı və ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində aparılan ardıcıl islahatlarla toxunulub. Qanun layihəsinin torpaq və su resurslarından səmərəli istifadə, bərpaulunan enerji, ekoloji tarazlıq, istehsalın davamlılığı, kəndlərin tərəqqisi, eləcə də "yaşıl" texnologiyaların tətbiqi baxımından xüsusi önəm kəsb etdiyi vurğulanıb.

Sonra komitədə "Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, "Kredit ittiqləri haqqında", "Büdcə sistemi haqqında", "Fitosanitar nəzarəti haqqında" və "Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında" qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" qanun layihəsi birinci oxunuşda nəzərdən keçirilib.

Bildirilib ki, layihə "Aqrar sahə haqqında" qanun layihəsinə uyğun olaraq hazırlanıb və onun normalarının, o cümlədən həmin qanunda istifadə olunan anlayışların müvafiq sahəvi qanunlarda əks etdirilməsi məqsədi daşıyır.

İclasda müzakirəyə çıxarılan hər iki qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

"Azərbaycan"

Qlobal iqlim təhlükəsizliyində Azərbaycan nümunəsi

Ölkəmiz bu böhrana qarşı mübarizədə prinsiplial mövqeyi və əməli dəstəyi ilə fərqlənir

Azərbaycan iqlim dəyişmələrinə qarşı qlobal mübarizənin intensivləşdiyi dövrdə prinsiplial və məqsədyönlü siyasəti ilə bu istiqamətdə praktiki addımlar atdığını dünyaya nümayiş etdirir. Ölkəmizin 2024-cü ilin noyabr ayında evsahibliyi etdiyi COP29 konfransı Azərbaycanın iqlim gündəliyindəki aparıcı mövqeyini daha da möhkəmləndirib.

Prezident İlham Əliyevin 2026-cı il Pre-COP Liderlər Tədbirinin iştirakçılarına ünvanladığı müraciət də möhür bu ardıcıl siyasətin və məsuliyyət prinsiplərinin sədaqətli təzahürüdür. Dövlətimizin başçısının müraciətində vurğulanan məqamlar bir daha göstərir ki, müəkkəb çağırışlar fonunda Azərbaycan iqlim fəaliyyətinin təxəssüslü mübarizə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə bir daha çatdırılır. Prezident İlham Əliyev müraciətində COP29-a uğurla evsahibliyi etmiş ölkə olaraq Azərbaycanın davamlılığını təmin edilməsinə və qlobal iqlim gündəliyinin irəlilədirilməsinə sarsılmaz sədaqətini vurğulamaqla yanaşı, iqlim fəaliyyətinin mahiyyətinə dair mühüm bir reallığı xatırladı: "COP tədbiri ilə bağlı təcrübəmiz iqlim fəaliyyətinin nə təxirə salına, nə də təcrübə olunanmış şəkildə həyata keçiriləcəyini bir daha təsdiqlədi". Bu fikirlər göstərir ki, iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizə yalnız ayrı-ayrı dövlətlərin lokal addımları ilə məhdudlaşa bilməz. Burada hərtərəfli və sıx əməkdaşlıq, qlobal güclərin vahid platformada birləşməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycanın iqlim diplomatiyasında xüsusi yer tutan məqamlardan biri qlobal iqlim böhranının ağır nəticələri ilə üzləşən, lakin səsi beynəlxalq kürsülərdə kifayət qədər eşidilməyən ölkələrin müdafiəçisi rolunda çıxış etməsidir. Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, Azərbaycan bu ölkələrin səslərinin, sadəcə, eşidilməsini deyil, fəal şəkildə qlobal iqlim siyasətinə töhfə vermələrini də dəstəkləyir: "İnkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərini müdafiə etmək ümumi məsuliyyətimiz olmalıdır".

naşı, heç bir dövlətin diqqətdən kənarda qalmamasını təmin etmək uğrunda yönəlməmiş mənəvi borcumuzdur". Bu yanaşma Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlərdə hər zaman ədaləti və humanist dəyərləri rəhbər tutduğunu bir daha sübut edir.

Ölkəmiz xüsusilə inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin üzlaşdığı ekoloji, sosial və iqtisadi çətinlikləri daim diqqət mərkəzində saxlayır, onların problemlərini aradan qaldırılması üçün əməli addımlar atır. Bakının təşəbbüsü ilə COP29 ərsəsinə və tədbirin gedişində atılan addımlar bir əməkdaşlıq keyfiyyətcə yeni müstəviyə qaldırıb. Dövlətimizin başçısı müraciətində bu mühüm tarixi mərhələyə diqqət çəkib: "COP29-dan əvvəl Baham adaları, Tonqa və Tuvalu liderləri Azərbaycan da bir araya gəldilər. Bu səfər inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin ehtiyaclarını vurğulayan və daha güclü qlobal iqlim tədbirlərinə çağırış edən Bakı Kommünikəsinin qəbul edilməsi ilə nəticələndi".

Bununla yanaşı, COP29 çərçivəsində təşkil edilən sammitlər və zirvə görüşləri ada dövlətlərinin haqq səsinə dünya ictimaiyyətinə çatdırmaqda misilsiz rol oynadı. Prezident İlham Əliyev bu prosesin əhəmiyyətini belə ifadə edib: "COP29 inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətləri ilə münasibətlərimizdə yeni bir mərhələnin əsasını qoydu. 2024-cü ildə Bakıda COP29 çərçivəsində keçirilən inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin iqlim Dəyişmələri üzrə Liderlər Sammiti həmin dövlətlərin üzlaşdığı çağırışlar barədə məlumatlılığı artırmaq üçün mühüm platforma rolunu oynadı". Dövlətimizin başçısının da vurğuladığı kimi, bu formatlar, sadəcə, müzakirə meydançası olmaqla qalmayıb, həm də ada ölkələrinin ekoloji fəlakətlər qarşısında tək olmadığını göstərən mühüm həmrəylik rəmzinə çevrilib.

Azərbaycanın kiçik ada dövlətlərinə göstərdiyi dəstək yalnız siyasi bəyanatlarla və diplomatik təşəbbüslərlə bitmir, eyni zamanda real maddi, texniki və humanitar yardımları əhatə edir. Ölkəmiz təbii fəlakətlər-

dən əziyyət çəkən regionlara, su təchizatı, ərzaq təhlükəsizliyi və mədəni irsin bərpası layihələrinə birbaşa töhfə verir. Eyni zamanda humanitar kapitalın inkişafı və kadr hazırlığı istiqamətində ardıcıl addımlar atılır. Təhsil sahəsindəki bu dəstəklə yanaşı, Azərbaycanın ayırdığı maliyyə resursları ada dövlətlərinin iqlim dəyişmələrinə qarşı müqavimətini artırmağa xidmət edir. Dövlətimiz bu ölkələrdə iqlim dəyişmələri ilə mübarizə sahəsində layihələri dəstəkləmək üçün 5 il müddətində 10 milyon ABŞ dolları məbləğində yardım göstərir. Bu addım Azərbaycanın kiçik ada dövlətlərinə qol-qanad olmaq, onların ekoloji dayanıqlılığını təmin etmək niyyətinin nə dərəcədə səmimi və uzunmüddətli strategiyaya söykəndiyini aydın göstərir.

Coğrafi baxımdan minlərlə kilometr məsafədə yerləşməsinə baxmayaraq, ortaq hədəflər və bəşəri məsuliyyət Azərbaycanı bu dövlətlərlə sıx bağlayır. İqlim böhranının yaratdığı fəsadlar qarşısında qlobal həmrəylik nümayiş etdirmək bəşəriyyətin gələcəyi üçün yeganə doğru yoldur. Dövlətimizin başçısı müraciətinin yekununda bu sarsılmaz iradəni növbəti dəfə bəyan edib: "Biz həmişə inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətləri ilə həmrəy olmuşuq və dayanıqlı inkişafa nail olmaq, iqlim dəyişmələri ilə mübarizə aparmaq səylərində onları dəstəkləməyə davam edəcəyik".

Yekun olaraq deyə bilərik ki, Azərbaycanın COP təcrübəsi və iqlim diplomatiyası sahəsində ortaya qoyduğu model yalnız milli maraqlara deyil, bütün bəşəriyyətin, xüsusən də ən həssas regionların əmin-amanlığına xidmət edir. Pre-COP Liderlər Tədbirinə ünvanlanan bu müraciət Azərbaycanın qlobal iqlim ədalətinin bərqərar olunmasında, kiçik ada dövlətlərinin haqq səsinə ucaltılmasında və gələcək nəsillər üçün daha təhlükəsiz dünya qurulmasında ön sıralarda addımlamağa davam edəcəyini bir daha təsdiqləyir.

*İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"*

Ümumdünya Layiqli Əmək Günü ilə əlaqədar tədbir keçirilib

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası tərəfindən 7 Oktyabr - Ümumdünya Layiqli Əmək Günü ilə əlaqədar "Layihəli əmək, güclü gələcək - dayanıqlı gələcək" şüarı ilə tədbir keçirilib.

Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib, Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Vətənimizin müdafiəsi uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Sonra layihəli əməyə həsr olunmuş film nümayiş olunub.

Tədbirdə çıxış edən konfederasiya sədrinin müavini Musa Mirzəyev layihəli əmək və onun əsas prinsiplərindən danışaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi, işçilərin əmək hüquqlarının qorunması istiqamətində formalaşdırılan hüquqi və institusional mexanizmlər barədə məlumat verib. Vurğulanıb ki, Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın sosial təşəbbüsləri vətəndaşların maddi rifahının daha da yüksəldilməsinə xidmət edir.

Musa Mirzəyev həmçinin işçilərin təhlükəsiz və sağlam şəraitdə çalışması barədə və layihəli əməyin təmin olunmasında həmkarlar ittifaqlarının rolundan söz açıb, ölkəmizdə gələcək əmək bazarında rolunun genişləndirilməsindən, işçilərin rəqəmsallaşmanın əmək münasibətlərinə gətirdiyi dəyi-

şikliklərə hazırlanmasından və peşə bacarıqlarının artırılmasından bəhs edib.

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) Azərbaycandakı milli əlaqələndiricisi Yaşar Həmzəyev çıxışında BƏT-in layihəli əmək gündəliyindən, təşkilatla Azərbaycan arasında əmək və sosial sahədə əməkdaşlığın önəmindən danışaraq, layihəli əmək prinsiplərinin təşviqi ilə bağlı fikirlərini səsləndirib.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Əmək Mərkəzinin departament direktoru Fidan Mahmudova gələcəkdə layihəli əmək prinsiplərinin əhəmiyyətini, peşə bacarıqlarının əmək bazarının tələblərinə uyğun inkişaf etdirilməsini və işçilərin dəyişən əmək dünyasına adaptasiyasının vacibliyini diqqətə çatdırıb.

SOCAR Neft Daşları Neft və Qazçıxarma İdarəsinin əməkdaşı, həmkarlar ittifaqlarının üzvü Bəxtiyar Muradov çalışdığı müəssisədə layihəli əmək şəraiti ilə bağlı fikirlərini bölüşüb, Azərbaycan Tibb Universitetinin tələbəsi, "AHİK könüllüsü" layihəsinin iştirakçısı Təranə Kazımova isə layihəli əməyin gələcəkdə iş həyatına marağın formalaşmasında rolunu vurğulayıb.

Çıxışlardan sonra işçilərin əmək və sosial-iqtisadi hüquqlarının qorunmasında fəallığı ilə seçilən konfederasiyanın üzv təşkilatlarının nümayəndələrinə təşəkkürnamələr təqdim olunub. Tədbir bədii hissə ilə davam edib.

*N.ƏSGƏROVA,
"Azərbaycan"*

Azərbaycan və Özbəkistan Xarici İşlər nazirlikləri arasında konsulluq məsləhətləşmələri aparılıb

Oktyabrın 7-də Bakı şəhərində Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi və Özbəkistanın Xarici İşlər Nazirliyi arasında növbəti konsulluq məsləhətləşmələri keçirilib.

Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, məsləhətləşmələrdə Azərbaycan nümayəndə heyətinə XİN-in Konsulluq idarəsinin rəisi Emil Səfərov, Özbəkistan nümayəndə heyətinə isə Konsulluq və hüquq idarəsinin rəis müavini Abdurəşid Tursunov rəhbərlik edib.

Görüşdə həmçinin Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyinin, Elm və Təhsil Nazirliyinin, Dövlət Miqrasiya Xidmətinin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin, o cümlədən Özbəkistan Respublikasının ölkəmizdəki səfirliyinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Konsulluq məsləhətləşmələri zamanı iki ölkə arasında konsulluq sahəsində əməkdaşlığın cari vəziyyəti və inkişaf perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Tərəflər arasında ədliyyə, təhsil, sərhəd, miqrasiya və digər vacib sahələr üzrə əməkdaşlıq məsələləri nəzərdən keçirilib, o cümlədən vətəndaşların hüquq və müdafiəsinin təmin edilməsi üçün qarşılıqlı müqavilə-hüquq bazasının möhkəmləndirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Danışqların sonunda iki ölkənin nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri tərəfindən görüşün protokolu imzalanıb.

Dastan OSPANOV: "Orta dəhliz vahid infrastruktur sistemi kimi inkişaf etdirilməlidir"

Orta dəhliz hazırda inkişafının yeni mərhələsinə qədəm qoyur. Lakin yükdaşımaqların daha da artması bütün marşrut boyunca - Qazaxıstandan Xəzər dənizinə, Azərbaycan və Gürcüstan ərazisindən keçməklə Türkiyə və Avropaya qədər - infrastrukturun eyni vaxtda genişləndirilməsini tələb edir.

AZƏRTAC-a müsahibəsində Qazaxıstanın nəqliyyat və təhlükəsizlik məsələləri üzrə eksperti Dastan Ospanov infrastruktur layihələrinin əlaqələndirilməsi üzrə perspektivləri, özəl investisiyaların cəlb edilməsi, Xəzər donanmasının inkişafı və Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun (TBNM) əsas məhdudiyyətləri barədə danışdı.

- Bu gün Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstanın infrastruktur layihələri nə dərəcədə səmərəli koordinasiya olunur və hansı istiqamətlərdə əlavə koordinasiya ehtiyacı var?

- Son illər Qazaxıstan, Azərbaycan və Gürcüstan bu istiqamətdə koordinasiyanı əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf etdiriblər. Lakin Orta dəhliz müəkkəb multimodal sistem olaraq qalır. Buna görə də yalnız bir sahənin imkanlarının artırılması bütövlükdə marşrutun ötürücülük qabiliyyətinin avtomatik olaraq yüksəlməsi demək deyil. Bununla yanaşı, mühüm tarixi məqamı qeyd etmək lazımdır. Bu gün Orta dəhlizin istifadə etdiyi infrastruktur bazasının əhəmiyyətli hissəsi TBNM-in özünün indiki iqtisadi və geosiyasi əhəmiyyətini qazandıqı vaxtdan keyli əvvəl yaradılıb.

Bunun ən bariz nümunəsi Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) dəmir yoludur. Onun tikintisi ilə bağlı qərar hələ 2007-ci ildə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə qəbul edilib. Azərbaycanın növbəti öz ərazisindən keçən dəmir yolu infrastrukturunu modernləşdirib, həm də Gürcüstanın ümumi məbləği 775 milyon dollar olan güzəştli maliyyələşmə təqdim etməklə layihənin Gürcüstan ərazisindəki əhəmiyyətli hissəsinin həyata keçirilməsi

üçün faktiki olaraq maliyyə şəraiti yaradıb. Həmin vaxt Orta dəhliz üzrə bu gün müzakirə etdiyimiz miqyasda yük axını mövcud deyildi. Xəzər üzərindən Çin-Avropa tranzitinin indiki səviyyəsi, 2022-ci ildən sonra yük axınlarının geosiyasi istiqamətinin dəyişməsi və Avropa İttifaqının (AI), beynəlxalq maliyyə institutlarının, eləcə də özəl kapitalın TBNM-ə indiki marağı da yox idi. Buna görə də BTQ-nin tikintisi ilə bağlı qərarı Azərbaycan dövlət başçısının uzunmüddətli strateji infrastruktur qərarı kimi qiymətləndirmək olar. Həmin vaxt yaradılmış aktiv bu gün Orta dəhlizin əsas elementlərindən birinə çevrilib. Lakin burada növbəti infrastruktur məsələsi meydana çıxır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun imkanları artırıldıqdan sonra marşrutun Türkiyə ərazisindəki sonrakı hissəsinin müvafiq ötürücülük qabiliyyətinin təmin edilməsi lazımdır. Qarsdan sonra yüklər Ərzurum, Ərzincan və Divriği üzərindən ölkənin mərkəzi və qərb hissələrinə daşınır. Türkiyənin şərq dəmir yolu istiqamətinin əhəmiyyətli hissəsi hələ də bərxüstdür və modernləşdirilməyə, eləcə də elektriklişdirilməyə ehtiyac duyur.

Beləliklə, bu gün nəqliyyat dəhlizləri üçün seçiyəyə olan klassik vəziyyət yaranır: bir də boğaz hissə dəhlizə BTQ-nin 5 milyon tonadək genişləndirilməsi Orta dəhlizə əlavə imkan yaradır, lakin bu imkanlardan tam istifadə etmək üçün Türkiyənin şərqindəki dəmir yolu infrastrukturunun modernləşdirilməsini sürətləndirmək lazımdır. Bu proses artıq gedir. Türkiyə Divriği-Qars-Gürcüstan sərhəd xəttinin təxminən 660 kilometrlik hissəsinin modernləşdirilməsi üzrə iri layihə həyata keçirir. Layihə elektriklişdirilməni, müasir signalizasiya sistemlərinin və telekommunikasiya vasitələrinin quraşdırılmasını, stansiyaların yenidən qurulmasını və ötürücülük qabiliyyətinin artırılmasını nəzərdə tutur. Buna görə də bu gün Orta dəhlizin koordinasiyasına yalnız Qazaxıstan, Azərbaycan və Gürcüstan

çərçivəsində baxmaq lazımdır deyil. Növbəti mərhələdə bütün zəncirin - Çin-Qazaxıstan sərhədindən Xəzər dənizi, Azərbaycan və Gürcüstan üzərindən Türkiyəyə, oradan isə Avropaya qədər - sinxron planlaşdırılması həyata keçirilməlidir. Yüklün möhür göndərən tərəfdən son alıcıya qədər daşınmasına şərf olunan ümumi vaxt və xərc Orta dəhlizin əsas KPI göstəricisinə çevriləcəkdir. Əks halda, bir hissənin imkanlarının artırılması yönəldilən investisiyalar infrastruktur məhdudiyyətini, sadəcə, növbəti hissəyə keçirəcəkdir.

- Orta dəhlizin gələcək inkişafı üçün hansı investisiyalar tələb olunur və bu marşrut bu gün özəl investorlar üçün nə dərəcədə cəlbəedici?

- Mən bu məsələyə yalnız nəqliyyat sahəsinin eksperti kimi deyil, həm də praktiki baxımdan yanaşıram. Bizim "TransConsulting" şirkətimiz konsaltinq fəaliyyəti çərçivəsində Azərbaycanda, Qazaxıstanda və Mərkəzi Asiyada digər ölkələrdə investisiya layihələrinin axtarışı, strukturlaşdırılması və müşayiəti ilə məşğul olur. Biz görürük ki, regionun nəqliyyat-logistika sektoruna özəl kapitalın marağı tədricən artır. Xüsusilə Orta dəhliz və Mərkəzi Asiya ilə bağlı investisiya imkanları "LPX-Partners" tərəfindən nəzərdən keçirilir. Həmçinin "Cerberus" fondunun regionun özəl sektorundakı investisiya imkanlarına marağının olduğunu görürük. Bu, diqqətçəkən signaldır: beynəlxalq investorlar Orta dəhlizə yalnız dövlət infrastruktur layihəsi kimi deyil, həm də özəl kapital üçün bazar

kimi baxmağa başlayırlar. "Cerberus"un təmsilində bu, qrupun açıq şəkildə elan etdiyi investisiya strategiyasına uyğundur. "Cerberus" təxminən 70 milyard dollar həcmində aktivləri idarə edir, onun "Cerberus Frontier" platforması isə Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqazı maliyyə fəaliyyətinin həyata keçirildiyi regionlar arasında qoralarlaşdırır və logistika ilə nəqliyyatı prioritet sahələr sırasına daxil edir.

Özəl kapital üçün ən perspektivli layihələr müstəqil biznes modeli və davamlı pul axınının formalaşdırılmasının mümkün olduğu layihələrdir. Bunlara "Ro-Ro" gəmilərinin alınması və istismar, konteyner terminalı, quru limanlar, anbar kompleksləri, vaqonlar və konteyner platformaları, logistika mərkəzləri, avtomobil parkları, gəmi təmiri, rəqəmsal xidmətlər və layihə üzrə qeyd edilmiş yüklər üçün ixtisaslaşmış infrastruktur daxildir.

Eyni zamanda beynəlxalq maliyyə institutları kommersiya kapitalının cəlb edilməsi üçün şərait yaratmağa başlayır. Məsələn, 2026-cı ilin fevralında Dünya Bankı Qazaxıstanın Orta dəhlizdə həyata keçirdiyi dəmir yolu layihəsinin uzunmüddətli kommersiya maliyyələşdirilməsi üçün təxminən 1,41 milyard dollar cəlb edilməsinə imkan verəcək 846 milyon dollarlıq zəmanəti təsdiqləyib. Buna görə də TBNM-in inkişafının növbəti mərhələsi dövlət investisiyalarının, beynəlxalq maliyyələşdirilmənin və özəl kapitalın birləşməsi əsasında qurulmalıdır. Dövlət nəqliyyat zəncirinin bütün elementlərini müstəqil şəkildə maliyyələşdirilməlidir.

- Xəzərdə mövcud gəmiçilik imkanları artan yük axını üçün kifayətdirmi və onların genişləndirilməsi üçün hansı tədbirlər görülməlidir?

- Mövcud Xəzər donanması hazırkı yük axınına xidmət göstərməyə imkan verir. Lakin daşımaqların daha da artması ilə dəniz nəqliyyatı sahəsi Orta dəhliz əsas məhdudiyyətlərindən birinə çevrilə bilər.

Problem yalnız gəmilərin sayından ibarət deyil. Limanlarda yüklərin uzun müddət toplanmasına yol vermədən fəaliyyət göstərmək üçün reyslərin kifayət qədər tezliyi və ehtiyat daşıma gücü təmin edilməlidir.

Buna görə də Qazaxıstan öz ticarət və bərə donanmasını da inkişaf etdirilməlidir. Əlavə "Ro-Ro", "Ro-Pax" və ixtisaslaşdırılmış gəmiləri Qazaxıstan və Azərbaycan limanları arasında əlaqələrin tezliyini artırmağa imkan verəcək. Yeni özəl operatorların fəaliyyətə başlaması isə rəqəbat və əlavə daşıma gücü yaradacaqdır.

Bununla yanaşı, Orta dəhlizin müzakirəsi zamanı çox vaxt diqqətdən kənarda qalan daha bir amil nəzərə alınmaq lazımdır. Yük axınının artması dəmir yolu infrastrukturunun, vaqonların, lokomotivlərin, liman avadanlıqlarının, körpülərin və gəmilərin fiziki aşınmasının sürətlənməsi deməkdir. Daşımaqların artımı özü-özlüyündə təmənnasız resurs deyil.

Buna görə də gücün artırılmasına yönəldilən investisiyalarla paralel olaraq infrastrukturun təmiri və yenilənməsinin davamlı maliyyələşdirilməsi sistemi formalaşdırılmalıdır. Bu amil tariflərin tənzimlənməsi zamanı da nəzərə alınmalıdır. Tarif yük sahibi üçün rəqəbat-qabiliyyətli qalmalı, eyni zamanda iqtisadi cəhətdən əsaslandırılmış amortizasiya xərclərini və investisiya komponentini təmin etməlidir.

Əks halda, bir neçə ildən sonra yük axınının artması infrastrukturun aşınmasının yığılmasına və ötürücülük qabiliyyətinə dair yeni məhdudiyyətlərin yaranmasına gətirib çıxaracaqdır. Dünya Bankının özü isə 2026-cı ildə Qazaxıstanda həyata keçirilən dəmir yolu layihəsi çərçivəsində tarif islahatlarına dəstək göstərilməsini və maliyyələşdirilmənin alternativ mexanizmlərinin axtarılmasını ayrıca nəzərdə tutur.

GÜCLÜ VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN

Azərbaycan bütün qütblərlə təmasda olan nadir ölkədir

Müasir dünyada baş verən geosiyasi dəyişikliklər, hərbi-siyasi böhranlar və güclər nisbətinin sürətlə dəyişməsi fonunda hər bir dövlətdən çevik, eyni zamanda milli maraqlara söykənən prinsipial xarici siyasət kursu tələb olunur. Bu mənada Azərbaycan yalnız regional müstəvidə lider dövlət statusunu möhkəmləndirməklə kifayətlənməyib, həm də global miqyasda öz sözü, çəkisi və nüfuzu olan müstəqil, çoxşaxəli və ləyaqətli diplomatik model formalaşdırmağa müvəffəq olub. Ölkəmizin yürütdüyü xarici siyasət eyni zamanda beynəlxalq aləmdə sülhün, təhlükəsizliyin və əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Ehtiramla qarşılanan siyasət

Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) VIII Qurultayında Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, Azərbaycanın xarici siyasətlə bağlı addımları dünyada böyük təqdirə layiqdir: "Nüfuzumuz artır. Biz bir çox yeni formatlara qoşuluruq. Bu gün Azərbaycan qədər çoxşaxəli beynəlxalq əlaqələr quran və bir çox ölkələrlə, deyə bilərəm ki, bütün qütblərlə təmasda olan, öz maraqlarının müdafiə edən ikinci ölkə çətin tapılsın, belkə də var. Amma hər halda bu, bir nadir təcrübədir".

Dövlətimizin başçısının bu fikirləri Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə qazandığı böyük siyasi nailiyyətlərin, global güclər arasında oynadığı birləşdirici və balanslaşdırılmış rolun, eləcə də gələcək geosiyasi prioritetlərin bariz xülasəsidir.

Müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə bir çox dövlətin müxtəlif hərbi-siyasi təşəbbüslərinə sığınmağa çalışdığı bir şəraitdə Azərbaycan öz suverenliyini və müstəqil siyasətini qoruyub saxlayan nadir ölkələrdəndir. Dövlət başçısı çıxışında bu realiti xüsusi vurğuladı: "Biz isə heç bir düşüncəyə qoşulmur və qoşulmayacağıq, bu, bizə lazım deyil. Ərazisi və əhalisi o qədər də böyük olmayan ölkə üçün müstəqil bir amil kimi dünya miqyasında dayanmaq və hörmət qazanmaq, əlbəttə ki, asan deyil. Bunun bir çox səbəbləri var, bu barədə çox danışmaq istəməzdim. Sadəcə olaraq, bundan sonra da vəzifələr sırasında xarici siyasətimizin müdafiəyönümlü yox, həm aktiv, daha çox fəal yönümlü olması lazımdır".

Bu gün hətta bir-birinə düşmənçilik edən ölkələrin yüksək vəzifəli nümayəndələri beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində Azərbaycanı dərinlən. O cümlədən Azərbaycanda müəyyən beynəlxalq risklərin azaldılması üçün görüşlər, tədbirlər keçirilir. Azərbaycanın müxtəlif geopolitik qütblər tərəfindən etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilməsi təsadüfi deyil. Bütün bunlar məhz ölkəmizin olan böyük inamı və verdiyi vədlərə sadıqlılığının nəticəsidir.

Beynəlxalq siyasətdə şəxsi etimad və nüfuz çətin əldə edilir. Prezident İlham Əliyev müasir dünyada sözü imzası qədər kəsərlə olan, prinsipiallığın geri çəkilməyən və vədlərinə sadıq qalan lider imici formalaşdırıb. Dünya liderlərinin Azərbaycan Prezidenti haqqında səsləndirdiyi yüksək fikirlər də bu etimadın əyani göstəricisidir. ABŞ lideri Donald Tramp "Siz güclü və ağıllı insanınız" ifadəsi ilə Prezident İlham Əliyevin şəxsi məziyyətlərini və sülh prosesindəki rolunu yüksək qiymətləndirib.

Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin Çinin Tiencin şəhərindəki görüşdə Prezident İlham Əliyevi "mənəm əziz dostum" deyərkən salamlamaqla Pekinin Bakı ilə strateji münasibətlərə və Azərbaycan liderinin şəxsiyyətinə verdiyi ali dəyəri göstərib.

Boli, heç şübhəsiz, Bakının balanslaşdırılmış siyasətinin zirvə nöqtəsi dünyanın iki əsas güc mərkəzi olan ABŞ və Çin ilə eyni vaxtda strateji tərəfdaşlıq münasibətləri qurmasıdır. Avropa İttifaqının 10 üzv dövləti ilə strateji tərəfdaşlıq bəyannamələri imzalanmışdır, Amerika Birləşmiş Ştatları ilə Strateji Xartiya imzalanmışdır. Bunlar dünyanın iki supergücüdür, üçüncüsü yoxdur. O da həqiqətdir, bu ölkələr arasında təbii ki, məsələlər müzakirə edilir və müəyyən rəqəbat də var. Bu ölkələrin vahid anlaşma əsasında qaydaların müəyyən edilməsi bütün dünya üçün çox önəmli amil ola bilər. Bax, bu iki supergüclə Azərbaycan strateji tərəfdaşdır".

Beynəlxalq təşkilatlardakı liderlik

Azərbaycanın xarici siyasətinin aktiv xarakter daşıması onun

beynəlxalq platformalardakı fəaliyyətində özünü aydın göstərir. BMT-dən sonra ikinci ən böyük təsisat olan Qoşulmama Hərəkatına 4 il uğurla sədrlik etməsi, həmçinin Cənubi Qafqazda yerləşməsinə baxmayaraq Mərkəzi Asiya Məşverət Görüşlərinə tamhüquqlu üzv seçilməsi ölkəmizin mühüm diplomatik nailiyyətidir.

Bundan əlavə, 30 il ərzində tərkibi genişlənməyən D-8 təşkilatına yeganə yeni üzv kimi Azərbaycanın qəbul edilməsi və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında birləşdirici rol oynaması ölkəmizin islam dünyasındakı xüsusi rolunu nümayiş etdirir.

Dövlətimizin başçısı qurultayda böyan etdi ki, artıq dünyada bilməyən yoxdur ki, sözümləz imzamız qədər dəyərlidir: "Nəyi deyirik, onun üstündə dururuq. Heç vaxt ikibəşli oyun oynamamışıq. Heç vaxt hansısa ölkəyə qarşı ikinizlilik, riyakarlıq göstərməmişik. Halbuki belə münasibətlərlə dəfələrlə üzləmişdik, bu gün də üzləşirik. Amma biz heç vaxt onlar kimi ədalətli deyiləm. Biz özümüzü hörmət edən insanlarıq, biz ləyaqətli yaşayırıq, siyasətimizi də ləyaqətlə aparırıq".

Göründüyü kimi, hər hansı ölkənin beynəlxalq aləmdə hörmət qazanmaq üçün mütləq böyük əraziyə, milyardlarla əhaliyə və ya nəhəng hərbi arsenalı sahib olması şərt deyil. Əsas məsələ tutduğunuz yoldan dönməmək, siyasi vəziyyətə görə mövqə dəyişməmək və verdiyiniz vədə sadıq qalmaqdır.

Azərbaycan məhz bu sadə, amma riayət olunması çətin olan qaydanı xarici siyasətinin təməli prinsipinə çevirə bilər. Dünya siyasətində ikinli standartların, pərdaşxası oyunların tüğyan etdiyi bir vaxtda Bakının açıq, səmimi və ləyaqətli davranması ölkəmizi həm Qərbdə, həm Şərqdə, həm də bir-biri ilə barışmaz mövqedə duran supergüclər üçün arzulanan, etibarlı tərəfdaş çevirir.

Prezident İlham Əliyevin YAP-ın VIII qurultayındakı çıxışı bir daha göstərdi ki, Azərbaycan bundan sonra da heç kimin diktəsi ilə hərəkət etməyəcək, heç bir düşüncənin tərkib hissəsi olmayacaq. Ölkəmiz müstəqil siyasi xəttini qoruyaraq, həm milli maraqlarını qətiyyətlə müdafiə edəcək, həm də global miqyasda barışdırıcı, birləşdirici və nüfuzlu dövlət kimi addımlamada davam edəcək.

Yasəmən MUSAYEVƏ,
"Azərbaycan"

Sarsılmaz özgüvən konsepsiyası

Müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə dövlətlərin suverenliyi və geopolitik çəkisi yalnız onların hüquqi statusu ilə deyil, real siyasi, iqtisadi və hərbi imkanları, habelə böhran anlarında müstəqil qərar qəbul etmə qabiliyyəti ilə ölçülür. Qlobal miqyasda hərbi-siyasi gərginliklərin dərinləşdiyi, beynəlxalq hüquq normalarının tez-tez tənəzzülə uğradıldığı və güc mərkəzləri arasında kəskin nüfuz mübarizəsinin getdiyi bir dövrdə Azərbaycanın Prezident İlham Əliyevin liderliyində nümayiş etdirdiyi dövlətçilik modeli bu mənada xüsusi diqqət cəlb edir.

Prezidentin Yeni Azərbaycan Partiyasının qurultayındakı dərin-məzmunlu çıxışında toxunulan ana xətt də məhz Azərbaycanın sarsılmaz özünəgüvənini, öz daxili imkanlarına arxalanmasını və qarşıda duran fundamental məsələlərin, demək olar ki, hamısını öz siyasi və iqtisadi gücü, liderinin qətiyyəti ilə həyata keçirməsi reallığını tam miqyası ilə ortaya qoyur.

Milli Məclisin deputatı BƏHRUZ MƏHƏRRƏMOV qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, bu özünəgüvən konsepsiyası təsadüfi geopolitik konyunkturadan və ya müvəqqəti illüziyalardan qaynaqlanmış, o, onilliklər boyu ardıcıl, düşünülmüş və məqsədyönlü şəkildə qurulmuş möhkəm bünövrəyə söykənir: "Azərbaycanın xarici siyasətində konar təsir və dik-tələrdən azad olunması, qərarların yalnız və yalnız milli maraqlar prizmasından qəbul edilməsi dövlət suverenliyinin ən ali təzahürüdür. Otuz ilə yaxın davam edən işğal dövründə xarici dairələrin və müxtəlif beynəlxalq təşkilatların regiondakı dondurulmuş münaqişəyə münasibəti göstərdi ki, xarici köməyə və ya passiv diplomatik vədlərə bel bağlamaq milli faciələrin təkrarlanmasından və geosiyasi problemlərin uzanmasından başqa bir şey vəd etmir. Məhz bu tarixi realıq Azərbaycan rəhbərliyinin tam müstəqil güc mərkəzinə çevrilmək strategiyasında nə qədər haqlı olduğunu sübut etdi. İkinci Qarabağ müharibəsi və ardından həyata keçirilən lokal antiterror tədbirləri xalqımızın öz gücünə, ordu-suna və siyasi iradəsinə arxalanaraq tarixi ədaləti, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməsinin dünya hərbi və siyasət tarixində nadir rast gəlinən bariz nümunəsinə çevrildi. Qlobal güclərin ikinli standartlarına, açıq və gizli təzyiqlərinə baxmayaraq, Azərbaycan hüquqi və tarixi haqqını öz hərbi-siyasi potensialı ilə təmin etdi".

Deputat qeyd edib ki, müstəqil siyasi iradənin qorunub saxlanması və qətiyyətlə təbiiq edilməsi dayanıqlı və xarici təsirlərə davamlı iqtisadiyyat olmadan mümkün deyil. Azərbaycanın qazandığı böyük siyasi zəfərlərin və suveren mövqeyinin arxasında dayanan ən mühüm amillərdən biri də məhz tam iqtisadi müstəqillikdir. Ölkəmiz uzun illər boyunca maliyyə suverenliyini təmin etmək üçün strateji addımlar atmış, xarici donorlardan, kreditlərdən və ya beynəlxalq maliyyə institutlarının siyasi şərtlərinə asılılığı sıfıra endirmişdir. Şəxsləndirilmiş valyuta ehtiyatlarının xarici dövlət borcunu dəfələrlə üstələməsi Azərbaycanı global iqtisadi böhranlar və siyasi kataklizmlər qarşısında tamamilə sığortalamışdır. "Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti və liderliyi, öz maliyyə resurslarına nəhəng infrastrukturların, Bakı-Tbilisi-Ceyhan, "Cənub qaz dəhlizi" və Bakı-Tbilisi-Qars kimi Avrasiyanın xəritəsini dəyişən transmilli layihələrin reallaşdırılması Azərbaycanı təkcə özünü təmin edən dövlət kimi deyil, həm də regional və global iqtisadi təhlükəsizliyin əsas təminatçılarından biri kimi mövqeləndirib. İqtisadi və siyasi gücün bariz göstəricisi hazırda işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən misli görünməmiş bərpa və quruculuq işlərində özünü büruzə verir. Dünyada analoqu az olan Böyük qayıdış proqramı çərçivəsində sıfırdan inşa edilən müasir şəhərlər, kəndlər, beynəlxalq hava limanları və müəkkəb infrastrukturuna baxaraq xarici xarici yardım, kredit və ya donor dəstəyi olmadan, Azərbaycanın daxili büdcəsi və milli resursların hesabına maliyyələşdirilir. Bu nəhəng bərpa prosesi dövlətimizin malik olduğu iqtisadi potensialın, eləcə də öz gücünə arxalanma fəlsəfəsinin ayəni sübutudur", - deyir o əlavə edib.

B.Məhərrəmov vurğulayıb ki, özünəgüvən konsepsiyası yalnız maddi, iqtisadi və ya hərbi göstəricilərlə məhdudlaşmış, onun ən dərin qatı cəmiyyətin mənəvi-psixoloji vəziyyəti, milli həmrəylik və özünüdərk səviyyəsi, ən əsası isə milli birliyi və liderinə inamı ilə bağlıdır. Qurultayda xüsusi qeyd edildiyi kimi, otuzillik torpaq itkisi və məğlubiyyət psixologiyası məhz bu düstur formatında yerini tamamilə qalib xalq ruhuna, özünə inamına və qüruruna verib. Bu psixoloji işlərinə özünü bürünür. Dünyada analoqu az olan Böyük qayıdış proqramı çərçivəsində sıfırdan inşa edilən müasir şəhərlər, kəndlər, beynəlxalq hava limanları və müəkkəb infrastrukturuna baxaraq xarici xarici yardım, kredit və ya donor dəstəyi olmadan, Azərbaycanın daxili büdcəsi və milli resursların hesabına maliyyələşdirilir. Bu nəhəng bərpa prosesi dövlətimizin malik olduğu iqtisadi potensialın, eləcə də öz gücünə arxalanma fəlsəfəsinin ayəni sübutudur", - deyir o əlavə edib.

Deputat bildirib ki, öz daxili gücünə söykənərək tarixi problemlərini həll edən Azərbaycan bu gün regional və global miqyasda tamamilə yeni reallıqlar diktə edir: "Ölkəmiz Cənubi Qafqazda davamlı sülhün və əməkdaşlığın əsas təşəbbüsünə olmaqla yanaşı, Qoşulmama Hərəkatındakı uğurlu liderliyi və COP29 kimi möhtəşəm global tədbirlərə evsahibliyi etməsi ilə beynəlxalq aləmdə öz müstəqil xətti olan etibar və nüfuz qazanması imicini daha da möhkəmləndirib. Yürüdülmüş müdrik siyasət sübut edir ki, böyüklüyündən və coğrafi mövqeyindən asılı olmayaraq, öz resurslarına düzgün vaxtda düzgün istiqamət verən, milli maraqlarını hər şeydən üstün tutan və xalqının birliyinə arxalanən dövlət və qətiyyətlə lider hər bir şəraitdə öz suverenliyini qorumağa və gələcəyini müstəqil müəyyən etməyə qadirdir".

B.Məhərrəmov vurğulayıb ki, Prezidentin qurultaydakı proqram xarakterli çıxışında vurğulanan fikirlər bu mənada həm də müasir Azərbaycan dövlətçilik fəlsəfəsinin mahiyyətini ümumiləşdirir. Azərbaycan artıq başqalarının yazdığı ssenarilərin icraçısı deyil, öz taleyini özü yazan, regional prosesləri yönəldən və istənilən global çağırışa öz daxili imkanları ilə cavab vermək iqtidarında olan tam suveren bir gücdür. Bu özünəgüvən modeli iqtisadi müstəqilliyin, hərbi qüdrətin və milli birliyin sarsılmaz sintezindən yaranıb və bundan sonra da dövlətimizin əbədi müstəqilliyinin, regional liderliyinin və təhlükəsizliyinin ən etibarlı qalası olaraq qalacaq.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycanın təhlükəsizlik prioritetləri

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı ölkənin ictimai-siyasi həyatında əlamətdar hadisə olmaqla yanaşı, Azərbaycanın yeni reallıqlar şəraitində qarşısında duran prioritetlərin və gələcək hədəflərin müəyyənləşdirilməsi baxımından da mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevin qurultayda səsləndirdiyi fikirlər partiyanın keçdiyi siyasi yolu, ölkəmizin qazandığı mühüm uğurları və qarşıdakı dövr üçün müəyyənləşdirilən məqsədləri əhatə edən proqram xarakterli çıxış kimi diqqət cəlb edir.

Bu qurultay ilk dəfə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam bərpa olunduqdan sonra keçirilir. Bu mühüm məqam dövlətimizin son illərdə əldə etdiyi nailiyyətlərin miqyasını nümayiş etdirməklə yanaşı, YAP-ın fəaliyyət istiqamətlərini və ölkənin qarşısında duran yeni vəzifələrin mahiyyətini də aydın şəkildə ortaya qoydu.

Milli Məclisin deputatı Kamran BAYRAMOV qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, 2020-ci ildə qazanılan Zəfərdən sonra Azərbaycanın əsas hədəfi ərazi bütövlüyünü tam bərpa etmək idi. Bu istiqamətdə siyasi, diplomatik və hərbi sahələrdə ardıcıl addımlar atıldı. Ölkəmiz beynəlxalq müstəvidə haqlı mövqeyini qətiyyətlə müdafiə etməklə yanaşı, Qarabağda strateji mövqelərini də möhkəmləndirirdi. Nəhayət, 2023-cü ilin sentyabrında keçirilən antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycanın suverenliyi bütün ərazilərdə tam təmin olundu. Beləliklə, 8 Noyabr və 20 Sentyabr müasir tariximizdə Zəfər səhifələrinə çevrildi. "Qazanılan bu uğur təkcə hərbi qüdrətin deyil, uzun illər ərzində həyata keçirilən ardıcıl dövlət siyasətinin, siyasi iradənin və xalqın dövlətin birliyinin nəticəsi idi. Bu nailiyyətlərin siyasi əsasları isə daha əvvəlki dövrdə söykənir. Yeni Azərbaycan Partiyasının 1992-ci il noyabrın 21-də yaradılması ölkənin ağır siyasi, sosial və hərbi böhran yaşadığı bir vaxtda təsadüf edirdi. Həmin dövrdə idarəçilik sahəsində ciddi problemlər mövcud idi, torpaqlarımız işğala məruz qalırdı, cəmiyyətin gələcəyə inamı zəifləyirdi. Belə müəkkəb şəraitdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin ətrafında birləşən ziyalıların təşəbbüsü ilə YAP-in təsis edilməsi xalqın sabitliyi, güclü dövlətçiliyi və milli maraqlara əsaslanan siyasi xəttə olan etibarını ifadə edirdi. Partiyamızın təsis qurultayının keçirilməsi Azərbaycanın gələcək siyasi inkişafının istiqamətini müəyyənləşdirən mühüm hadisələrdən biri oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyəti qayıdışından sonra ölkədə sabitliyin bərqərar edilməsi, dövlət institutlarının möhkəmləndirilməsi və milli inkişaf strategiyasının formalaşdırılması Azərbaycanın sonrakı uğurları üçün etibarlı təməl yaratdı", - deyir o əlavə edib.

Deputat qeyd edib ki, Ümummilli Liderin müəyyənləşdirdiyi siyasi xəttin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi Azərbaycanın iqtisadi və hərbi qüdrətinin yüksəlməsinə, beynəlxalq mövqelərinin güclənməsinə və milli maraqlarının mühüm hadisələrdən biri oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyəti qayıdışından sonra ölkədə sabitliyin bərqərar edilməsi, dövlət institutlarının möhkəmləndirilməsi və milli inkişaf strategiyasının formalaşdırılması Azərbaycanın sonrakı uğurları üçün etibarlı təməl yaratdı", - deyir o əlavə edib.

Deputat vurğulayıb ki, milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təməlində duran digər mühüm prioritet isə ordu quruculuğunun yeni mərhələsi və hərbi-sənaye kompleksinin gücləndirilməsidir. Prezident İlham Əliyev xüsusi olaraq qeyd etdi ki, suverenliyin tam təmin olunmasına baxmayaraq, hərbi potensialın artırılması prosesi dayanmayacaq. Əksinə, yeni xüsusi təyinatlı birləşmələrin yaradılması, Silahlı Qüvvələrin ən müasir texnologiyalar və PUA-larla təchizatı, eləcə də daxili hərbi-sənaye kompleksinin inkişafı xarici risklərə qarşı sarsılmaz cəkindirici faktor kimi formalaşdırılır. "Digər vacib strateji istiqamət iqtisadi suverenlik və maliyyə müstəqilliyidir. Dövlət başçısı qurultayda Azərbaycanın xarici borcunun ÜDM-in cəmi 5,6 faizinə endirildiyini xüsusi vurğuladı. Müasir dünyada bir çox inkişaf etmiş dövlətin xarici borc bataqlığında boğulduğu və beynəlxalq maliyyə təşkilatlarından asılı vəziyyətə düşdüğü bir şəraitdə Azərbaycanın minimum xarici borcunla fəaliyyət göstərməsi unikal bir göstəricidir. Bu maliyyə müstəqilliyi dövlətimizə heç bir konar qüvvədən asılı olmadan, öz milli maraqlarına uyğun cəsarətlə və prinsipial qərarlar qəbul etmək

di: "Prezidentin çıxışında diqqət yətilən ən mühüm məqamlardan biri ideoloji təhlükəsizlik və milli-mənəvi dəyərlərin qorunması məsələsidir. Qloballaşan və hibrid təhdidlərin artdığı müasir dünyada fiziki sərhədlərin toxunulmazlığı qədər ideoloji sərhədlərin də sarsılmazlığı həyati əhəmiyyət kəsb edir. Xüsusilə Qərbin bəzi qərəzli dairələri və dezinformasiya şəbəkələri tərəfindən ölkəmizə qarşı yönəlməli təzyiqlər cəhdlərinin qarşısını almaq üçün gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması, daxili birliyin daha da möhkəmləndirilməsi ən başlıca prioritet kimi irəli sürüldü. Məhz buna görə ideoloji təhlükəsizliyi yalnız təbliğat müstəvisində yanaşmaq doğru olmaz. Burada əsas məsələ tarixini və milli kimliyi bilən, milli-mənəvi dəyərlərinə bağlı, informasiya axınında həqiqəti tələbənə ayırmayacağı bacaran, milli maraqları düzgün qiymətləndirən və onları qorumaq məsuliyyətini dərk edən vətəndaşın formalaşdırılmasıdır. Tarixi yaddaşı güclü olan cəmiyyəti saxta tarixi qəbul etmir, informasiya savadlılığı yüksək olan insan manipulyasiyaya daha asan anılır, dövlətçilik düşüncəsinə malik vətəndaş isə ölkəsinin maraqlarına təsir göstərə biləcək proseslərə ciddi məsuliyyətə yanaşır. Bu mənada təhsilin qarşısında dayanan vəzifələr də əvvəlki dövrlərlə müqayisədə daha geniş məzmun kəsb edir. Təhsil artıq yalnız sosial inkişaf və insan kapitalının formalaşdırılması məsələsi deyil, eyni zamanda milli təhlükəsizliyin strateji komponentidir".

Deputat vurğulayıb ki, milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təməlində duran digər mühüm prioritet isə ordu quruculuğunun yeni mərhələsi və hərbi-sənaye kompleksinin gücləndirilməsidir. Prezident İlham Əliyev xüsusi olaraq qeyd etdi ki, suverenliyin tam təmin olunmasına baxmayaraq, hərbi potensialın artırılması prosesi dayanmayacaq. Əksinə, yeni xüsusi təyinatlı birləşmələrin yaradılması, Silahlı Qüvvələrin ən müasir texnologiyalar və PUA-larla təchizatı, eləcə də daxili hərbi-sənaye kompleksinin inkişafı xarici risklərə qarşı sarsılmaz cəkindirici faktor kimi formalaşdırılır. "Digər vacib strateji istiqamət iqtisadi suverenlik və maliyyə müstəqilliyidir. Dövlət başçısı qurultayda Azərbaycanın xarici borcunun ÜDM-in cəmi 5,6 faizinə endirildiyini xüsusi vurğuladı. Müasir dünyada bir çox inkişaf etmiş dövlətin xarici borc bataqlığında boğulduğu və beynəlxalq maliyyə təşkilatlarından asılı vəziyyətə düşdüğü bir şəraitdə Azərbaycanın minimum xarici borcunla fəaliyyət göstərməsi unikal bir göstəricidir. Bu maliyyə müstəqilliyi dövlətimizə heç bir konar qüvvədən asılı olmadan, öz milli maraqlarına uyğun cəsarətlə və prinsipial qərarlar qəbul etmək

imkanı verir. İqtisadiyyatın şəxsləndirilməsi, Ələt Azad İqtisadi Zonası, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi neft faktorundan asılılığı sıfırlayan yeni inkişaf modelini təməllayır", - deyir o bildirib.

K.Bayramov qeyd edib ki, Prezidentin mesajları Azərbaycanın global geosiyasi faktora - "orta güc"ə çevrilməsinə və yeni beynəlxalq tərəfdaşlıq vektorlarını tam dəqiqliyi ilə ortaya qoydu. Enerji təhlükəsizliyi sahəsində Avropa-nın vacib tərəfdaşına çevrilən, "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin mərkəzinə dayanan ölkəmiz öz strateji prioritetlərini Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT), İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və D-8 kimi platformalarla inteqrasiyada görür. Bu kontekstdə Zəngəzur dəhlizinin (TRIP) açılması yalnız Naxçıvanla birbaşa quru əlaqəsi yaratmış, eyni zamanda türk dünyası arasında kəskinləşən nəqliyyat şəbəkəsi quraşdıraraq Avrasiyanın logistik xəritəsini köklü şəkildə dəyişir. Azərbaycan artıq ikinizli və tərəddüdlü siyasət yürütdən Qorb strukturlarının himayəsinə bel bağlamır, əksinə, bərabər-hüquqlu, qarşılıqlı hörmətə söykənən və sözünə sadəqət nümayiş etdirən müttəfiqlərlə yeni güc mərkəzi yaradır.

Deputatın sözlərinə görə, YAP-ın VIII Qurultayı və Prezident İlham Əliyevin səsləndirdiyi konseptual fikirlər Azərbaycanın əldə olunmuş uğurlarla kifayətlənmədiyini bir daha göstərir: "Ölkəmiz öz ideoloji, iqtisadi və hərbi üstünlüklərini daha da möhkəmləndirərək, xarici təhdidlərdən tam sığortalı müstəqil, qüdrətli və gələcəyə inamla baxan bir dövlət kimi öz tarixi missiyanı davam etdirir. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanı, o cümlədən Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə, eləcə də ölkənin digər bölgələrində genişmiqyaslı quruculuq işlərini aparırdı. Bu yanaşma göstərir ki, yeni ideoloji işin düzgün qurulması, sabitlikdən əl çəkmək, hansısa formal xarakter daşıyan tədbirlərdən əl çəkmək vaxtı gəlib çatıb. Yeni yeni, müasir ideoloji işlər aparılmalıdır. Bizim üstünümüzü ondan ibarətdir ki, bəzi ölkələrdən fərqli olaraq bizə əfsanə yaratmaq lazım deyil". "Mən təkcə Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru nəzərdə tutmuram, halbuki orada da misli görünməmiş inkişaf var, hər bir bölgədə. Ona görə ideoloji işin düzgün qurulması, sabitlikdən əl çəkmək, hansısa formal xarakter daşıyan tədbirlərdən əl çəkmək vaxtı gəlib çatıb. Yeni yeni, müasir ideoloji işlər aparılmalıdır. Bizim üstünümüzü ondan ibarətdir ki, bəzi ölkələrdən fərqli olaraq bizə əfsanə yaratmaq lazım deyil".

Kamran Bayramov vurğulayıb ki, VIII Qurultayda səsləndirilən fikirlər göstərir ki, ölkənin aparıcı siyasi qüvvəsi qarşıdakı dövrdə fəaliyyətini yeni reallıqlara uyğun qurmalı, müasir ideoloji yanaşmaların formalaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirməlidir. Zəfər Azərbaycanın tarixində yeni səhifə açdığı kimi, onun mahiyyətini, əldə olunan nəticələri və yaratdığı imkanları gələcək nəsillərə çatdırmaq da mühüm vəzifə kimi qarşıda durur. Bu mənada YAP-ın VIII Qurultayı yalnız ölət dövrün siyasi mənzərəsinə nəzər salmaqla məhdudlaşmır, həm də ölkənin gələcək inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirən əhəmiyyətli toplantı kimi çıxış edir. Prezident İlham Əliyevin qurultayda müəyyənləşdirdiyi istiqamətlər Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətinin yeni dövrün tələblərinə uyğun təkmilləşdirilməsi zəruri edir. Bu yanaşma eyni zamanda ölkənin gələcək inkişafına töhfə vermək və qarşıya çıxan çağırışlara çevik reaksiya göstərmək baxımından partiyanın üzünə düşən məsuliyyəti daha da artırır.

Ə.QABİLOVIZI,
"Azərbaycan"

GÜCLÜ VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN

Müasir dövrün milli təhlükəsizlik və ideoloji doktrinası

Müasir siyasi tariximizdə proqram xarakterli elə çıxışlar var ki, onların məzmunu konkret tədbirin gündəliyindən kənara çıxaraq böyük bir dövlətçilik baxışını ifadə edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayındakı çıxışı da ölkəmizin qarşıdakı inkişaf mərhələsinin strateji istiqamətlərini müəyyənləşdirmiş oldu.

Bu gün Azərbaycan tarixinin yeni mərhələsinə yaşayır. Dövlətimizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpası ilə ölkəmizin qarşısında dayanan başlıca tarixi vəzifələrdən biri artıq həll olunub. Xalqımızın onilliklər boyu gözlədiyi böyük milli hədəf gerçəklşə çevrilib. İndi isə əsas məsələ əldə edilmiş tarixi nailiyyətlərin əbədi və dönməz xarakter almasını təmin etmək, dövlətimizin təhlükəsizliyini yeni dünya reallıqları şəraitində daha etibarlı əsaslar üzərində qurmaqdır.

Dövlətimizin rəhbərinin də qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində yalnız işğala son qoymadı, həm də regionda yeni reallıqlar yaratdı və sonrakı dövrdə bu reallıqların beynəlxalq səviyyədə qəbul edilməsinə nail oldu. Məhz bu yeni tarixi reallıq dövlət siyasətinin də yeni mərhələsinə şüallandırır. Belə ki, əgər əvvəlki onilliklərdə milli stratejiyanın başlıca məqsədi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası idisə, bu gün qarşıda daha geniş və vacib vəzifə dayanır: tarixi Zəfərimizlə formalaşmış güclü Azərbaycan dövlətini dəyişən dünya nizamının mümkün risklərindən qorumaq və onun gələcək inkişafını təmin etmək. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin qurultaydakı çıxışının ümumi fəlsəfəsini üç əsas strateji istiqamət üzrə ümumiləşdirmək mümkündür.

Birinci istiqamət: güclü dövlət, güclü ordu və etibarlı milli təhlükəsizlik

Yeni reallıqların Azərbaycan qarşısında qoyduğu əsas zərurətlərdən biri dövlətimizin bundan sonra daha hərbi baxımdan daim güclənməsidir. Dünya artıq bir neçə il əvvəlki dünya deyil. Ölkəmizin yaxın coğrafiyasının demək olar ki, bütün istiqamətlərində ciddi geosiyasi qarşıdurmalar müşahidə olunur. Azərbaycanın şimalında da, cənubunda da, Yaxın Şərqdə də müharibələr və münaqişələr davam edir, yeni qarşıdurma ocaqları yaranır, beynəlxalq hüququn effektivliyi isə getdikcə zəifləyir. Belə bir dünyada milli təhlükəsizliyi yalnız beynəlxalq hüquqi mexanizmlərə həvalə etmək mümkün görünmür. Azərbaycanın son otuz ildən artıq müddətdə yaşadığı tarix də bunu təsdiqləyib. Dövlətimizin uzun illər beynəlxalq hüquqa əsaslanaraq öz ərazi bütövlüyünün bərpasını tələb etdi. BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri mövcud idi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bütün dünya tərəfindən tanınırdı. Lakin həmin hüquqi sənədlərin real icrası yalnız dövlətimizin öz siyasi iradəsi və hərbi gücü nəticəsində mümkün oldu. Bu tarixi təcrübə milli təhlükəsizlik haqqında yeni düşüncə modelinin əsasını təşkil edir: təhlükəsizliyinin əsas təminatçısı ilk növbədə Azərbaycan özü olmalıdır.

Məhz buna görə Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın hər zaman mümkün hərbi təxribatlara cavab verməyə hazır olmasının vacibliyini irəli sürür. Dövlətimizin rəhbərinin strateji baxışına görə, Azərbaycan elə bir gücə sahib olmalıdır ki, ölkəmizə qarşı hər hansı təxribat törətmək heç kimin ağlına belə gəlməsin. Burada sülhün güc vasitəsilə ən etibarlı şəkildə təmin edilməsi nəzərdə tutulur. Güclü ordu, müasir silahlanma, etibarlı sərhəd sistemi və yüksək müdafiə qabiliyyəti artıq respublikamızın yeni milli təhlükəsizlik modelinin daimi elementləridir. Bu modelin başlıca prinsipi də sadədir, Azərbaycan heç kimə təhlükə yaratmır, lakin özünə qarşı təhlükənin yaranmasına da imkan verməyəcək. Ölkəmizin təhlükəsizlik konsepsiyasının mahiyyəti məhz çəkin-

dirmə gücünün daim yüksək səviyyədə saxlanılmasından ibarətdir.

Bu baxımdan dövlət büdcəsində hərbi və təhlükəsizlik xərclərinin yenə də prioritet istiqamətlər sırasında olması uzunmüddətli dövlət siyasətinin məntiqi davamıdır. Azərbaycan xalqının bu gün sülh, sabitlik və əmin-amanlıq şəraitində yaşaması özü böyük strateji nailiyyətdir. Prezident İlham Əliyevin çıxışında da bu, xüsusilə vurğulanır: müasir dünyada sabit və təhlükəsiz həyat artıq özü böyük sorğotə çevrilib. Deməli, yeni mərhələnin birinci milli vəzifəsi aydındır. Bu vəzifə Zəfəri qorumaqdan, suverenliyi dönməz etməkdən və Azərbaycanın təhlükəsizliyinə qarşı hər hansı təhdidin yaranmasını hələ başlanğıc mərhələdə mümkünsüz etməkdən ibarətdir.

İkinci istiqamət: ideoloji təhlükəsizlik, milli yaddaş və informasiya suverenliyi

Prezident İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayındakı çıxışının ən mühüm və mahiyyətə uzaqdan istiqamətlərindən biri də ideoloji təhlükəsizlik məsələsinin milli təhlükəsizliyin ayrılmaz hissəsi kimi müəyyənləşdirilməsidir. Azərbaycan liderinin fikirlərində ölkə vətəndaşları olaraq hər birimizin nəzərə almalı olduğumuz çox mühüm bir təzis ifadəsinə tapır: ideoloji təhlükəsizlik fiziki təhlükəsizlik qədər əhəmiyyətlidir. Bu da müasir dünyamızın reallıqlarından irəli gəlir. XXI əsrdə dövlətlərə qarşı təhdidlərin xarakteri əsaslı şəkildə dəyişib. Əvvəllər təhlükənin əsas simvolu sərhədi keçən ordu idisə, bu gün ölkələrin siyasi və ictimai sabitliyinə minlərlə kilometr uzaqdan informasiya, sosial şəbəkələr, rəqəmsal platformalar, kibercümlər və manipulyativ texnologiyalar vasitəsilə təsir göstərmək mümkünür. Süni intellekt texnologiyalarının sürətli inkişafı bu prosesi daha da mürəkkəbləşdirir.

Sərhədlərin müasir texnologiyalar vasitəsilə qorunması mümkündür, ideoloji risklərə əslə sərhəd tanımır. Internet, kibercümlər və süni intellekt dünyəsində ideoloji təhlükəsizliyin təmin edilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu, əslində, Azərbaycanın milli təhlükəsizlik anlayışına informasiya və ideoloji suverenlik kimi yeni ölçünün əlavə olunmasıdır.

Burada isə diqqətçəkən daha bir mühüm məqam var. Prezident ideoloji təhlükələrlə mübarizənin ilk vasitəsi kimi hər hansı sərt qadağaları, məhdudlaşdırmaqları deyil, təhsil və vətənpərvorliyi göstərir. Dövlətimizin rəhbərinin vurğuladığı kimi, xalq nə qədər savadlı və bilikli olarsa, yalanlara, şayiələrə və ideoloji təxribatlara bir o qədər az məruz qalar. Bu yanaşma ideoloji təhlükəsizlik məsələsinə müasir baxışdır. İnformasiya dövründə insanı bütün məlumatlardan təəcrid etmək mümkün deyil və buna ehtiyac da yoxdur. Əsas məsələ vətəndaşda informasiyanı qiymətləndirmək, manipulyasiyanı həqiqətdən ayırmaq bacarığı formalaşdırmaqdır. Başqa sözlə, ən güclü ideoloji müdafiə savadlı, məlumatlı, dövlətçilik düşüncəsinə malik vətəndaşa bağlıdır.

Burada tarixi yaddaş da mühüm rol oynayır. Prezident İlham Əliyevin çıxışında XX əsrin sonlarında Azərbaycanın keçdiyi mürəkkəb tarixi yolun gənc nəsillərə çatdırılmasının zəruriliyi xüsusi vurğulanır. Bu, keçmişə sadəcə xatırlamaq çağırışından daha çox tarixi yaddaşın dövlətçilik immuniteti kimi təqdim olunmasıdır. Öz tarixini bilən cəmiyyət hansı proseslərin dövləti zəiflətdiyini, hansı qərarların milli faciələrə səbəb olduğunu və hansı amillərin

Azərbaycanı güclü dövlətə çevirdiyini daha aydın dərk edir. Bu mənada yeni ideoloji siyasətin üç mühüm dayağı görünür: tarixi yaddaş, vətənpərvorlik və dövlətçilik düşüncəsi.

Cənab İlham Əliyev çıxışında ideoloji fəaliyyətin özünün də müasirləşdirilməsi vəzifəsini qarşıya qoydu. İdeoloji işdə şablonlardan və formal xarakter daşıyan tədbirlərdən uzaqlaşmağın vaxtının çatdığını bildirdi. Azərbaycanın süni əfsanələr yaratmağa ehtiyacının olmadığını, əsas vəzifənin ölkədəki real prosesləri və həqiqətləri vətəndaşlara düzgün çatdırmaqdan ibarət olduğunu vurğuladı. Bu da son dərəcə mühüm tədbir idi. Yeni dövrün ideoloji siyasəti şüar siyasəti sayılmır, yeni ideoloji siyasət məhz həqiqəti ifadə etməlidir.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası, şəhər və kəndlərimizin yenidən qurulması, Qarabağda, Şərqi Zəngəzirdə Böyük qayıdışın həyata keçirilməsi, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun getdikcə artması, iqtisadi və hərbi gücümüzün möhkəmlənməsi uzun illər ərzində aparılan dövlət siyasətinin real nəticələndirir. Yeni ideoloji fəaliyyətin əsas vəzifəsi isə reallığı şüurlandırmək deyil, onu müasir kommunikasiya vasitələri ilə, inandırıcı və faktlara əsaslanan şəkildə cəmiyyətə təqdim etməkdir. Dövlətimizin əsas fəlsəfəsi Azərbaycanın heç bir xarici gücün siyasi iradəsindən asılı olmamasıdır. Prezident çıxışında xarici siyasətin elə qurulmasının vacibliyini bildirir ki, heç kim Azərbaycanın daxili işlərində müdaxilə edə bilməsin. Dövlətimizin rəhbəri həmçinin respublikamızın öz təhlükəsizliyini və inkişafını hansısa xarici himayədarlığa bağlamadığını vurğulayır. Bu yanaşma Azərbaycanın son illərdə formalaşdırdığı xarici siyasət modelinin ideoloji mahiyyətini açıq. Ölkəmiz müxtəlif güc mərkəzləri ilə əməkdaşlıq edir, lakin heç bir güc mərkəzinin peykinə çevrilmir. Avropa ilə tərəfdaşlıq edir, türk dünyasında inteqrasiyanı gücləndirir, islam dünyasında fəal rol oynayır, Mərkəzi Asiya ilə strateji bağlarını genişləndirir, ABŞ və Çin kimi global güclərlə münasibətlər qurur, lakin bütün bu münasibətlərin əsasında Azərbaycanın milli maraqları daşımaz prinsip kimi durur.

Üçüncü istiqamət: müstəqil siyasət və milli özünəyətərlilik

Prezident İlham Əliyevin qurultaydakı çıxışından irəli gələn üçüncü böyük strateji istiqamət Azərbaycanın siyasi, iqtisadi və geosiyasi müstəqilliyinin qorunmasıdır. Bu istiqamətin əsas fəlsəfəsi Azərbaycanın heç bir xarici gücün siyasi iradəsindən asılı olmamasıdır. Prezident çıxışında xarici siyasətin elə qurulmasının vacibliyini bildirir ki, heç kim Azərbaycanın daxili işlərində müdaxilə edə bilməsin. Dövlətimizin rəhbəri həmçinin respublikamızın öz təhlükəsizliyini və inkişafını hansısa xarici himayədarlığa bağlamadığını vurğulayır. Bu yanaşma Azərbaycanın son illərdə formalaşdırdığı xarici siyasət modelinin ideoloji mahiyyətini açıq. Ölkəmiz müxtəlif güc mərkəzləri ilə əməkdaşlıq edir, lakin heç bir güc mərkəzinin peykinə çevrilmir. Avropa ilə tərəfdaşlıq edir, türk dünyasında inteqrasiyanı gücləndirir, islam dünyasında fəal rol oynayır, Mərkəzi Asiya ilə strateji bağlarını genişləndirir, ABŞ və Çin kimi global güclərlə münasibətlər qurur, lakin bütün bu münasibətlərin əsasında Azərbaycanın milli maraqları daşımaz prinsip kimi durur.

Prezident İlham Əliyev çıxışında Azərbaycanın müxtəlif siyasi qütblərlə əlaqələr qurmasının nadir təcrübə olduğunu qeyd edir, ölkəmizin heç bir siyasi düşüncəyə qoşulmadığını və gələcəkdə də belə bir niyyətinin olmadığını bildirir. Bu, Azərbaycanın xarici siyasətinin klassik mənada balans siyasətindən də daha geniş mənada daşdığını göstərir. Söhbət hər hansı iki güc arasında seçim

aparmaqdan yox, Azərbaycanın özünün ayrıca siyasi subyekt və müstəqil güc mərkəzi kimi çıxış etməsindən gedir. Dövlətimizin rəhbərinin ifadə etdiyi kimi, ərazisi və əhalisi baxımından böyük olmayan dövlətin dünya miqyasında müstəqil amil kimi dayanması və hörmət qazanması asan deyil, Azərbaycanla məhz belə bir mövqe formalaşdırmağı bacarıb. Bunun arasında isə yalnız diplomatiya dayanmır, müstəqil xarici siyasətin iqtisadi dayaqları da mütəqil olmalıdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin irəli sürdüyü və Prezident İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi inkişaf kursu dövlətimiz üçün bu zəruri dayaqları formalaşdırıb. Bu, Azərbaycanın təhlükəsizlik fəlsəfəsinin fundamental formuludur. Ölkəmizin siyasi müstəqilliyi ilə iqtisadi müstəqilliyi bir-birini tamamlayır. İqtisadi müstəqillik isə maliyyə dəyənəyini, enerji təhlükəsizliyi, strateji infrastruktur və diversifikasiya olunmuş beynəlxalq əlaqələr tələb edir. Məhz bu amili nəzərə alaraq Prezidentin çıxışında xarici borcun aşağı səviyyəsi və Azərbaycanın böyük valyuta ehtiyatlarının olması xüsusi vurğulanır.

Enerji məsələləri də eyni strateji məntiqin tərkib hissəsidir. Azərbaycan bu gün neft, təbii qaz, elektrik enerjisi, neft məhsulları və digər enerji əsaslı məhsullar istehsal və ixrac edən dövlət kimi regionda və daha geniş coğrafiyada mühüm mövqeyə malikdir.

Prezident İlham Əliyevin çıxışında enerji təhlükəsizliyinin birbaşa milli təhlükəsizliklə əlaqələndirilməsi xüsusi diqqətləyəldir. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın enerji resursları və zəngin olmasının ölkəmizi ciddi geosiyasi və təhlükəsizlik faktoruna çevirdiyini bildirir. Buna nəqliyyat imkanları da əlavə olunur.

Orta dahlizin, "Şimal-Cənub" marşrutunun və digər beynəlxalq nəqliyyat əlaqələrinin inkişafı Azərbaycanın tranzit gəlirlərini artırmaqla bərabər, ölkəmiz Avropa ilə Asiya arasında strateji əhəmiyyətini də yüksəldir. Beləliklə, enerji və nəqliyyat coğrafiyası Azərbaycanın siyasi müstəqilliyinin əlavə təminatına çevrilir. Bu mənzərə belə bir reallığı aydın şəkildə göstərir ki, Azərbaycan dünya üçün nə qədər güvənlə tərəfdaşdırsa, onun strateji çəkisi də bir o qədər böyükdür.

Ölkəmiz artıq yeni dünya nizamında gələcək onilliklərin çağırışlarına hazırlaşan, təhlükəsizliyini çoxşaxəli şəkildə quran və öz inkişaf modelini özü müəyyən edən dövlətdir. Tarixi Zəfərimizlə başa çatmış dönmə Azərbaycan qarşısında yeni üfüqlər açıb. İndi əsas vəzifə qazanılmış Zəfərin siyasi, hərbi, iqtisadi və ideoloji nəticələrini uzunmüddətli dövlət gücünə çevirməkdir. Cənab İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayındakı çıxışı məhz bu yeni mərhələnin siyasi-ideoloji konturlarını müəyyənləşdirir və Azərbaycanın postmünaqişə dövrü üçün milli təhlükəsizlik fəlsəfəsinin əsas istiqamətlərini ortaya qoyaraq dövlətimizin, cəmiyyətimizin gələcək inkişaf yolunu aydınlandır.

*İradə ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

Yeni inkişaf mərhələsinin strateji hədəfləri

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında mühüm hadisə olmaqla yanaşı, Azərbaycanın yeni tarixi mərhələdə inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirən siyasi platformadır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevin qurultaydakı çıxışı dövlət idarəçiliyinin əsas nəticələrini və qarşıda duran strateji vəzifələri bütöv şəkildə ifadə edir. Bu çıxışın başlıca məzmunu aydındır: ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etmiş Azərbaycan qazandıqı uğurları möhkəmləndirməli, təhlükəsizliyini gücləndirməli və inkişafın nəticələrini hər bir vətəndaşın həyatında daha aydın hiss etdirməlidir.

Qurultayın tarixi əhəmiyyətini şərtləndirən əsas amil onun ölkəmizin bütün ərazisində suverenliyinin təmin edildiyi şəraitdə keçirilməsidir. 2020-ci ilin Vətən müharibəsində qazanılmış Zəfər işğala son qoyulmuş istiqamətdə həlledici dönüş yaratdı. 2023-cü ilin sentyabrında həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri isə dövlət suverenliyimizin tam bərpasını təmin etdi. Bu nailiyyətlərin təməlinə Ali Baş Komandanın qətiyyəti, ordumuzun peşəkarcılığı, xalqımızın birliyi və illər ərzində ardıcıl həyata keçirilmiş dövlət siyasəti dayanır. Şəhidlərimizin əziz xatirəsinə ehtiram, qazilərimizə diqqət və qayğı isə daimi olaraq milli-mənəvi borcumuzdur.

Prezident İlham Əliyevin çıxışında qələbələrimizin başlanğıcının Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis qurultayı ilə əlaqələndirilməsi mühüm siyasi məna daşıyır. 1992-ci ilin noyabrında Naxçıvanda Ulu Öndər Heydər Əliyevin ətrafında birleşən vətənpərvər insanların təşəbbüsü xalqın güclü dövlətə, sabitliyə və etibarlı rəhbərliyə olan ehtiyacını ifadə edirdi. Həmin dövrün idarəçilik böhranı, torpaq itkiləri və iqtisadi təəzzülli dövlətin taleyini təhlükə qarşısında qoymuşdu. Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycanın parçalanmaq təhlükəsindən xilas edilməsinə, sabitliyin bərpasına və dövlət quruculuğunun başlanmasına imkan yaratdı.

"Əsrin müqaviləsi", xarici sərmayələrin cəlb edilməsi və Azərbaycanın beynəlxalq mövqələrinin möhkəmləndirilməsi gələcək uğurlar üçün iqtisadi və siyasi zəmin formalaşdırdı. Prezident İlham Əliyev bu dövlətçilik xəttini yeni dövrün tələblərinə uyğun inkişaf etdirərək Azərbaycanın tarixi məqsədlərini gerçəkləşdirdi. Müstəqillik, milli maraqların qorunması, iqtisadi dayanıqlılıq və güclü müdafiə potensialı həmin siyasətin dəyişməz əsaslarıdır. Qurultayda verilən mesajlar göstərir ki, siyasi varislərimiz daim yenilənmə idarəçiliyi və konkret nəticələr vasitəsilə davam etdirilir.

Yeni mərhələdə hərbi gücün artırılması əsas prioritetlərdən biri olaraq qalır. Prezidentin bu məsələyə xüsusi diqqət yetirməsi dünyada genişlənən münaqişələr və təhlükəsizlik mexanizmlərinin zəifləməsi fonunda başadüşüldür. Sülhün davamlılığı etibarlı müdafiə imkanları tələb edir. Azərbaycanın hərbi üstünlüyü mümkün təxribatların qarşısını almağa, vətəndaşların təhlükəsizliyini və ölkənin inkişaf şəraitini qorumağa xidmət edir. Çıxışda növbəti ilin büdcəsində hərbi və təhlükəsizlik məqsədlərinə təqribən 9 milyard manat ayrılmasının nəzərdə tutulması bu istiqamətin strateji əhəmiyyətini göstərir.

Təhlükəsizlik anlayışı informasiya və ideoloji mühiti də əhatə edir. Rəqəmsal texnologiyaların sürətli inkişafı, süni intellekt vasitələrinin geniş yayılması və dezinformasiyanın yeni formaları cəmiyyətin məlumat-

lılığını daha vacib edir. Prezident İlham Əliyevin təhsil və vətənpərvorlik amillərini önə çəkəməsi bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bilikli, tarixi yaddaşı güclü, məlumatlı təhlil etməyi bacaran gənclik milli təhlükəsizliyin mühüm dayağıdır. Uşaqların və gənclərin rəqəmsal savadlılığının artırılması, onlarda məsuliyyətli informasiya davranışının formalaşdırılması ailə, məktəb və ictimai institutların birgə fəaliyyəti ilə təmin edilməlidir.

Qurultayda ideoloji işdə şablonlardan və formal tədbirlərdən uzaqlaşmaq çağırışı YAP qarşısında konkret vəzifələr qoyur. Partiyanın fəaliyyəti cəmiyyətlə canlı ünsiyyətə, vətəndaşların suallarına əsaslandırılmış cavablara və görülən işlərin anlaşıqlı izahına söykənməlidir. İnsanların gündəlik çağırışlarını dinləmək, onların müraciətlərini həllinə kömək etmək siyasi etimadı möhkəmləndirir. YAP üzvlərinin fəallığı xüsusilə bölgələrdə, gənclərdə işdə və rəqəmsal informasiya məkanında hiss olunmalıdır. Dövlət siyasətinin mahiyyətini insanlara çatdırmaq üçün real faktlar, səmimi dialoq və praktik fəaliyyət əsas vasitələrdir.

Prezident İlham Əliyevin müəyyənləşdirdiyi xarici siyasət xəttinin mərkəzində Azərbaycanın müstəqil qərarvermə hüququ dayanır. Ölkəmiz müxtəlif siyasi qütblərlə münasibətlərini milli maraqlar əsasında qurur, tərəfdaşlıqlarını qarşılıqlı hörmət və etimad üzərində inkişaf etdirir. Çıxışda Çin və ABŞ ilə strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin, Avropa ölkələri ilə əməkdaşlığın, Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə yaxınlaşmanın və D-8 çərçivəsində iştirakın vurğulanması Azərbaycanın diplomatik imkanlarının genişliyi göstərir. İslam həmrəyliyinə töhfə verilməsi və beynəlxalq dialoq üçün etibarlı məkanın gücləndirilməsi də bu siyasətin mühüm istiqamətlərindəndir.

Ermonistanla sülh prosesinə münasibətdə Azərbaycanın mövqeyi əldə edilmiş nəticələrin davamlı sabitliyə çevirməyə yönəlib. Prezidentin çıxışında sülh müqaviləsinin parafərlənməsinin və təmasların qeyd edilməsi regionda əməkdaşlıq imkanlarının genişlənməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Azərbaycan öz hüquqlarını təmin etməklə yanaşı, gələcək nəsillərin təhlükəsiz mühitdə yaşamasını əsas götürür. Bu yanaşma siyasi uzaqgörənliyin, milli maraqlara sadıqlığın və məsuliyyətli dövlət idarəçiliyinin ifadəsidir.

İqtisadi və sosial məsələlərə dair mesajlar dövlət siyasətinin

vətəndaş rifahına yönəldiyini bir daha təsdiqləyir. Minimum əməkhaqqının, pensiyaların və sosial müavinətlərin növbəti ilə artırılması barədə verilən tapşırıqlar sosial müdafiənin gücləndirilməsi üçün mühüm istiqamətdir. Bu qərarların davamlı maliyyə təminatı iqtisadi inkişaf, investisiyalar və səmərəli idarəçiliklə bağlıdır. Prezidentin çıxışında investisiya forumlarında imzalanmış kontraktların ümumi həcmi 20 milyard dollardan çox olmasa, valyuta ehtiyatlarının 90 milyard dollara çatması və xarici borcun ümumi daxili məhsula nisbətinin 5,6 faiz təşkil etməsi ölkənin maliyyə imkanlarını göstərən göstəricilər kimi təqdim olunur.

İqtisadi gücün insan kapitalına çevrilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Sosial rifahın yüksəlməsi keyfiyyətli təhsil, elçatən səhiyyə, sağlam ailə mühiti və layiqli məşğulluq imkanları ilə tamamlanmalıdır. Regionlarda xidmətlərin inkişafı, uşaqların sağlamlığının qorunması və gənclərin peşə imkanlarının genişləndirilməsi ümumi inkişafın vətəndaşın həyatında görünən nəticələridir. Güclü dövlətin imkanları insanı sağlamlığa, təhlükəsizliyinə və gələcəyə inamına xidmət edəcək ictimai həmrəylik də möhkəmlənir.

Enerji və nəqliyyat sahələrində müəyyənləşdirilmiş hədəflər Azərbaycanın beynəlxalq əhəmiyyətini daha da artırır. Neft, qaz, elektrik enerjisi və emal məhsulları üzrə imkanlar ölkəmizin etibarlı təchizatçı mövqeyini gücləndirir. Yeni investisiyalar hasilatın və istehsalın inkişafına, iqtisadi gəlirlərin artmasına xidmət edir. Orta dahliz və "Şimal-Cənub" dahlizi üzrə yaradılan infrastruktur isə coğrafi mövqeyimizi iqtisadi üstünlüyə çevirir. Çıxışda tranzit yük həcmi 28 milyon tona çatdırılması hədəfi əlavə gəlirlər, yeni iş yerləri və regional əməkdaşlıq üçün mühüm perspektiv kimi göstərilir.

Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası bu inkişaf gündəliyinin xüsusi yer tutan istiqamətdir. Prezidentin qurultayda açıqladığı məlumatlara əsasən, həmin bölgələrdə 96 min insan yaşayır, çalışır və təhsil alır, bərpa və inkişaf işlərinə 28 milyard manat ayrılib, 48 yaşayış məntəqəsində keçmiş məcburi köçkünlər məskunlaşıb. Bu göstəricilər Böyük qayıdışın miqyasını ifadə edir. Qarşıdakı vəzifə doğma yurdlarına qayıdan insanların dayanıqlı məşğulluğunu, keyfiyyətli səhiyyə və təhsil xidmətlərinə, rahat yaşayış şəraitinə təmin etməklə doğma yurda dönüşü uzunmüddətli inkişafı möhkəmləndirməkdir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında Prezident İlham Əliyevin səsləndirdiyi fikirlər qalib Azərbaycanın gələcək fəaliyyət istiqamətlərini müəyyənləşdirir. Qarşıda təhlükəsizliyi daha da gücləndirmək, müstəqilliyi qorumaq, iqtisadi imkanları genişləndirmək və sosial rifahı yüksəltmək kimi məsul vəzifələr dayanır. YAP-in hər bir üzvü bu məqsədlərin həyata keçirilməsində məsuliyyətini konkret fəaliyyəti ilə nümayiş etdirməlidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik irsi, Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli rəhbərliyi və xalqımızın birliyi Azərbaycanın yeni uğurlarının əsas dayaqlarıdır.

*Müsiq MƏMMƏDLİ,
Milli Məclisin deputatı*

GÜCLÜ VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN

Oktyabrın 2-də Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi təşkilatı olan Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı keçirildi. Prezident İlham Əliyev partiyanın keçdiyi tarixi rolu barədə geniş nitqlə çıxış etdi. Dövlətimizin başçısı müasir tariximizdə partiyanın oynadığı pozitiv rolu xüsusi vurğuladı.

Dövlət başçısı çıxışında son dövrlər ölkəmizdə və dünyada baş verən siyasi proseslərə aydınlıq gətirdi. Bununla yanaşı, İkinci Qarabağ müharibəsində qazandığımız qələbənin ölkəmiz üçün tarixi əhəmiyyətini xüsusi qeyd etdi. Prezident həmçinin ölkəmizin sosial-iqtisadi sahəsində qazanılan böyük uğurlardan da danışdı.

Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, dövlətin apardığı siyasətdə Azərbaycan xalqının rifahı və iqtisadi inkişafı önəmli yer tutur. Bununla bağlı ölkədə genişmiqyaslı sosial-iqtisadi islahatlar aparılır, investisiyalar cəlb edilir.

Məlumdur ki, hər bir ölkənin iqtisadi inkişafında investisiya qoyuluşu önəmli rol oynayır. Yerli və xarici sahibkarları bu işə təşviq etmək üçün ölkədə müəmməl qanunvericilik bazası yaradılıb. Qanunla Azərbaycan iqtisadiyyatına investisiya qoyan sahibkarların bütün hüquqları qorunur. Bunun nəticəsidir ki, ölkəmiz dünyada yerli və xarici kapitalın qoyuluşunda öndə gedən ölkələr sırasındadır.

Dövlət başçısı yerli və xarici sərmayədarların ölkəmizə olan marağını vurğulayaraq demişdir: "Azərbaycanda cəmi iki dəfə Beynəlxalq İnvestisiya Forumu keçirilib - bu il və keçən il sentyabr aylarında. Hər iki forumda imzalanmış investisiya kontraktlarının ümumi həcmi 20 milyard dollardan çoxdur. Yeni investisiya olmadan heç bir iqtisadiyyat inkişaf edə bilməz. Burada təkcə dövlət investisiyaları kifayət etməyəcək. Bizə xaricdən investisiyalar lazımdır - həm neft-qaz sektoruna, həm qeyri-neft-qaz sektoruna. Ona görə bu, faktiki

Kapital qoyuluşunda istehsal sahələrinin inkişafına önəm verilir

olaraq, Azərbaycanın iqtisadiyyatına olan inamdır. Bax, sentyabrın sonunda keçirilmiş 2-ci İnvestisiya Forumunda dünyanın aparıcı investisiya qurumları iştirak edib. Onların idarəçiliyində olan vəsait 30 trilyon dollardan çoxdur. Yeni təsəvvür etmək çətin deyil ki, hansı səviyyəli, - özü də bu şirkətlərin, bu investisiya fondlarının rəhbər şəxsləri gəlmişdilər, - insanlar Azərbaycanla əməkdaşlıq edirlər və bundan sonra da əməkdaşlıq etmək istəyirlər".

Azərbaycanın qazandığı iqtisadi uğurların göstəricilərindən biri də ölkəmizin maliyyə sabitliyidir. Ölkəmizin valyuta ehtiyatları 90 milyard dollara

çatıb. Biz həmçinin dünyada ən az xarici borcu olan ölkələrdən biriyik. Bu gün ölkəmizin xarici borcu ümumi daxili məhsulumuzun 5,6 faizinə bərabərdir. Qeyd edildiyi kimi, valyuta ehtiyatlarımız bundan dəfələrlə çoxdur. Dövlət başçısının bildirdiyi kimi, inkişaf etmiş ölkələrdə bu rəqəm 100, 110 və ya 120 faiz təşkil edir. Ölkənin iqtisadi potensialını və maliyyə durumunu dəqiq əks etdirən göstəricilərdən biri də maliyyə sabitliyidir. Ölkəmizin valyuta ehtiyatları 90 milyard dollara

çatıb. Biz həmçinin dünyada ən az xarici borcu olan ölkələrdən biriyik. Bu gün ölkəmizin xarici borcu ümumi daxili məhsulumuzun 5,6 faizinə bərabərdir. Qeyd edildiyi kimi, valyuta ehtiyatlarımız bundan dəfələrlə çoxdur. Dövlət başçısının bildirdiyi kimi, inkişaf etmiş ölkələrdə bu rəqəm 100, 110 və ya 120 faiz təşkil edir. Ölkənin iqtisadi potensialını və maliyyə durumunu dəqiq əks etdirən göstəricilərdən biri də maliyyə sabitliyidir. Ölkəmizin valyuta ehtiyatları 90 milyard dollara

nin payına düşmüşdür. Rəqəmlərdən aydın görünür ki, kapital qoyuluşunda istehsal sahələrinin inkişafına xüsusi önəm verilir. Son dövrlər dünyada baş verən neqativ proseslərə baxmayaraq, ölkəmizdə xarici investisiya qoyuluşunda artım müşahidə edilir. Sözügedən dövrdə xarici ölkələr və beynəlxalq təşkilatların vəsaitləri hesabına əsas kapitala yönəlməmiş investisiyaların həcmi 3095,9 milyon manat olmuşdur. Ölkəmizə yatırılan sərmayələrdə ən böyük pay sahibi olan ölkələr Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı, Türkiyə, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Rusiya Fede-

rasiyası, Amerika Birləşmiş Ştatları, İsveçrə, Yaponiya, İran İslam Respublikası, Macarıstan, Fransa və Hindistandır. Cari il sentyabrın 1-nə Azərbaycan iqtisadiyyatına kredit qoyuluşu 34 milyard 884 milyon manat təşkil edib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 14,5 faiz çoxdur. Mərkəzi Bankdan verilən məlumata görə, kredit qoyuluşunun 69,5 faizi özəl bankların payına düşüb. Hesabat dövründə dövlət bankları tərəfindən 8 milyard 587,4 milyon manat kredit qoyuluşu həyata keçirilib ki, bu da illik müqayisədə 15,7 faiz çoxdur.

Rüstəm KAMAL, "Azərbaycan"

Öz gücünə söykənən Azərbaycan

Azərbaycanın müstəqillik yolu asan olmayıb. İlk illərdə müharibə, işğal, iqtisadi böhran, bir milyona yaxın qaçqın və məcburi köçkün problemi ilə üzləşən Azərbaycan qarşısındakı çətinlikləri öz imkanlarına arxalanaraq döf edib. Sonrakı illərdə güclü iqtisadiyyatın qurulması, ordunun müasir tələblərə uyğun formalaşdırılması, beynəlxalq mövqelərin möhkəmləndirilməsi, ərazi bütövlüyünün və suverenliyin bərpası uğurlu dövlət siyasətinin nəticəsidir.

Oktyabrın 2-də Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında çıxış edən Prezident İlham Əliyev ölkəmizin keçdiyi bu yolun mahiyyətini bir daha diqqətə çatdırdı: "Azərbaycan özü təkbəşinə həm işğala son qoymuşdur, eyni zamanda bölgədə yeni real-liqlər yaratmışdır. O vaxtdan - İkinci Qarabağ müharibəsindəki Zəfərimizdən bu günə qədər bu real-liqlər bütün dünya tərəfindən qəbul edilir".

Bu real-liqlərin yaranmasına aparən yol isə nə qısa, nə də asan olub. Azərbaycan texminən 30 il ərzində ərazilərinin işğalı faktı ilə yaşamaq məcburiyyətində qalıb. Beynəlxalq təşkilatların qəbul etdiyi sənədlər, verilən bəyanatlar və aparılan uzunmüddətli danışıqlar işğalın aradan qaldırılmasını təmin etmədi. Mənaqişənin həlli üçün yaradılmış mexanizmlər ilər keçdikcə nəticəsiz diplomatik prosesə çevrildi. Azərbaycan isə bu müddəti yalnız gözləməklə keçirmədi. İqtisadi imkanlar genişləndirildi, ordumuz gücləndirildi, müdafiə sənayemiz formalaşdırıldı, beynəlxalq tərəfdaşlıqlar quruldu və milli maraqlarımızı qoruyan siyasət həyata keçirildi. Bu siyasətin qarşısında maneələr də az olmayıb. Prezident İlham Əliyevin qurultaydakı çıxışında bildirdiyi kimi: "Bu illər ərzində çox ciddi müqavimətlə üzləşmişdik. Azərbaycanca qarşı isti-

şimin mahiyyətini dövlət başçısı belə ifadə edib: "Azərbaycan xalqı yumruq kimi birləşərək öz haqqını tələb edirdi və Azərbaycan iqtidarı da bu şərefli missiyanı yerinə yetirdi. Azərbaycan ciddi bir geosiyasi dəyişikliklərə yol açdı. Vaxtilə "Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə" deyənlər artıq "Qarabağ Azərbaycanıdır!" deyirlər".

Bugünkü Azərbaycan düzgün qiymətləndirmək üçün ölkənin hansı şəraitdən başladığını da xatırlamaq lazımdır. 1990-cı illərin əvvəllərində idarəetmədəki qüsurlar, iqtisadi tənəzzül, müharibə və sosial böhran ölkəni ağır vəziyyətə salmışdı. Yüz minlərlə insan doğma yurtdan didərgin düşmüş, çadır şəhərciklərində, yataqxanalarda, yarımcıq tikililərdə məskunlaşmışdı. Bu humanitar fəlakətin ağırlığını Azərbaycan uzun illər öz üzərində daşıdı. Həmin dövrün ağır mənzərəsinə Prezident İlham Əliyev belə ifadə edərək deyib: "Səkkiz milyon əhalimiz var idi, onlardan 1 milyonu qaçqın-köçkün, evsiz-əşiksiz, çadırlarda. Bu, bir humanitar fəlakət idi və biz təkbəşinə qalmışdıq. Heç kim bizə kömək etmirdi, 1990-cı illərdə müharibədə də heç kim kömək etmirdi. Müharibədən sonra da heç kim kömək etmirdi. Biz bu çətinlikləri təkbəşinə arxada qoyduq və bu gün ayaqda möhkəm dayanmışıq. Azərbaycan xalqının iradəsi, Ulu Öndərə olan inamı, onun siyasi xətti bax, bütün bu uğurlu addımlara səbəb oldu".

Əslində, ölkəmizin bugünkü gücünün kökləri məhz həmin ağır illərdə qəbul edilmiş strateji qərarlara gedib çıxır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi, daxili sabitliyin təmin olunması və iqtisadi inkişaf üçün əsasların yaradılması ölkə-

nin sonrakı yüksəlişinə yol açdı. Sonrakı mərhələdə bu siyasi xətt yeni dövrün tələblərinə uyğun davam etdirildi. Enerji layihələrindən əldə edilən imkanların ölkənin inkişafına yönəldilməsi, strateji valyuta ehtiyatlarının yaradılması, neqliyyat və enerji infrastrukturalarının qurulması Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyini möhkəmləndirdi. İqtisadi müstəqillik isə siyasi qərarların sərbəst qəbul edilməsinin əsas daşıqlarından birinə çevrildi.

Bu yanaşmanın mühüm istiqamətlərindən biri hərbi gücün yaradılması idi. Azərbaycan müdafiə qabiliyyətini artırdı, müasir silah və texnika aldı, eyni zamanda yerli hərbi sənayeni inkişaf etdirdi. Prezident İlham Əliyevin qurultaydakı fikirləri bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır: "Bizə heç kimin köməyi də lazım deyil, himayədarlığı da lazım deyil. Bizə lazım olan vaxtda bizə heç kim kömək etməyib. Bir milyon qaçqınımız olanda heç kim bizə əl uzatmayıb. Nə almışıqsa, pulla almışıq. O cümlədən bütün silahları da pulla almışıq, özü də dünya qiymətinə - son gülləyə qədər".

İndi isə eyni prinsip azad edilmis ərazilərin bərpasında özünü göstərir. Müharibənin başa çatmasından sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzur nəhəng quruculuq meydanına çevrilib. Şəhərlər və kəndlər yenidən salınır, yollar, tunellər, körpülər, hava limanları, məktəblər, xəstəxanalar, enerji infrastrukturunu yaradılır, keçmiş məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qayıdışı təmin edilir. Və bu proses Azərbaycanın öz maliyyə imkanları hesabına həyata keçirilir. Lakin quruculuq yalnız işğaldan azad olmuş ərazilərlə

məhdudlaşmır. Ölkəmizin hər bölgəsində genişmiqyaslı işlərin aparılması müharibədən çıxış dövlət üçün mühüm göstəricidir. Azərbaycan bir tərəfdən dağıdılmış əraziləri yenidən qurur, digər tərəfdən ölkənin ümumi inkişaf tempini qoruyur.

Bütün bunların fonunda milli maraqlara söykənən müstəqil xarici siyasət ölkəmizin əsas prinsiplərindən biri kimi önə çıxır. Dövlətimizin başçısının "Xarici siyasəti biz elə qururuq və bundan sonra da qurmalyıq ki, heç kim bizim işimizə müdaxilə etməsin" fikri də bu xəttin mahiyyətini ifadə edir. Söhbət dünyadan təcrid olunmaqdan deyil, bərabərhüquqlu əməkdaşlıqdan, qarşılıqlı hörmətdən və ölkənin taleyi ilə bağlı qərarların yalnız Azərbaycan xalqının iradəsi əsasında qəbul edilməsindən gedir.

Məhz buna görə Azərbaycanın son onilliklərdə keçdiyi yol ağır vəziyyətdə olan bir dövlətin öz iqtisadi, siyasi və hərbi imkanlarını təcridcən artıraraq taleyini özü müəyyənləşdirə biləcək gücə çevrilməsinin tarixidir. Qələbənin də, suverenliyin də, Böyük qayıdışın da arxasında eyni prinsip dayanır: öz gücünə arxalanmaq.

Prezident İlham Əliyevin "...Biz həm Qələbəmizlə fəxr edirik, həm cəsarətimizlə fəxr edirik, iradəmizlə fəxr edirik, xalqımızla fəxr edirik, dövlətimizlə fəxr edirik" sözləri bu tarixi yolun siyasi və məənəvi təəcəssümüdür. Azərbaycan keçmiş ən ağır sınaqlarından başqasının onun əvəzinə qorar verməsini gözəlməklə deyil, öz imkanlarını səfərbər etməklə çıxadı.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

Yekun və dayanıqlı sülhün şərtləri bəllidir

Hüquqi müstəvidə barışın təsdiqlənməsi üçün Ermənistan öz konstitusiyasını dəyişdirməli və revansizmin kökünü kəsməlidir

Azərbaycan və Ermənistan arasında yekun sülh sazişinin imzalanması istiqamətində müzakirələr davam edir. İki ölkə arasında mütləmədi reallaşan təmaslar, sərhədlərin delimitasiyası və kommunikasiyaların bərpası ilə bağlı görülmüş işlər regionun gələcək taleyi baxımından mütləmə əhəmiyyət daşıyır. Lakin prosesin uğurla yekunlaşması üçün İrəvandan praktiki və hüquqi müstəvidə konkret addımlar tələb olunur. Bu çərçivədə Ermənistan rəhbərliyinin son günlərdə verdiyi bəyanatlar və Azərbaycan tərəfinin münasibəti sülh gündəliyinin əsas xəttini təşkil edir.

Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanın açıqlamaları İrəvanın sülh prosesinə baxışında və daxili auditoriyaya verdiyi mesajlarda bozi məqamları ortaya çıxarır. Baş nazir vurğulayıb ki, Ermənistan hökuməti insanların sülhə olan inamını yekun nəticəyə, sülh sazişinin imzalanmasına və ratifikasiyasına çatdırmalıdır. Paşinyanın sözlərinə görə, Bakı və İrəvan arasında sülh artıq real-liq olsa da, hələ hüquqi müstəvidə tam şəkildə rəsmiləşdirilməyib. O əlavə edib ki, Ermənistan hökuməti insanların gözləntilərini doğrultmalı və prosesi başa çatdırmalıdır: "Aralıq mərhələyə çatmışıq. Amma bu, yekun mərhələ deyil və yekun mərhələyə doğru hərəkət etməliyik".

İrəvan rəhbərliyinin siyasi xəttində və ideoloji yanaşmasında irəli sürdüyü "Real Ermənistan" konsepsiyası da diqqət çəkir. Nikol Paşinyan birmənalı vurğulayıb ki, "Tanrının vəd etdiyi torpaqlar" Ermenistan Respublikasının beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisidir. Onun fikrincə, məhz bu konsepsiya qonşu dövlətlərə, xüsusən Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarını rədd edir.

Sülh sazişinin imzalanmasının zəruriliyi kontekstində Nikol Paşinyan TRİPP (Trump marşrutu) layihəsini, Azərbaycanla sərhədlərin delimitasiyasını, kommunikasiyaların açılmasını, Türkiyə ilə normallaşma prosesini, "Şimal-Cənub" yolunu və "Sülh qovşağı" konsepsiyasını da xatırladı. Eyni zamanda hökumət üzvlərinə siyasi mesajları və stratejiyalari bu prioritet ətrafında qurmağı, real problemlərə və praktiki həll yollarına diqqət yetirməyi tövsiyə edib: "Günlük informasiya səs-küyü hökumətin əsas işindən yayınmasına səbəb olmamalıdır".

Paşinyanın bəyanatları göstərir ki, İrəvan rəhbərliyi təhlükəli iddialardan uzaqlaşaraq real şərtləri qəbul etməyin və sülh gündəliyini daxili siyasətin əsas prioritetinə çevirməyin vacibliyini an-layır. Lakin Baş nazirin də vurğuladığı kimi, sülh prosesinin hüquqi müstəvidə və konkret əməli addımlarla təsbit olunması əsas şərtidir. Bunun üçün isə İrəvan üzərinə düşən öhdəlikləri qeyd-şərtsiz icra etməlidir. Xüsusən dayanıqlı sülhün bərqərar olunması üçün Ermənistanda revansizm cəhdlərinə, gələcəkdə münəqişəni yenidən alovlandırma biləcək təşəbbüslərə heç bir halda imkan verilməməli, şərait yaradılmamalıdır.

Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev oktyabrın 2-də Bakıda keçirilən CAMCA Forumundakı çıxışında bu məqamları gündəmə gətirərək İrəvana konkret çağırışlar edib. Hikmət Hacıyev çıxışında regional təhlükəsizlik arxitekturasının formalaşmasına hüquqi bazanın xüsusi yer tutduğunu diqqətə çatdı-rıb. O bildirib ki, faktiki olaraq bölgədə sülh var, lakin sülh yalnız kağız üzərində qalmamalıdır: "Biz yalnız bir son məsələni gözləyirik: Ermenistan konstitusiyasının Azərbaycanca qarşı ərazi iddiaları ilə bağlı dəyişdirilməsindən sonra düşüncəm ki, yekun sülhün imzalanması real-liqə çevriləcək". Bu, o deməkdir ki, Ermənistan xalqı Azərbaycanca qarşı heç bir ərazi iddiasının olmadığını öz yekun qərarı ilə təsdiqləməlidir.

Dayanıqlı sülhün qarşısında duran maneələrdən danışan Prezidentin köməkçisi daha bir narahatedicə məqam kimi revansizmin Ermənistan gənciləri arasında qalmasını da göstərib. Qeyd edilib ki, müharibə canisi Robert Koçaryanın və revansist Samvel Karapetyanın əsas elektoratını erməni gənclər təşkil edir. Bu fakt göstərir ki, Ermenistan cəmiyyətində kök salmış revans əhvali-ruhiyyəsinin aradan qaldırılması üçün ciddi təbliğata və köklü dəyişikliklərə ehtiyac var. Sülhün yalnız dövlət rəsmiləri arasında deyil, həm də cəmiyyətlər səviyyəsində qəbul olunması vacib şərtidir.

Sülh prosesinin regional iqtisadi inteqrasiya və kommunikasiyaların bərpası ilə dəstəklənməsi mühümdür. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə gündəmə gələn regional neqliyyat dəhlizlərinin, xüsusən Zəngəzur dəhlizinin (TRİPP) açılması və təhlükəsizli-yinin təmin olunması bölgənin iqtisadi mənzərəsini kökündən dəyişə bilər. İrəvan rəhbərliyi anlamalıdır ki, kommunikasiyaların blokadadan çıxarılması və Ermenistanın tranzit layihələrə qoşulması Bakının irəli sürdüyü praktiki mexanizmlərə tam riayət etməklə mümkündür.

Ümumən götürsək, Bakı və İrəvan arasında yekun sülh sazişinin imzalanması üçün real imkanlar və unikal şans mövcuddur. Lakin bu imkanların real nəticəyə çevrilməsi üçün şifahi bəyanat-lardan daha çox konkret hüquqi-siyasi addımların atılması mütləq-dir. Ermenistan cəmiyyəti və rəhbərliyi revansist meyillərdən tamamilə imtina etməli, konstitusiya səviyyəsində qonşu dövlətlərə qarşı ərazi iddialarına birdəfəlik son qoymalı, üzərinə düşən öhdəlikləri qeyd-şərtsiz yerinə yetirməlidir. Yalnız bu halda Cənubi Qafqazda uzunmüddətli sülh və sabitlik, təhlükəsizlik, eyni zamanda regional əməkdaşlıq mühtii qurula bilər.

İsmayıl QOCAYEV, "Azərbaycan"

VƏTƏN müharibəsinin möhtəşəm ZƏFƏRİ

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı minnətdarlıqla yad edilib

Cəlilabad rayonunun Göytəpə şəhərində 13 Vətən müharibəsi şəhədindən biri - Rəşad Arif oğlu Abdullayev 1988-ci il sentyabrın 14-də rayonun Prişib (indiki Göytəpə) şəhərində tanınmış bir ailədə dünyaya göz açıb.

Balaca Rəşad həyat-bacada uşaqlarla oynayarkən babası - II Dünya müharibəsi döyüşçüsü Məmmədəğa kişinin orden-medallarını sinəsinə taxa-taxa nə vaxt hərbi olmaq arzusuna düşüb, özü də bilməyib. Üç bacının yeganə qardaşı və gözünün nuru, müəllimlərinin, valideynlərinin, qohum-əqrəbənin sevimlisi, babasının "aslanım" adlandırdığı gənc oğlan bir də baxıb ki, hərbi iş onun boyuna biçilib. 2006-cı ildə C.Naxçıvanski adına Hərbi Liseyi, 2010-cu ildə Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbi leytenant rütbəsi ilə motoatıcı ixtisası üzrə uğurla bitirib. Ardınca Təlim və Tədris Mərkəzinin zabıt ixtisası kursunda təhsil alıb. "N" saylı hərbi hissədə motoatıcı taburun tank əleyhinə taqım komandiri (2010-2011) olub, sonra XTQ kursu keçmək üçün müvafiq təlim kursunu bitirib. 2012-ci ilin yayından XTQ komandirinin müavini vəzifəsinə irəli çəkilib.

Aprel döyüşlərində böyük rəşadət göstərərək və "Hərbi xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edilib. 2014-cü, 2015-ci, 2017-ci, 2019-cu illərdə müxtəlif təlim-

lərdə, o cümlədən qardaş ölkə Türkiyədə keçirilən "TurAz Qartalı" paraşüt təlimlərində iştirak edib, kursu fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Rütubəsinə 2 pillə də artırmaq istəyiblər, razı olmayıb.

Kapitan Rəşad Abdullayev Vətən müharibəsi başlayanda qərargah rəisi, tabor komandiri kimi döyüşlərə qatılıb. Murovdag istiqamətindəki döyüşlərin ön cəbhəsində olub. Murovdagda ilk ayaq basan da onun taboru idi. 34 ərmonii postunu az bir vaxtda darmadağın edən də onun

- dostlarının zarafatla "Canavar" ləqəbi verdikləri igid Rəşadın döyüşçüləri idi. Müharibənin 3-cü günü yaralanan Rəşad Abdullayev hərbi hissəni başsız qoymaq istəmir və hospitala getmək əvəzinə döyüşə rəhbərliyi davam etdirir. İgid komandir elə həmin gün, yəni sentyabrın 29-da şəhid olub, oktyabrın 2-də Göytəpə qəbiristanlığında torpağa tapşırılıb.

Hərbi təhsil və dinc hərbi xidmət zamanı, o cümlədən müharibədəki igidliyinə görə

bir çox medalla təltif edilib. Ölümindən sonra isə "Kəlbəcərin azad edilməsinə görə", "Xocavəndin azad edilməsinə görə", "Vətən uğrunda" medallarına və "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" kimi şərəfli ada layiq görülüb.

Rəşad Abdullayevin əziz xatirəsi xalqımızın qəlbində əbədi yaşayacaq. Qaradağ rayonunda adına küçə var. Cəlilabad 2 saylı tam orta məktəb onun adını daşıyır. Məktəbin həyətidə büstü qoyulub.

Cəmi 32 il ömür sürüb. 2013-cü il sentyabrın 8-də ata ocağında çal-çağırılı bir toyla ailə həyatına qədəm qoyan Rəşad Gülnar adlı gənc bir qızla evlənmişdi. İndi qədərbilən xalqımızın ziyarətəgahı çevirdiyi bu müqəddəs ocaqda qəhrəman döyüşçünün həyat yoldaşı Gülnar xanımın birlikdə iki övladı - 12 yaşlı qızı Rüşqəyya və 10 yaşlı oğlu Məmmədəğa boy atır. Bu günlərdə isə Gülnar xanım universitetə qəbul olunub.

Cəlilabad Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafiq Cəlilov Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı, şəhid kapitan Rəşad Abdullayevin atası Arif Abdullayevi, həyat yoldaşı Gülnar Abdullayevanı və qəhrəmanın komandiri olmuş, ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Xizri Nuriyevi qəbul edib.

Rafiq Cəlilov Gülnarə Abdullayevanı ali məktəbə qəbul olunması münasibətilə təbrik edərək ona təhsil həyatında uğurlar arzulayıb.

Görüşdə Rəşad Abdullayevin Vətən müharibəsində göstərdiyi qəhrəmanlıqdan və şərəfli döyüş yolundan bəhs olunub.

Qəbulda iştirak edənlər müharibə iştirakçılarına, qazilərə, şəhid və qəhrəman ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya təşəkkürlərini bildiriblər.

Seyran CAVADOV, "Azərbaycan"

Şəhid mayor Elsevər Paşayevin arzusu övladlarının həyat məqsədinə çevrilib

Vətən müharibəsində şəhid olan qəhrəmanlardan biri də Elsevər Paşayevdir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Elsevər Paşayev 1988-ci il iyulun 1-də Cəbrayıl rayonunun Qovşudlu kəndində anadan olub. 1993-cü ildə Cəbrayıl rayonundan məcburi köçkün düşdükdən sonra onun ailəsi Beyləqan rayonunda məskunlaşıb.

Elsevər Paşayev 1994-cü ildən Beyləqanın Milabad qəsəbəsində fəaliyyət göstərən Qovşudlu kənd orta məktəbində təhsil almağa başlayıb.

2003-2006-cı illərdə Cəmişid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyde, 2006-2010-cu illərdə isə Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbdə təhsil alaraq, zabıt rütubəsinə yüksəlib.

2010-cu ildə Gəncə şəhərində yerləşən "N" saylı hərbi hissədə xidmət edib. 2013-cü ildən Bakı şəhərində NATO-nun sülhməramlı taborunda xidmət edən Elsevər Paşayev bu müddətdə müxtəlif beynəlxalq təlimlərdə iştirak edib. Türkiyə, Bolqarıstan, Çexiya, Almaniya, Böyük Britaniya və Əfqanıstanda keçirilən təlimlərdə iştirak edən zabıt rütubəsinə yüksəlib.

rak edən zabıt müxtəlif fəxri fərman və sertifikatlarla təltif olunub.

2020-ci ildə Vətən müharibəsi başlayan gündən döyüşlərdə iştirak edən Elsevər Paşayev həmin vaxt kapitan rütubəsində olub. Döyüşlərdə göstərdiyi şücaətə görə mayor rütubəsinə yüksəlib. Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarının azad olunması uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak edib.

O, 2020-ci il oktyabrın 20-də Qubadlı rayonu uğrunda gedən döyüşlərdə ağır yaralanıb. Dörd gün komada qaldıqdan sonra oktyabrın 25-də şəhid olub. O, II Fəxri xiyabanda dəfn edilib.

Şəhid mayor Elsevər Paşayev ölümündən sonra "Qarabağ" ordeni, "Vətən uğrunda" medalı, həmçinin "Cəbrayılın azad olunmasına görə" və "Qubadlının azad olunmasına görə" medalları ilə təltif olunub.

Şəhidin iki qızı var. Elsevər Paşayevin həyat yoldaşı Xəyalə Paşayeva deyib ki, kiçik qızları atasını xatırlamır. Böyük qız isə atasına çox bağlı olub və onun yoxluğuna alışması uzun zaman alıb.

İndi şəhidin yadigarlarının qarşılarına qoyduqları əsas məqsədlərdən biri atalarının arzusu olan həkimlik peşəsinə yiyələnməkdir. Onlar bu məqsədi reallaşdırmaq üçün səylə çalışırlar.

Vətən müharibəsi şəhidi Müşfiq İbrahimovun ailəsi ziyarət edilib

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Vüqar Behbudov Vətən müharibəsinin 6-cı ildönümü ilə əlaqədar şəhid Müşfiq İbrahimovun ailəsini ziyarət edib.

Bu barədə AZƏRTAC-a agentliyin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Müşfiq İbrahimov Füzuli uğrunda gedən döyüş zamanı şəhidlik zirvəsinə ucalıb. Prezident İlham Əliyevin sərəncamları ilə o, "Vətən uğrunda", "Döyüşdə fərqlənməyə görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" medalları və "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilib.

Ziyarət zamanı şəhidimizin vətəninə olan bağlılığından və döyüş yolundan danışılıb. Digər şəhidlərimiz kimi, Müşfiqin də əziz xatirəsinin qəlbimizdə əbədi yaşayacağı vurğulanıb.

Qeyd edək ki, şəhidin ailəsi sosial dəstək tədbirləri ilə əhatə olunub, həmçinin ailəyə sosial ödənişlər təyin edilib.

Şəhidimizin anası Şəhla İbrahimova nazirlik tərəfindən Sabuncu rayonunda yerləşən yeni yaşayış kompleksində 2 otaqlı, tam təmirli mənzillə təmin olunub.

Agentlik sədri ailənin bundan sonra da daim qayğı ilə əhatə olunacağını qeyd edib.

Şəhla İbrahimova şəhid ailələri və müharibə ilə əlaqədar əlililiyi olan şəxslərə göstərilən yüksək diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə dərin minnətdarlığını bildirib.

8 ZƏFƏR gündəliyi oktyabr 2020-ci il

Erməni əsgəri silahını da, bayrağını da atıb qaçır

Bərdəyə "Toçka-U" taktiki raket kompleksindən atəş açılıb

Səhər saatlarından başlayaraq, Ermənistan silahlı qüvvələri Goranboy, Tərtər, Ağdam rayonlarının kəndlərini artilleriya atəsinə tutublar. Mülki əhali arasında ölənlər və yaralananlar olub.

Bu, azmış kimi, Ermənistan silahlı qüvvələri Bərdə və Ağcabədi rayonlarının kəndlərini də atəşə tutub.

Bərdə rayonu ərazisində "Toçka-U" taktiki raket kompleksindən atəş açılıb.

Düşmənin hərbi kolonu darmadağın edilib

Gecə döyüşləri zamanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbi hissə qərargahına, istehkamlarına və silah-sursat anbarlarına artilleriya zərbələri endirilib.

Gündüz saatlarında yerdəyişməyə cəhd göstərən düşmənin döyüş texnikası artilleriya atəşi ilə məhv edilib. Düşmənin hərbi kolonu darmadağın edilib.

Erməni əsgərinin qoyub qaçdığı zirehli texnikalar qənimət kimi götürülüb

Füzuli rayonunun işğaldan azad olunan Həradsiz kəndində erməni hərbiçilərin qaçarkən tərk etdiyi zirehli texnikalar bölmələrimiz tərəfindən ələ keçirilib.

Ermənistan silahlı qüvvələri Goranboy, Tərtər və Ağdam rayonlarının kəndlərini artilleriya atəsinə tutublar. Ordumuzun bölmələri tərəfindən düşməyə qarşı adekvat tədbirlər görüldü.

Ermənistan Füzuliyə qadağan olunmuş fosforlu mermi atıb

Füzuli rayonunun ərazilərinə ağır fosforlu tüstülü mermi atılıb. Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentliyin (ANAMA) xüsusi mobil əməliyyat qruplarının Füzuli rayonu ərazisində aparıcıları əməliyyat-axtarış tədbirləri zamanı Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən atılmış

"Azərbaycan"

122 millimetrik tüstülü top mərmisi (D-4) aşkarlanıb. Mərmnin tərkibində 3,6 kiloqram ağır fosfor (P-4) olub.

Bu cür mərmilərin mülki əhaliyə və obyektlərə qarşı istifadə edilməsi beynəlxalq humanitar hüququn tələblərinə və prinsiplərinə görə qadağandır.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin 5-ci dağatıcı alayının qərargah binası dağıdılıb

Günün ikinci yarısından başlayaraq, bütün cəbhəboyu gərgin döyüşlər davam edib. Azərbaycan Ordusunun bölmələri mühüm istiqamətlərdə düşməyə atəş zərbələri endirərək onun hərəkət fəaliyyətini tam məhdudlaşdırıb və aktivliyinin qarşısını qətiyyətlə alıblar.

Həyata keçirilən hərbi əməliyyatlar zamanı Azərbaycan Ordusunun atəş zərbəsi nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin 5-ci dağatıcı alayının qərargah binası dağıdılıb. Nəticədə binada olan 10-cu dağatıcı diviziyanın qərargah rəisi polkovnik Samvel Qriqoryan

ağır yaralanıb, alayın artilleriya rəisi polkovnik-leytenant Arman Demeyan və xeyli sayda hərbi qulluqçu məhv edilib.

Azərbaycan Ordusunun Xankəndi şəhərinə endirdiyi atəş zərbələrindən ağır itkilərə məruz qalan Ermənistan silahlı qüvvələrinin burada yerləşən hərbi hissələrinin şəxsi heyəti təxliyə edilib. Xankəndidə yerləşən hərbi hissələrdən birinin sığınacağına endirilən artilleriya atəşi nəticəsində xeyli sayda hərbi qulluqçu məhv edilib.

Düşmənin 19 zirehli texnikası, 5 artilleriya qurğusu, 2 radar sistemi məhv edilib

Gün ərzində ümumilikdə düşmənin 13 ədəd T-72 tankı, 2 ədəd PDM-i, 4 ədəd BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi, 2 ədəd 2S3 "Akasiya" özüyərli artilleriya qurğusu, 3 ədəd D-30 haubitsa topu, 2 ədəd radar sistemi və xeyli sayda avtomobil texnikası dəqiq atəşlə məhv edilib və sıradan çıxarılıb.

Cəbhənin istiqamətlərindən birində həyata keçirilən əməliyyat nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin 49-cu tank briqadasına məxsus 6 ədəd T-72 tankı tam işlək vəziyyətdə ələ keçirilib.

İqtisadiyyat və sosial həyat

Naxçıvanın gələcəyinə strateji baxış: böyük hədəflər, yeni imkanlar

Azərbaycan müasir dövrdə sabit inkişafı, müstəqil siyasəti, güclənən iqtisadi potensialı və sosial rifahın yüksəldilməsi istiqamətində əldə etdiyi nailiyyətlərlə seçilən ölkələrdən biridir. Dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi, milli maraqların qətiyyətlə qorunması, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və insan kapitalına sərmayə qoyuluşu ölkəmizin tərəqqisini təmin edən başlıca amillərdir. Bu uğurların təməlinə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müasir çağırışlara uyğun davam etdirilən inkişaf strategiyası daxildir.

Bu siyasəti Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsinə, ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin təmin olunmasına, ölkənin beynəlxalq nüfuzunun artırılmasına, hər bir vətəndaşın rifahının yüksəldilməsinə yönəlmişdir. Bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın müasir tarixinin yeni və şanlı səhifələri yazılır.

Azərbaycan Respublikasının ayrılmaz tərkib hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası bu ümumi inkişaf siyasətində xüsusi yer tutur. Qədim dövlətçilik ənənələri, zəngin tarixi-mədəni irsi, strateji coğrafi mövqeyi və iqtisadi potensialı Naxçıvanı ölkəmiz üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan bölgəyə çevirir. Muxtar respublikanın təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsi, sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi, enerji və nəqliyyat təminatının yaxşılaşdırılması dövlət başçısının daim diqqət yetirdiyi sahələrdəndir.

Son illər Naxçıvanda həyata keçirilən genişmiqyaslı layihələr, qəbul edilən dövlət proqramları və mühüm qərarlar bu qaygının real ifadəsidir. Prezident İlham Əliyevin Naxçıvana səfərləri də yalnız rəsmi xarakter daşıyır. Hər səfər yeni layihələrin başlanması, görülmə işlərin yerində dəyərləndirilməsi, mövcud ehtiyacların müəyyənəndirilməsi və muxtar respublikanın gələcək inkişaf hədəflərinin müəyyənəndirilməsi ilə xatırlanır.

Prezident İlham Əliyevin avqustun 11-də Naxçıvana səfəri muxtar respublikanın inkişaf gündəliyinin mühüm mərhələsi kimi yadda qaldı. Bu səfər təkə görülmə işlərə tanışlıq deyil, Naxçıvanın gələcək inkişaf modelini müəyyənəndirən layihələrin təqdimatı, yeni təşəbbüslərin başlanğıcı və sosial-iqtisadi hədəflərin dəqiqləşdirilməsi idi.

Səfər çərçivəsində 50 meqavattlıq "Şəms 1" və "Qərbi Üfüq" Günəş-Elektrik stansiyalarında görülmə işlərə tanışlıq oldu. Naxçıvan Sənaye Parkının təməli qoyuldu, elektrik müəhürlikli avtobuslara baxış keçirildi və dəmir yolu infrastrukturunun yenilənməsi ilə bağlı məlumat verildi. Naxçıvan Regional DOST Mərkəzinin açılışı, sosial evlər kompleksinin və "Naxçıvan" Mehmanxana Kompleksinin təməlqoyma mərasimləri, Möminə xatun türbəsində bərpə işləri, Əcəmi Naxçıvanının abidəsinin açılışı səfərin sosial, iqtisadi və mədəni məzmununu tamamladı.

Bu tədbirlər bir-birindən ayrı layihələr deyil. Onlar Naxçıvanda

salma perspektivlərinin planlı şəkildə genişləndirildiyini təsdiqləyir. Geniş müsahibədən də aydın göründüyü kimi, bölgənin inkişafı ilə bağlı strateji hədəflər konkret layihələr, rəqəmlər və icra mexanizmləri əsasında müəyyənəndirilib. Solahiyyətli nümayəndənin müsahibəsində səsləndirdiyi statistik göstəricilər onu deməyə əsas verir ki, muxtar respublikanın inkişafı həm mövcud iqtisadi dinamika, həm də uzunmüddətli strateji plan əsasında qurulur. Bu rəqəmlər Naxçıvanın logistik məhdudiyyətlərdən çıxaraq sənaye, "yaşıl enerji", müasir şəhərsalma və sosial rifah mərkəzinə çevrilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin miqyasını əks etdirir.

Müsahibədə vurğulanan əsas məqam Naxçıvanın uzun illər davam etmiş logistik məhdudiyyətlərdən çıxaraq beynəlxalq nəqliyyat qovşağına çevrilməsi perspektividir. Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) Naxçıvan ərazisindən keçən 194,2 kilometrlik hissəsi üzrə işlərin başlanması muxtar respublikanın Azərbaycanın əsas hissəsi, Türkiyə və daha geniş regionla yeni nəqliyyat əlaqələri qazanacağına dəlalət edir.

Gələcək Naxçıvan həm də müasir, rahat və əlçatan şəhər mühiti kimi nəzərdə tutulur. Naxçıvan şəhərinin 2044-cü ilədək inkişafına dair Baş Plan məskunlaşma sahəsinin genişləndirilməsi, əhalinin artımına uyğun yaşayış fondunun formalaşdırılmasını, yaşillıq zonalarının artırılmasını, velosiped zolaqlarının yaradılmasını, təhsil, səhiyyə və digər sosial obyektlərin əlçatanlığını hədəfləyir. Bu yanaşma məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin yaradılması, bir sıra yaşayış binaları və istilik qazanxanalarının əsaslı təmiri, şəhərlərarası ictimai nəqliyyat parkının yenilənməsi sə-rəncamda əksini tapıb. Bu qərarlar Naxçıvanın inkişafına yalnız bu günün ehtiyacları baxımından deyil, gələcək nəsillərin yaşayış və təhsil imkanları prizmasından yanaşdıqlığı göstərir.

"Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı", Naxçıvan Muxtar Respublikasında su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin edilməsinə dair 2026-2030-cu illər üçün Tədbirlər Planı, muxtar respublikada dağ-mədən sənayesinin inkişafı, alternativ və bərpaulunan enerji mənbələrindən istifadənin genişləndirilməsi və digər mühüm qərarlar Naxçıvanın iqtisadi dayanıqlılığını və sakinlərin rifahını artırmağa xidmət edir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətləri nümayəndəsi Ceyhun Cəlilovun Azərbaycan televiziyasına verdiyi müsahibə bu istiqamətlərin mahiyyətini daha aydın ifadə edir. Müsahibədə səsləndirilən göstəricilər Naxçıvanın iqtisadi imkanlarının, sosial infrastrukturunun və şəhər-

Rəmzi İBRAHİMOV,
Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisi Aparatının əməkdaşı

Azərbaycanın ən böyük investoru - Birləşmiş Krallıq

Yeni dialoq təmiz enerjiden süni intellektə qədər müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığı dərinləşdirəcək

39 milyard dollardan çox investisiya... Bu, Birləşmiş Krallığın indiyədək Azərbaycana yönəltdiyi sərmayənin həcmi göstərir. Bu, həmçinin Birləşmiş Krallığın ölkəmizin ən böyük xarici investoru olduğunu təsdiqləyən göstəricidir.

Təqdirəlayiq haldır ki, son dövrdə investisiya axınının hər iki istiqamətdə artması müşahidə olunur. İndi başlıca məqsəd qarşılıqlı investisiyalara əsaslanan iktorəflili iqtisadi əlaqələri daha da inkişaf etdirməkdir. Böyük Britaniya şirkətlərinin Azərbaycanda, Azərbaycan şirkətlərinin isə orada investisiya fəaliyyətini uğurla genişləndirməsinə şərait yaratmaq əsas vəzifələrdəndir.

Ötən il iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 67 faiz artıb. Bu ilin ilk yarısında isə ticarət dövriyyəsi təxminən 6 dəfə artaraq 3,6 milyard dollara çatıb. Azərbaycanın Böyük Britaniyaya ixracı 24 dəfə artıb.

İki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığa aid bu və digər məsələlərdən Bakıda energetika naziri Pərviz Şahbazov və Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Biznes, İnnovasiya, Elm və Ticarət Nazirliyinin Ticarət üzrə dövlət naziri Lord Anas Sarvarın həmsədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Hökuməti arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Birgə Hökumətlərarası Komissiyanın 8-ci iclasında bəhs edilib.

Prezident İlham Əliyevin ölkəmizin əsas ticarət tərəfdaşlarından biri olan Birləşmiş Krallıqla dostluq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsinə və çoxşaxəli əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsinə xüsusi əhəmiyyət verdiyini qeyd edən energetika naziri Pərviz Şahbazov deyib: "Əldə etdiyimiz nəticələr münasibətliyimizi strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlt-

mək üçün möhkəm zəmin yaradıb. Bunun üçün həm siyasi iradə, həm də geniş əməkdaşlıq potensialı var. Bugünkü iclas çərçivəsində imzalanan sənədlər, eləcə də əhatəli Fəaliyyət Planının qəbulu siyasi dialoqumuzun konkret nəticələrə çevrildiyini göstərir. Əsas vəzifəmiz razılaşmaları əməli nəticələrə, mövcud potensialı isə yeni layihələrə çevirməkdir".

Böyük Britaniyanın Biznes, İnnovasiya, Elm və Ticarət Departamentində dövlət naziri Anas Sarvar da bildirib ki, Böyük Britaniya şirkətləri 30 ildən artıqdır Azərbaycanın iqtisadi inkişafında fəal iştirak edir. Bu əməkdaşlıqda BP şirkəti xüsusi yer tutur. Britaniya investisiyaları və şirkətlərinin təcrübəsi Azərbaycanın enerji resurslarının işlənilməsi, beynəlxalq bazarlara çıxışının genişləndirilməsi və ölkənin Avropanın enerji təhlükəsizliyində rolunun gücləndirilməsinə mühüm töhfə verir.

Azərbaycan-Böyük Britaniya münasibətlərinin mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, siyasi dialoq, iqtisadiyyat və ticarət, enerji, nəqliyyat və rəqəmsal infrastruktur, kənd təsərrüfatı, humanitar və səhiyyə sahələrində əməkdaşlığın genişləndirilməsi imkanları müzakirə olunub.

Əməkdaşlıq uğurla davam edir. Məsələn, enerji sahəsində "Azəri-Çi-

raq-Günəşli" blokundan sərbəst qazın hasilatına başlanılması, "Şahdəniz Kompresiya", "Şəfaq-Asiman", "Qarabağ" və "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" layihələri ilə əməkdaşlıq sahəsində yeni addımlar atılır. Həmçinin Özbəkistanda birgə fəaliyyət həyata keçirilir.

Gələcək il Cəbrayıl rayonunda 240 MvT gücündə "Şəfaq" Günəş-Elektrik Stansiyasının istismara verilməsi nəzərdə tutulur. Bu stansiyanın enerjisi sayəsində Səngəçal terminalının dekarbonizasiyasının enerji keçidi nümunəvi model kimi özünü göstərəcək.

Onu da qeyd edək ki, keçən il Azərbaycan və Böyük Britaniya arasında tranzit yükdaşımanın 14 faiz artması nəqliyyat sahəsində əməkdaşlığın təsdiqidir. Bu səbəbdən sözügedən tədbirdə Orta dəhliz boyunca infrastruktur və logistika layihələrində Britaniya şirkətlərinin, eləcə də Böyük Britaniyanın İxrac Kredit Agentliyinin (UKEF) daha fəal iştirakı təşviq edilib. Eləcə də süni intellekt, kibertəhlükəsizlik, data mərkəzləri və insan kapitalının inkişafı üzrə birgə təşəbbüslərin həyata keçirilməsi, bu sahələr üzrə yol xəritəsinin hazırlanması, həmçinin Böyük Britaniyanın aparıcı universitetləri ilə birgə təhsil proqramlarının yaradılması imkanları müzakirə olunub.

Neftdən dərmana - Azərbaycanın yeni sənaye hekayəsi

Azərbaycan iqtisadiyyatının neftdən dərman sahələrə hesabına inkişaf etdirilməsi ölkənin qarşısında duran əsas məsələdir. Doğrudur, ölkədə neft gələliki mühüm rol oynayır. Amma unutmaq olmaz ki, iqtisadiyyatın dayanıqlı inkişafı üçün digər sahələrin də ön planda olması zamanın tələbidir. Bu baxımdan sənayenin şaxələndirilməsi, yeni istehsal sahələrinin yaradılması, sahibkarlığın dəstəklənməsi və yerli məhsulların dünya bazarlarına çıxarılması xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Məlumdur ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının hədəfi yalnız xammal ixrac etmək deyil. Maqşəd daha çox hazır məhsul istehsalı və qeyri-neft ixracatını artırmaqdır. Bu istiqamətdə sənaye parklarının rolu xüsusiə qəbulunmalıdır. Parklarda yaradılan şərait sahibkarlara yeni istehsal müəssisələri qurmağa, müasir texnologiyalardan istifadə etməyə və rəqəbatqabiliyyətli məhsullar istehsal etməyə imkan verir. Göründüyü kimi, sənaye parkları Azərbaycanda yeni istehsal mühtitinin formalaşmasına və neftdən kənar sahənin genişlənməsinə imkan verir.

İndi sənaye parklarına yalnız yeni fabriklər və zavodların fəaliyyət göstərdiyi ərazilər kimi baxmaq doğru yanaşma deyil. Onlar həm də investisiyaların cəlb edildiyi, yeni iş yerlərinin yaradıldığı, müasir texnologiyaların tətbiq olunduğu və regionların iqtisadi fəallığının artırıldığı mərkəzlərdir. Bu mənzərə fonunda ortaya suallar çıxır: sənaye parkları Azərbaycanın neftdən kənar iqtisadiyyatının inkişafında ne qədər effektiv rol oynayır? Onların qarşısında illərdə ölkənin iqtisadi mənzərəsini dəyişmək potensialı varmı? Suallara cavab tapmaq üçün sənaye parklarının fəaliyyətinə və bu sahədə əldə olunan nəticələrə nəzər salmaq kifayətdir.

Öncə onu qeyd edək ki, sənaye parkları vasitəsilə yerli istehsalın genişləndirilməsi və sənaye potensialının artırılması istiqamətində həyata keçirilən layihələr ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsinə vacib yer tutur. Elektrik enerjisi, qaz, su, yol və digər zəruri imkanların təmin edilməsi müəssisələrin yaradılmasını, eləcə də fəaliyyətini asanlaşdırır. Bununla yanaşı, sənaye parklarında fəaliyyət göstərən sahibkarlara müxtəlif güzəştlərin tətbiqi investisiya qoyuluşuna marağı artırır. Belə bir mühit yeni layihələrin həyata keçirilməsinə və istehsalın genişlənməsinə imkan verir.

Bu gün sənaye parklarında istehsal olunan məhsulların çeşidi də kifayət qədər genişdir. Kimya sənayesindən tekstilə, tikinti materiallarından qida və maşınqayırma sahələrinə qədər müxtəlif istiqamətlərdə müəssisələr fəaliyyət göstərir. Bu isə bir tərəfdən daxili bazanın tələbatının yerli istehsal hesabına ödənilməsinə, digər tərəfdən isə Azərbaycan məhsullarının xarici bazarlara çıxarılmasına imkan yaradır. Azərbaycanın qeyri-neft məhsullarının xarici bazarlarda daha çox yer tutması ölkənin iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Əslində, sənaye parkları bu gün yeni texnologiyaların tətbiqi baxımından "iqtisadi meydan"ın mərkəzində yer tutan əsas iştirakçılardandır. Müasir avadanlıqlarla təchiz olunan müəssisələrdə daha məhsuldar və keyfiyyətli istehsalat keçid etmələri üçün hər cür şərait var.

Bunun bariz nümunələrindən biri Pirallahı Sənaye Parkıdır. Parkın fəaliyyəti əcazətlik və tibbi məhsulların istehsalının genişləndirilməsi, eləcə də yerli istehsal imkanlarının artırılması baxımından diqqət cəlb edir. Diqqətə dəyir ki, oktyabrın 5-də Prezident İlham Əliyev parkda yeni dərman istehsalı müəssisəsinin açılışında iştirak edib. "Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations" MMC-nin fəaliyyətə başlaması Pirallahı Sənaye Parkında əcazətlik istiqamətinin genişləndiyini və yerli istehsal imkanlarının artıdığını göstərir.

Xatırladaq ki, Pirallahı Sənaye Parkının tarixçəsi 2016-cı ildən başlayır. Parkın yaradılmasında əsas məqsəd Azərbaycanda əcazətlik sənayesini

inkişaf etdirmək, dərman istehsalını artırmaq və bu sahədə idxaldan asılılığı azaltmaqdır. Bu gün parkda 6 rezident fəaliyyət göstərir. Onlardan biri Azərbaycanın dərman istehsalında yeni mərhələnin başlanğıcı kimi diqqət cəlb edir. Söhbət "Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations" MMC-dən gedir. 113,9 milyon manatlıq investisiya hesabına yaradılan müəssisə ildə 60 milyon qutu, başqa sözlə, 2,5 milyard həb və kapsul istehsal etmək gücünə malik olacaq. Burada ürək-damar xəstəliklərindən nevroloji və uroloji preparatlar, antibiotiklərdən ağırkəsicilərə qədər müxtəlif dərman vasitələrinin istehsalı nəzərdə tutulur.

Müəssisədə ABŞ, Yaponiya, Almaniya, İsveçrə, Çin, Danimarka, İsveç və Türkiyənin aparıcı şirkətlərinin istehsal etdiyi avadanlıqlar quraşdırılıb. Bu da yerli istehsalın müasir texnologiyalar üzərində qurulmasına imkan verir. Qarşıdakı illərdə 500-dən çox preparat istehsalı planlaşdırılır. Bu layihə eyni zamanda dərman bazarında yerli istehsalın payının artırılması baxımından da əhəmiyyətlidir. Müəssisənin məhsullarının daxili bazarla yanaşı, Özbəkistan, Qazaxıstan, Gürcüstan və digər ölkələrə ixracat nəzərdə tutulur. Yeni Pirallahı istehsal olunan məhsulların yolunu yalnız apteklərimizə deyil, xarici bazarlara da uzanması gözlənilir.

Yeni müəssisə 178 nəfər üçün daimi iş imkanı yaradacaq və bununla da məşğulluğun artırılmasına öz töhfəsini verəcək. Zavodun bir başqa özəlliyi isə onun təhsilə də qapı açmasıdır. Burada Qarabağ Universiteti və Azərbaycan Tibb Universiteti üçün tədris bazası yaradılıb. Bu o deməkdir ki, tələbələr gələcəkdə çalışacaqları sahə ilə bağlı nəzəri biliklərlə yanaşı, istehsal mühtitini də yaxından tanımaq imkanı əldə edəcəklər.

Beləliklə, Pirallahı Sənaye Parkında yaradılan bu müəssisənin təmsalında sənaye parklarının rolunu daha aydın görmək mümkündür. Burada istehsal, texnologiya, investisiya, məşğulluq, ixrac və təhsil bir araya gəlir. Bu, neftdən kənar sənayenin inkişafının artıq ayrı-ayrı layihələrdən daha geniş bir prosesə çevrildiyini göstərir.

Züleyxa ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Mədəniyyət

● Tarixi filmlərimiz

Azərbaycan kinosunun ikiseriyalı monumental epopeyası - "Dədə Qorqud"

Hər bir xalqın mədəniyyət tarixində elə sənət əsərləri var ki, onlar, sadəcə, zamanın bir parçası kimi qalmır, bütöv bir millətin mənəvi kimliyinə, onun keçmişini bu gününə bağlayan möhkəm körpüyə çevrilir. Azərbaycan xalqının minillik tarixini, adət-ənənələrini, dövlətçilik təfəkkürünü və fəlsəfi dünyagörüşünü özündə cəmləşdirən "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanı bizim ana kitabımızdırsa, onun yarım əsr əvvəl ekranlaşdırılan eyniadlı filmi də milli kinomuzun intibah zirvəsidir.

1975-ci ildə "Azərbaycanfilm" kinostudiyası tərəfindən ekranlaşdırılan, 1976-cı ilin payızında isə nümayiş etdirilən ikiseriyalı "Dədə Qorqud" bədii filmi sovet senzurasının ən sərt dövrlərində belə Azərbaycan xalqının milli məniyyətini, azadlıq eşqini və qəhrəmanlıq ruhunu yüksək səviyəyə ucaldan bir manifest rolunu oynadı. Rejissor Tofiq Tağızadənin böyük cəsarəti, yazıçı Anarın yaradıcı düşüncəsi, Emin Sabitoğlunun musiqisi və ustad aktyorların təkrarolunmaz oyunları sayəsində ərsəyə gələn bu əsər indi də ekran qarşısına keçən hər bir Azərbaycanlının qəlbində eyni fəxarət və dövlətçilik hissinə oyanmağı bacarır. Vətənin müdafiəsi və ocağın müqəddəsliyi filmin əsas ideyasını təşkil edir. Ekran əsərindəki hadisələr, sadəcə, xarici düşmənlərə qarşı aparılan döyüşlərdən ibarət deyil, bu, xeyirli şərin, varlıqla yoxluğun, sədaqətlə xəyanətin özəli-əbədi toqquşmasıdır. Dədə Qorqudun (Həsən Məmmədov) obrazında təcəssüm tapan müdriklik, insanı kainatın mərkəzinə qoyan bir türk təfəkkürünün təzahürüdür. Filmin finalında səslənən və artıq milli fəlsəfəmizin aforizminə çevrilən o məşhur kəlam - "Əgər torpaq qorunmursa, ökilməyənə deyəcəm, əgər ökilərsə, onda qorunmağına deyəcəm" - sadəcə, bir ekran replikası deyil. Bu, insanla torpaq arasındakı qırıqlmaz bağın, əməyin və müdafiənin vahidliyini bəyan edən ali dövlətçilik dikturudur. Torpaq yalnız qanla qorunduqda və tərlə bəsləndikdə Vətənə çevrilir.

Eposun 12 boyunu bütövlükdə bir filmə sığdırmaq qeyri-mümkün olduğundan, ssenari müəllifi Anar Rzayev əsas diqqəti "Qazan xan" və "Beyrək" qollarına yönəltdi. Bu seçim təsadüfi deyildi, burada həm vətənin müdafiəsi, xalqın birliyi, həm də sarıslmaz sevgi, sədaqət və ailə dəyərləri ön plana çəkildi. Filmdə hadisələr, sadəcə, döyüş səhnələri ilə bitmirdi, bütöv bir xalqın mübariz ruhunun tərənnümü idi.

Aktyor ansamblı: obrazların canlı tarixi

"Dədə Qorqud" filmi uğura aparan ən böyük amillərdən biri onun peşəkar aktyor heyəti idi. Həsən Məmmədovun canlandığı Dədə Qorqud obrazı xalqın müdrikliyini, Rasim Balayevin ifasındakı Beyrək milli gəncliyimizin cəsarət və dürüstlük simvolunu təcəssüm etdirirdi. Şəfiqə Məmmədovanın Burla

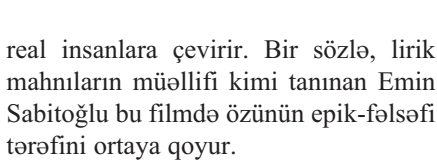
xatunu Azərbaycan qadınının, həm də anasının necə məğrur və sarsılmaz olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirirdi. Həşim Qadoyevin ucaboylu Qazan xanı, Leyla Şixlinskayanın zərif Banuçiçəyi və Elçin Məmmədovun fədakar Qaraca çobanı indi də kinosevərlərin yaddaşında canlı bir tarix kimi yaşayır.

"Dədə Qorqud" filmi unudulmaz edən daha bir mühüm sütun bəstəkar Emin Sabitoğlunun gözəl musiqiləridir. Qorqudun qopuzunun sədaları, Beyrəklə Banuçiçəyin saf sevgisini tərənnüm edən lirik melodiyalar, eləcə də döyüş səhnələrindəki gərgin ritmlər filmin vizual tərəfini mükəmməl şəkildə tamamlayır. Bunlar filmin ruhunu daşıyan melodiyalardır. Həmin musiqilər hər zaman müstəqil sənət əsərləri kimi dinlənilir və hər bir dinləyicini uzaq əsrlərin ab-havasına aparır. Bu musiqi beynimizdəki qan yaddaşını hərəkətə gətirir. O, tamaşaçını müasir dünyadan qoparıb min il əvvəlki Oğuz elinin coğrafiyasına, sıldırım qayalarına və ucsuz-bucaqsız düzənliklərinə aparıb çıxarır. Musiqi gerçək görüntünü xəyalı bir formaya salır: dağlar, sadəcə, dağ deyil, yenilməzlik rəmzi kimi görünməyə başlayır.

Dədə Qorqudun əlindəki qopuz, sadəcə, bir atribut deyil. Emin Sabitoğlu qopuzun səsinə fəlsəfi-psixoloji bir stilh və müdriklik silahı kimi istifadə edir. Filmdə nə vaxt gərginlik pik həddə çatırsa, daxili nifaq qızırsa, Dədə Qorqudun qopuzunun həzin, təmkinli səsi eşidilir. Bu səs tamaşaçının və personajların psixologiyasına "dayan, düşün, sülhə gəl" ismarcını ötürür.

Bəstəkar antaqonist obrazların (şər və xeyirin) daxili çekişmələrini musiqinin ritmi ilə mükəmməl şəkildə açıb göstərir. Alp Aruzun qıpçaq mələklə gizli danışıqlarında və ya Beyrəyə tələ qurduğu səhnələrdə musiqinin ritmi ağırlaşır, bas alətlərin qarənliq tonları ön plana çıxır. Bu, tamaşaçıda şüurlu olaraq bir təhlükə, boğulma və xəyanətin yaxınlaşması qorxusunu (ansambl gərginliyini) yaradır. Beyrək oxla vurulduğu və daxili nifaqa qarşı aciz qaldığı anlarda musiqi intiqam hirsı deyil, dərin bir kədər və elegiya (ağı) xarakter alır. Emin Sabitoğlu burada tamaşaçı- nı Arzuza qarşı, sadəcə, nifrət etməyə deyil, bütöv bir elin parçalanmasının getirdiyi faciəni dərinləndirən hiss edib sarılmağa məcbur edir.

Emin Sabitoğlu "Dədə Qorqud" filmində, sadəcə, dahi bir bəstəkar kimi deyil, həm də böyük bir psixoloq kimi çıxış etmişdir. Onun musiqisi dastan qəhrəmanlarını bütəldirilmiş daş fiqurlar olmaqdan çıxarır, onları ətəylə-qanılla hiss edən, acı-kəhən, sevinən və sevən

real insanlara çevirir. Bir sözlə, lirik mahnıların müəllifi kimi tanınan Emin Sabitoğlu bu filmə özünün epik-fəlsəfi tərəfini ortaya qoyur.

Filmin gerçək əzəmətinə təmin etmək üçün çəkiliş qrupu bütün Azərbaycanı qarış-qarış gəzmədi. Dastanın ruhuna uyğun olaraq kütləvi döyüş və köç səhnələri Qobustanın sirli qayalıqlarında, Şamaxının (Pirqulu) dumanlı yamaclarında, Naxçıvanın əzəmətli dağlarında lentə alınmışdır. Işıq və kölgə oyunları, təbiət mənzərələrinin qəhrəmanların daxili dünyası ilə uzlaşdırılması operator Rasim İsmayilovun Azərbaycan kinosuna bəxş etdiyi ən böyük töhfələrdən biridir.

"Dədə Qorqud" filmi, sadəcə, keçmişimizin ekran xronikası deyil. O, Azərbaycan xalqının varlığının, birliyinin və heç vaxt sönməyəcək azadlıq məşəlinin rəmzidir. Yarım əsrə yaxın zaman keçməsinə baxmayaraq, bu film hələ də öz tərəvətini, aktuallığını saxlayır və gələcək nəsillərə kimliyimizi xatırlatmaqda davam edir.

İki seriyanın gizli tarixi

"Dədə Qorqud" filminin ərsəyə gəlməsi yaradıcı heyətin sovet senzura mərsinına qarşı apardığı gizli və zərif bir diplomatik döyüşün nəticəsidir. O illərdə Moskvadakı Dövlət Kino Komitəsi (Qoskino) Azərbaycanın bu böyük milli layihəsinə qısqanclıqla yanaşaraq yalnız

birseriyalı format üçün maliyyə və lent ayırmışdı. İmperiya, bu epik dastanımızın bütün əzəməti ilə üzə çıxmasından, xalqın daxilindəki yatmış genetik kodu oyatmasından çəkinirdi. Lakin rejissor Tofiq Tağızadə və operator Rasim İsmayilov dastan coğrafiyasının genişliyini bir cəz seriyaya sığdırmaqın qeyri-mümkün olduğunu bildirdilər. Onlar böyük bir inzibati və siyasi riskə gedərək ayrılan az vəsaiti və lent materialını zərər gətirici illər idarə etdilər. Yaradıcı heyət rəsmi orqanların xəbəri olmadan çəkilişləri elə bir qənaətlə apardı ki, nəticədə Azərbaycan kinosunun ikiseriyalı monumental epopeyası doğuldu. Film Moskvaya təhvil verildikdən sovet məmurları heyətlə gəldilər və ekran əsərinin sarsıdıcı bədii gücü qarşısında geri addım atmağa məcbur oldular. Bu, milli ruhun sovet bürokratiyası üzərindəki qələbəsi idi.

1995-ci ilin dekabrında Azərbaycan Kinematografıqlar İttifaqının yeni seçilmiş üzvləri qarşısında çıxış edən Ümmümilli Lider Heydər Əliyev artıq müstəqil Azərbaycan dövlətinin başçısı kimi yenidən xalqın öz köklərinə müraciət etməsinin zəruriliyini məsələsinə qayıdıb. Ulu Öndər vurğulayıb ki, tariximizin kino sənətində əksini tapmalı olduğu hələ çoxlu səhifəsi var: "...Tariximizin hələ çox səhifəsi var ki, onları kinoya salmaq lazımdır. Məsələn, "Dədə Qorqud"un kinoya salınma-

sı tariximiz üçün nə qədər böyük hadisədir! Nə üçün? Çünki gəlin açıq danışaq, elə özümlərimizin içərisində də çoxları "Dədə Qorqud"u yaxşı bilmirlər. "Dədə Qorqud"u, Azərbaycan xalqının kökünü çoxları yaxşı bilmirlər. O əsəri oxumaq, - onun dili də çox adam üçün çətin, - onu dərk etmək də çətin. Amma kino elə bir vasitədir ki, gedib baxırsan, hər şey aydın olur".

Tənqidçilərin də qeyd etdiyi kimi, ikihissəli "Dədə Qorqud" filmi məzmununun dərinliyi, ideya zənginliyi ilə seçilir. Rejissor orijinal ədəbi mənbənin ruhunu, onun fəlsəfi dərinliyini və emosional təsirini diqqətlə qoruyub saxlayıb. Dramatik hadisələrin, sayısız-hesabsız insan faciələrinin, davamlı müharibələrinin şahidi olduğu bir vaxtda qocaman müdrik Dədə Qorqud hadisələrin mərkəzində dayanır, insanları qoruduqları torpaqda azad əməyə çağırır.

Zaman sonsuz bir ümman, tarixin axarı isə millətləri sinəyə çəkən amansız bir fırtınadır. Bu fırtınada yalnız öz kökünə, ruhunun dərinliklərinə və sarıslmaz mədəniyyətinə sığınan xalqlar ayaqda qala bilər. Azərbaycan xalqının minillik gen yaddaşını, dövlətçilik təfəkkürünü və kosmoqonik dünyagörüşünü özündə cəmləşdirən "Kitabi-Dədə Qorqud" eposu bizim milli mövcudluq göstəricimiz, zəngin tarixi kitabımızdır.

İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

● Sənət dünyası

Opera səhnəsinin unudulmaz sənətkarı

Azərbaycan opera sənətində öz ifası ilə seçilən sənətkarlardan biri olan Mürsəl Bədirov müğənni, ifaçı, pedaqoq kimi zəngin və çoxşaxəli yaradıcılıq yolu keçib.

Mürsəl Bədirov doxsan beş il öncə, 1931-ci il oktyabrın 27-də Mahaçqalada dünyaya gəlib. Orta təhsil illəri də Dağıstanda keçib. Hələ uşaqlıq illərindən musiqinin cazkar aləmi onu özünə səsləyib. Bariton səsi, ifası ilə diqqəti cəlb edən Mürsəl orta məktəbi bitirəndə musiqi ilə bağlı qərarını verib. Və arzularına çatmaq, xəyallarını gerçəkləşdirmək ümidi ilə Bakıya gəlib.

1951-ci ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının vokal şöbəsinə daxil olub. Tələbə adını qazanan Mürsəl Bədirov böyük həvəslə seçdiyi sənətin incəliklərini öyrənib. Gecə tələbə səhnəyə, tamaşaçı qarşısına çıxacağı günlərin həyəcanı ilə yaşayıb. Tale elə gətirib ki, sənətdə ilk addımlarını da tələbəlik illərində atıb. Opera tamaşalarında epizodik rollarda çıxış edərək səhnə təcrübəsi qazanıb.

O, 1956-cı ildə konservatoriyayı bitirdikdən sonra Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrında solist kimi fəaliyyətə başlayıb. Opera Teatrında çalışdığı illər Mürsəl Bədirovun yaradıcılığında mühüm yer tutub.

Onun sənət yolu Azərbaycan opera səhnəsinin mühüm bir dövrü ilə bağlıdır. O, uzun illər opera səhnəsində çıxış edib. Solist kimi fəaliyyət göstərən Mürsəl Bədirov müxtəlif opera əsərlərində bir-birindən fərqli rolları yaradıb.

Ona Opera Teatrında dünya klassik opera əsərləri əsasında

hazırlanmış tamaşalarda müxtəlif xarakterli obrazlar həvalə edilib. Mürsəl Bədirov bir sıra operalarda - Jorj Bizenin "Karmen" əsərində Eskamilo, Morales və Dankayro, Pyotr Çaykovskinin "Yevgeni Onegin"ində Onegin, Cakomo Puccininin "Toska"sında Sezar Anjelotti, "Çio-Çio-San"ında Şarpləs, Şarl Qunonun "Faust"unda Valentin, Sergey Raxmaninovun "Aleko"sunda Aleko, Leo Delibinin "Lakne"sində Frederika, İvan Dzerjinskının "İnsanın taleyi"ndə Andrey Sokolov, Rucero Leonkovallının "Məzhəkəçilər"ində Silvio kimi maraqlı rolları ifa edib.

Sənətkarın repertuarında Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri də mühüm yer tutur. O, dünyəşöhərlə Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir Hacıbəylinin "Koroğlu" operasında Ali, "Leyli və Məcnun"da Nofəl, Müslüm bəy Maqomayevin "Şah İsmayıl"ında Qoca ərəb, Cahangir Cahangirovun "Azad"ında Xan və Həcir, Fikrət Əmirovun "Sevil"ində Atakişi, Ramiz Mustafayevin "Vaqif"ində Eldar, Süleyman Ələsgərovun "Bahadır və Sonna"sında Soltan obrazlarını yaradıb.

Sənətkarın repertuarının zənginliyi opera sənətində geniş imkanlara malik ifaçı olduğunu göstərir. Mürsəl Bədirov uzun illər davam edən səhnə fəaliyyəti ərzində istər dünya, istərsə də Azərbaycan operalarının ölməz nümunələri əsasında səhnələşdirilmiş tamaşalarda öhdəsinə düşən hər bir rolunu özünəməxsus, bənzərsiz təqdim edərək tamaşaçıların rəğbətini, alqışlarını qazanıb.

Mürsəl Bədirov Azərbaycan opera sənətini ölkə xaricində də uğurla təmsil edib. O, Çexiya, Macarıstan və başqa

ölkələrə qastrol səfərlərinə qatılıb, solist kimi çıxışlar edib.

Səhnə fəaliyyəti ilə yanaşı, pedaqoq kimi vokal sənətinin inkişafına xidmət göstərib. 1972-ci ildən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının Vokal kafedrasında çalışan Mürsəl Bədirov gənc vokalçıların hazırlanmasında bilik və təcrübəsini əsirgəməyib. O, 1992-ci ildə professor elmi adına layiq görüldü.

Sənətkarın yaradıcılığı dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. Mürsəl Bədirov 1959-cu ildə "Əməkə də fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif olunub. 1964-cü ildə Azərbaycan Əməkdar artisti, 1979-cu ildə isə Xalq artisti fəxri adlarına layiq görüldü. 2001-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqəddiməti alıb.

Mürsəl Bədirov 2003-cü il fevralın 26-da Bakıda vəfat edib.

Səhnə və pedaqoji fəaliyyəti ilə uzun illər Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafına xidmət etmiş sənətkar həm opera səhnəsinin istedadlı ifaçılarından biri, həm də gənc vokalçıların yetişməsinə böyük əməyi olan bacarıqlı müəllim kimi ehtiramla xatırlanır.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

● Teatr xadimləri

Sevimli aktyor, rejissor və pedaqoq

Azərbaycan teatr sənətinin əvəzolunmaz sənətkarlarından biri də dünyaya gəlişinin 85 illiyi qeyd edilən Ağaxan Salmanlıdır.

Xalq artisti, Prezident təqəddüsü, Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıqlar Teatrının aparıcı səhnə ustası olmuş Ağaxan Əli oğlu Salmanlı 1941-ci il oktyabrın 29-da Bakıda anadan olmuşdur. O, 1959-cu ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra ilk sənət təhsilini elə anadan olduğu Suraxanı rayonundakı fəhlə-gənclər dram dərnəyində almışdır. 1964-cü ildə Teatr İnstitutunun Dram-kino aktyorluğu fakültəsində Rza Təhmasibin kursunu bitirmişdir. Həmin ilin oktyabrından Gənc Tamaşaçıqlar Teatrında peşəkar səhnə fəaliyyətinə başlamışdır. İlk rolunu yazıçı-dramaturq Seyfəddin Dağlının "Bahar oğlu" əsəri əsasında hazırlanan tamaşada Cəfər Cabbarlı obrazı olmuşdur. Daha sonra "Mozalan" kinorejissurunda bir sıra maraqlı obrazlar yaratmışdır.

Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıqlar Teatrında çalışdığı illəri Ağaxan Salmanlının yaradıcılığının ən məhsuldar dövrü adlandırmaq olar. O, bu teatrın səhnəsində Romeo, Bekingem ("Romeo və Cülyetta"), "III Riçard" - V.Şekspir), Səməd ("Sən nə üçün yaşayırsan?" - İ.Qasimov, H.Seyidbəyli), Artur ("Ovod" - E.Voyniq), Hacı Murad ("Tamahtar" - S.S.Axundov), Kərbəlayi Mürzalı ("Danabəş kəndinin məktəbi" - C.Məmmədov), Flibert ("Məzəli hadisə" - K.Qəldən), Milisloner Səfər ("Buzovna kəndinin ədalətləri" - Elçin), Dədə Qorqud ("Şahzadə Xəzərin nağılı" - K.Ağabəyliyev, N.Kazimov) və başqa yaddaqalan obrazlar yaratmışdır.

Müqtədir sənətkarlardan aldığı bilik və bacarığı sayəsində sənətkar 1964-cü ildən Gənc Tamaşaçıqlar Teatrında aktyorluqla yanaşı, həm də rejissor kimi fəaliyyət göstərib. 1965-ci ildən Bədii Şurayın üzvü olub. Əsasən uşaq tamaşaları hazırlayan A.Salmanlı həmçinin Xanımna Əlibəylinin yazdığı "Dovşanın ad günü", Q.İlkinin, "Qarışqa şilləq atdı", "Pul dəlisi", "Məhəbbət bir bələdir", "Nəninlə kəloyi" (Ə.Orucuğlu), Dadaş Mehdimin "O da monom, bu da", Əmir Əmirinin "Bala bəla sözlərində", "Arvad olmaq istəmiyəm", Abdula Şaiqin "Tiq-tiq xanım" və digər tamaşalara quruluş vermişdir.

Ağaxan Salmanlı 1971-ci ildən pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. Müxtəlif tədris müəssisələrində aktyorluq sənəti, səhnə danışıqı, səhnə texnikası, etika, estetik fənnlərdən, rejissorluq sənətindən dərslər deyib.

Müasir Azərbaycan teatr sənəti tarixində yeri görünən Ağaxan Salmanlının əməyi dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. O, 1978-ci ildə Əməkdar artist, 2005-ci ildə Xalq artisti fəxri adını almışdır. 2016-cı ildən Prezidentin fərdi təqəddüsü idi. Elə həmin il o, həm də Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının "Sənətkar" medalı ilə təltif edilmişdir.

Sevimli aktyor, rejissor və pedaqoq Ağaxan Əli oğlu Salmanlı 2020-ci il fevralın 29-da ömrünün 78-ci ilində dünyasını dəyişmişdir. Məzarı Yeni Suraxanı qəbiristanlığındadır. Sənət yoldaşları, tələbələri, mədəniyyət və ictimaiyyət nümayəndələri unudulmaz insanın anım gününü hər il ürkənglə ilə qeyd edirlər.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

"Baku Jazz Festival" kimi tədbirlər daha çox keçirilməlidir

Musiqi festivalları ölkə üçün vacibdir. Çünki bu, ilk növbədə sənətçilərin görüşüdür, musiqi ilə maraqlanan auditoriyadır. Festival həmişə maraqlı olur və "Baku Jazz Festival" kimi tədbirlər daha çox keçirilməlidir.

Bu sözləri tanınmış caz pianosusu və bəstəkar, Əməkdar artist İsfar Sarabski XXI "Baku Jazz Festival" çərçivəsində keçirilən konsert zamanı AZƏRTAC-ın müxbiri ilə söhbəti zamanı deyib. Caz ifaçısı "Elektra Events Hall" konsert məkanında Bakı Caz Festivalının təsisçisi, saksofonçu Rain Sultanovla birlikdə Qara Qarayev adına Azərbaycan Dövlət Kamera

Orkestrinin müşayiəti ilə çıxış edib. İ.Sarabski Azərbaycan cazının özünəməxsusluğunu qeyd edib.

"Bizdə cazın olması çox vacibdir. Bu irs bizə möhtəşəm musiqiçilərimizdən, böyük sənətçilərimizdən qalıb. Prinsip etibarilə, bizim məşğul olduğumuz da budur - bu üslubu inkişaf etdirməyə çalışırıq", - deyərək müsahibimiz vurğulayıb.

O, "Baku Jazz Festival-2026" festivalının açılışında iştirakından aldığı təəssüratları da bölüşüb.

"Dəvət olunanlar arasında olduğum üçün çox şadam. Tə-

əssüf ki, çıxış cədvəlimin sıx olması səbəbindən bəzi festivallarda iştirak edə bilməmişəm. Lakin bu dəfə belə bir imkan ələ düşdü və əlbəttə ki, məmnuniyyətlə razılaşdım.

Açılışda çıxış etmək mənim üçün çox maraqlıdır" - deyərək Əməkdar artist əlavə edib.

XXI Bakı Caz Festivalı oktyabrın 3-dən 11-dək Bakı şəhərində, eləcə də paytaxtdan kənardə keçirilir. Bu il festivalda 10-dan çox ölkədən sənətçilər iştirak edirlər. Caz həvəskarlarını rəngarəng konsertlər, film nümayişi və cəm-seyşənlər gözləyir. Festivalın son iki günü açıq havada - İçərişəhərdə, "Qız qalası"nın yaxınlığında keçiriləcək. Açıq havada keçiriləcək konsertlərə giriş sərbəstdir.

Astanada süni intellekt dövründə həmkarlar ittifaqlarının roluna dair beynəlxalq forum keçirilib

Qazaxıstanın paytaxtı Astana şəhərində "Süni intellekt dövründə rəqəmsal transformasiya, həmkarlar ittifaqlarının rolu və əmək hüquqlarının müdafiəsi" mövzusunda beynəlxalq forum təşkil olunub.

Qazaxıstan Həmkarlar İttifaqları Federasiyasının təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə Beynəlxalq Əmək Təşkilatının və Beynəlxalq Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının nümayəndələri, bir sıra ölkələrin həmkarlar ittifaqlarının rəhbərləri iştirak ediblər.

Tədbirdə qlobal əmək bazarında mövcud vəziyyət, məşğulluğun yeni formaları, peşə hazırlığı, süni intellekt dövründə işçilərin əmək hüquqları və sosial müdafiəsi, dəyişən əmək şəraitində həmkarlar ittifaqlarının rolu müzakirə olunub.

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri Sahib Məmmədov forum çərçivəsində təşkil olunan "Avtomatlaşdırma və məşğulluq. Ədalətli keçid" panel sessiyasında çıxış edərək rəqəmsal transformasiya prosesində insan amilinin önəmini, işçilərin əmək hüquqlarının və sosial

müdafiəsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb. Qeyd olunub ki, texnoloji tərəqqi sosialyönümlü olmalı, yeni texnologiyalar insanların daha səmərəli, təhlükəsiz və layiqli şəraitdə işləməsinə xidmət etməlidir.

Konfederasiya sədri bildirib ki, Azərbaycanda rəqəmsal və

"yaşıl transformasiya"nın yaratdığı çağırışlara uyğun olaraq, işçilərin peşəkar inkişafı, yeni bacarıqların formalaşdırılması istiqamətində sistemli tədbirlər görülür və bu mühüm məsələ daim dövlətimizin başçısının diqqət mərkəzindədir. Vurgulanıb ki, "Azərbaycan

Respublikasının 2025-2028-ci illər üçün süni intellekt Strategiyası" qəbul edilib. Strategiyanın həyata keçirilməsi, ölkədə rəqəmsallaşma, innovasiya və süni intellekt sahələrinə idarəetmə və nəzarəti təşkil etmək məqsədilə Birinci vitse-prezidentin rəhbərliyi ilə Rəqəmsal İnkişaf Şurası yaradılıb.

Tədbirdə süni intellekt dövründə həmkarlar ittifaqlarının qarşısında duran yeni vəzifələr, əmək münasibətlərində rəqəmsal transformasiyanın yaratdığı dəyişikliklər, həmkarlar ittifaqlarının bu prosesdə iştirakı və bu istiqamətdə beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi məsələləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Nərmənə ƏSGƏROVA,
"Azərbaycan"

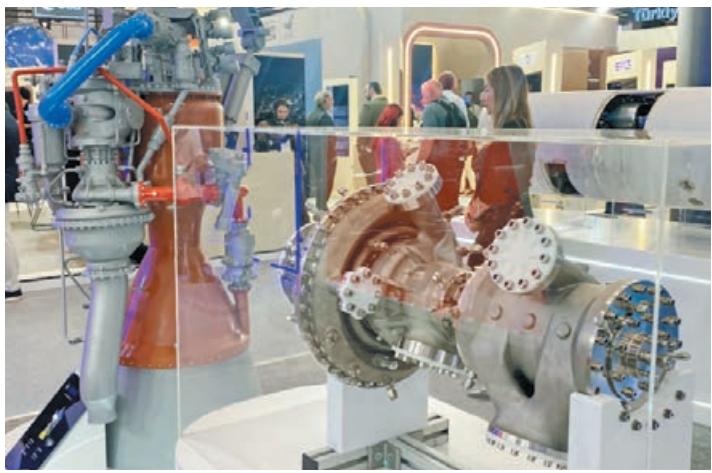
Antalyada 77-ci Beynəlxalq Astronavtika Konqresi davam edir

Türkiyənin Antalya şəhərində 77-ci Beynəlxalq Astronavtika Konqresi (IAC 2026) davam edir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən böyük maraq görən konqresdə dünyanın müxtəlif ölkələrini təmsil edən nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə fərqli mövzularda panel iclaslar, kosmonavtlarla görüşlər, sessiyalar və bir sıra bu kimi tədbir keçirilir.

Konqres çərçivəsində Türkiyənin kosmik baxışı və Ay missiyasının müzakirə olunduğu xüsusi sessiya təşkil edilib. "Dövrələr arasında körpü qurmaq: İpək yolu astronomiyasından Ayın köşfinə" mövzusunda sessiyada Türkiyənin 2027-ci il Ay Tədqiqat Programı, milli peyklər, kosmodrom layihələri və kommersiya məqsədli insanlı kosmik missiyalar barədə məlumat verilib.

Mərasimdə çıxış edən Türkiyənin Kosmik Agentliyinin rəhbəri Yusuf Kırac bildirib ki, 2027-ci ildə Aya göndərilməsi

planlaşdırılan kosmik aparat Ay səthində Günəş küleyi, suyun yaranması, maqnit sahələri və termal quruluşla bağlı araşdırmalar aparacaq.

"TÜBİTAK Kosmos"un rəhbəri Mehmet Nefes isə ölkəsinin Ay kosmik aparının 80 faizdən çox yerli istehsal payına malik olacağını və 6 elmi yük daşıyacağını açıqlayıb.

ASELSAN-ın baş direktoru Ahmet Akyol isə aşağı Yer orbitində fəaliyyət göstərəcək 198 peykdən ibarət "ASTRALINK

(GÖKBAĞI)" layihəsinin başladığını bildirərək ilk peykin iki il ərzində orbitə çıxarılmasının planlaşdırıldığını deyib.

Konqresdə həmçinin Türkiyənin Somalidə inşa etdiyi kosmodrom, kommersiya kosmik stansiyaları və özəl sektorun kosmik sahədə artan rolu müzakirə edilib.

Oktyabrın 7-də keçiriləcək tədbirlər çərçivəsində "Azərkosmos" ilə Beynəlxalq Kosmik Hüquq İnstitutu (International Institute of Space Law - IISL) arasında kosmik hüquq sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə dair anlaşma memorandumu imzalanacaq.

Ölkəmiz konqresdə böyük nümayəndə heyəti ilə təmsil olunur. Azərbaycan 77-ci Beynəlxalq Astronavtika Konqresi çərçivəsində təqdim olunan elmi məqalələrin sayına görə 108 ölkə arasında ikinci yeri tutub. Ölkəmiz 814 elmi məqalə ilə dünyada ikinci yerdə qərarlaşıb.

IAC 2026 oktyabrın 9-da keçiriləcək "Xalq Günü" ilə ictimaiyyətə açılacaq.

Türkiyənin azərbaycanlı astronautı: "Bir millət, iki dövlət" şüarı ilə kosmosda da çiyin-çiyinə irəliləyəcəyik

Antalyada keçirilən Beynəlxalq Astronavtika Konqresindən əsas gözləntimiz tədbirin Türkiyənin qarşısındakı illərdə həyata keçirəcəyi daha yeni və iddialı kosmik layihələrə təkan verəcək, bu sahədə dinamikanı artıracaq mühüm platformaya çevriləcəkdir. Mənim üçün bu konqresin digər mühüm əhəmiyyəti isə bir Azərbaycan türki olaraq burada həyata keçirilən fəaliyyətlərin və qurulan əlaqələrin yalnız Türkiyə vətəndaşlarının deyil, həm Azərbaycanlı qaradaşlarımızın da həyatını və dünyadakı yaşayış imkanlarını daha yaxşı səviyyəyə çatdıracaq yeni layihələrin həyata keçirilməsinə yol açmasıdır. Mən Türkiyə və Azərbaycan bayraqlarının səmərəli, kosmosa necə çıxarmışamsa, ümid edirəm ki, qarşısındakı illərdə də kosmos sahəsində fəaliyyətimizi çiyin-çiyinə, "Bir millət, iki dövlət" şüarı ilə davam etdirəcək, millətimizi kosmosda daha güclü şəkildə təmsil etməyə davam edəcəyik.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Türkiyənin azərbaycanlı astronautı Tuva Cihangir Atasəver ifadə edib.

Türkiyədə davam edən 77-ci Beynəlxalq Astronavtika Konqresi barədə danışan Atasəver deyib: "Hazırda iştirak etdiyimiz tədbir dünyanın ən böyük kosmik toplantılarından biridir. Bu il Antalyada keçirilən konqres Türkiyənin uzun illərdə öz ərazisində təşkil etməyi arzuladığı böyük kosmik tədbirdir. Dünyanın aparıcı kosmik şirkətlərinin yüksək vəzifəli nümayəndələri, ən mühüm kosmos agentliklərinin rəhbərləri və çoxsaylı astronautlar bir həftə ərzində bir araya gələrək kosmos ekosisteminin müxtəlif istiqamətlərini müzakirə edirlər. Qarşısındakı illərdə həyata keçiriləcək müxtəlif kosmik tədqiqat missiyaları ilə bağlı müzakirələr aparılır, potensial əməkdaşlıqların inkişaf etdirilməsi istiqamətində addımlar atılır. Bu, dünyamız və gələcəyimiz üçün olduqca vacibdir".

Azercell abunəçilərinin nəzərinə!

"Azercell Telekom" MMC tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin daha da artırılması məqsədilə aparılacaq təkmilləşdirmə işləri ilə əlaqədar 09.10.2026-cı ildə gecə saatları ərzində bəzi xidmətlərin istifadəsində müvəqqəti çətinliklərin yaranması mümkündür. Təkmilləşdirmə işləri yekunlaşdıqdan sonra xidmətlərdən tam normal əsaslarla istifadə imkanı təmin ediləcəkdir.

Kimya üzrə Nobel mükafatı üzvi sintezdə qeyri-xətti effektlərin sirrinin həll edildiyinə görə verilib

2026-cı il kimya üzrə Nobel mükafatı asimmetrik üzvi sintezdə qeyri-xətti effektlərin və avtokatalizin kəşfinə görə verilib. Bu mükafatı Paris Universitetindən Henri Kaqan və Tokio Elm Universitetindən Kenso Soai bölüşüblər.

Amin turşuları kimi bəzi molekullar bir-birinin güzgü görüntüləri olan iki formada mövcuddur. Lakin bu güzgü görüntülərindən yalnız biri canlı orqanizmlərdə olur. Belə kimyəvi asimmetriyanın necə yaranı biləcəyi sualı kimyaçıları uzun müddət düşündürüb.

Nobel komitəsinin mətbuat açıqlamasına görə, 2026-cı il kimya üzrə Nobel mükafatı bu sirri izah edən mexanizmi kəşf etdiklərinə görə Henri B. Kaqan və Kenso Soaiyə verilib.

"Henri Kaqan və Kenso Soai bir əsrdən çoxdur ki, izahı tapılmayan kimyəvi sirrə bir həll yolu təklif ediblər: homoxirallığın necə öz-özünə yaranı biləcəyini. Onların hazırladıqları kimyəvi reaksiyalar heyratamizdir", - deyərək Nobel kimya

komitəsinin sədri Heyner Linke bildirib.

Bugünkü uğura doğru ilk həlledici addımı 1986-cı ildə Henri Kaqan kimyəvi reaksiyaları idarə etməyin yeni bir yolunu kəşf etdikdə atıb. Bu, əvvəllər mümkün hesab ediləndən daha çox molekulun güzgü görüntüsü formasından birinin istehsalını təmin edib.

Növbəti addımı 1995-ci ildə özünün əsas işini nəşr edərək Kenso Soai atıb. O, homoxirallığa potensial olaraq səbəb ola biləcək ilk kimyəvi reaksiyanı təsvir edib.

"2003-cü ildə Soai, nəhayət, məqsədinə çatdı. O, molekulun iki mümkün güzgü gö-

rüntüsü formasından yalnız birini yaranan bir reaksiya nümayiş etdirib. Təbiətin özündən başqa heç kim belə bir nəticəyə nail olmayıb", - deyərək Nobel komitəsinin təmsilçisi qeyd edib.

Keçən il Kimya üzrə Nobel mükafatı yeni üzvi metal birləşmələrin inkişafına görə verilib. Bu mükafatı yaponiyalı Susumi Kitaqava, britaniyalı Riçard Robson və iordaniyalı Omar M. Yaqi bölüşüblər.

Alimlərin qazılarını və digər kimyəvi maddələrin keçə biləcəyi geniş boşluqlara malik molekulyar strukturlar yaradıblar. Metal-üzvi çərçivələr kimi tanınan bu strukturlar səhra havasından su toplamaq, karbon

qazını tutmaq, zəhərli qazları saxlamaq və ya kimyəvi reaksiyaları kataliz etmək üçün istifadə oluna bilər.

2024-cü il laureatları alimlər David Baker, Demis Hassabis və Con Camperdir. Mükafat onların zülal strukturları üzərində apardıqları tədqiqatlara görə verilib.

Amerikalı kimyaçı David Baker tamamilə yeni növ zülalları yaratmağa müvəffəq olub. Britaniyalı alimlər Demis Hassabis və Con Camper isə yarım əsrlik bir problemi - zülalların mürəkkəb quruluşunu proqnozlaşdırmaq problemini həll etmək üçün süni intellekt modeli hazırlayıblar.

1901-ci ildən bəri kimya üzrə Nobel mükafatı 118-ci dəfə verilib.

Kimya üzrə Nobel mükafatına layiq görülən 198 nəfərdən səkkizisi qadındır. Onlardan ikisi, Mari Kюри və Doroti Krouf Hockin, mükafatları fərdi olaraq, həmmüəlliflər olmadan alıblar.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan cüdoçusu Bakıdakı dünya çempionatında gümüş medal qazanıb

Azərbaycan cüdoçusu Zəlim Tçkayev Bakıda keçirilən dünya çempionatında gümüş medal qazanıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, 81 kiloqram çəki dərəcəsinə çıxış edən idmançı finalda gürcüstanlı Tato Qriqalaşviliyə uduzub.

Bununla da Azərbaycan millisinin dünya çempionatında qazandığı medalların sayı 4-ə çatıb. Daha əvvəl Əhməd Yusifov (60 kiloqram) qızıl, Rəşid Məmmədliyəv (73 kiloqram) və Ömər Rəcəbli (81 kiloqram) isə bürünc mükafat əldə ediblər.

Qeyd edək ki, dünya çempionatına oktyabrın 11-də yekun vurulacaq.

Hava əsasən yağmursuz keçəcək

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi proqnozlaşdırılır. Lakin gündüz bəzi şəhərlərdə aralıqlarda qsamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var.

Səhər bəzi yerlərdə aralıq duman müşahidə ediləcək. Şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 15-18, gündüz 19-23 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 764 millimetrlə civə sütunu, nisbi rütubət gecə 70-75, gündüz 55-60 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi, lakin günün birinci yarısında bəzi şərq rayonlarında qısamüddətli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 12-17, gündüz 21-26, dağlarda gecə 2-7, gündüz 13-18 dərəcə isti olacaq.

Naxçıvan şəhəri, Culfa, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərurda bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Yağıntılar səhər tədricən kəsiləcək. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın tem-

peraturunun gecə 7-12, gündüz 21-26 dərəcə isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Füzuli, Ağdam, həmçinin Daşkəsən, Gədəbəy, Göygöldə hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə qısamüddətli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 6-11, gündüz 13-18, bəzi yerlərdə 22-24 dərəcə isti təşkil edəcək.

Şərqi Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilanda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gecə və səhər bəzi dağlıq ərazilərdə aralıq yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 5-10, gündüz 13-18, bəzi yerlərdə 22-24 dərəcə isti olacağı gözlənilir.

Qazax, Gəncə, Samux, Goranboy, Tərtər, Şəmkir, Tovuz, Naftalanda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi dağlıq ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 12-16, gündüz 20-25 dərəcə isti təşkil edəcəyi bildirilir.

Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayıllı, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən,

Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusarda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə qısamüddətli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 10-15, gündüz 19-24, dağlarda gecə 5-10, gündüz 13-18 dərəcə isti olacağı gözlənilir.

Yevlax, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Bərdə, Beyləqan, Sabirabad, Mingəçevir, Biləsuvar, Saatlı, Göyçay, Ucar, Şirvan, Hacıqabul, Zərdab, Salyan, Neftçalada hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin bəzi şərq rayonlarında aralıq yağış yağacağı, ayrı-ayrı yerlərdə şimşək çaxacağı ehtimalı var. Gündüz yağıntıda fasilə olacaq. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 12-17, gündüz 21-26 dərəcə isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara, Biləsuvar, Cəlilabadda bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı, ayrı-ayrı yerlərdə şimşək çaxacağı gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 14-17, gündüz 21-26, dağlarda gecə 10-13, gündüz 15-18 dərəcə isti olacaq.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Bakı şəhəri 6 saylı Vəkil Bürosunun kollektivi vəkil Ədalət Rüstəmbəyliyə atası HİDAYƏT MÜƏLLİMİN vəfatından kədərli xəbəri bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

539-49-20

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86, 538-35-55	informasiya şöbəsi
Məsul katib	- 539-43-23,	Humandır siyasət şöbəsi
Məsul katib müavinləri	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32	Mühəsibətlük

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti 23L
"Azərbaycan
Nəşriyyatı" MMC
4-cü mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3268
Sifariş 1290

Qiyməti 60 qəpik